

Økonomiske analyser

Nr. 7 – 1987

**Konjunkturtendensene
for Norge**

**Usikkerhet ved anslag
for prisutviklingen**

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 – Tlf. (02) 41 38 20

Økonomiske analyser

utgis av Forskningsavdelingen i Statistisk Sentralbyrå og kommer normalt med 10 nummer i året. Første nummer i året vil inneholde Økonomisk utsyn over året som gikk. Publikasjonen vil ellers inneholde konjunkturten- densene og aktuelle konjunkturtall for norsk og internasjonal økonomi. Kvartalsvis og årlige nasjonalregnskapstall vil bli publisert og kommentert etter hvert som de foreligger. Publikasjonen vil også bringe kortere artikler med samfunnsøkonomisk innhold og oversikter over publikasjoner fra forskningsvirksomheten i Statistisk Sentralbyrå.

Statistisk Sentralbyrå ønsker videst mulig spredning av data og analyser som offentliggjøres i Økonomiske analyser. Gjengivelse er tillatt uten restriksjoner. Av hensyn til leserne ber imidlertid Statistisk Sentralbyrå om at kilde blir oppgitt – publikasjonsserie og årgang/nummer – og at forfatterens navn framgår der det er aktuelt. Synspunkter i artikler med navngitt forfatter kan ikke uten videre tas som uttrykk for Statistisk Sentralbyrås oppfatning.

Redaksjon: Olav Bjerkholt, Ådne Cappelen, Per Richard Johansen, Olav Ljones, Svein Longva, Lorents Lorentsen.

Redaksjonssekretærer: Kirsten Hansen (artikkelstoff), Lisbeth Lerskau Hansen (konjunkturoversikter mv.).

Forsknings- avdelingen

ble opprettet i 1953 og er i dag organisert i fire enheter:

- o Seksjon for nasjonalregnskap
- o Økonomisk analysegruppe
- o Sosiodemografisk seksjon
- o Seksjon for ressurs- og miljøanalyse.

Statistisk Sentralbyrå har lange tradisjoner som forskningsinstitusjon, og forsknings- og analysevirksomheten har etter hvert fått et betydelig omfang. Virksomheten omfatter blant annet:

- o Nasjonalregnskap
- o Samfunnsøkonomi, makroøkonomiske modeller, konjunkturanalyse, skatteforskning, kryssløpsanalyse og økonomiske studier
- o Befolkningsutvikling, fruktbarhetsstudier, arbeidsmarked og utdanning
- o Naturressurser, energianalyse, arealregnskap, miljøøkonomi, miljø og levekår
- o Petroleumsøkonomi
- o Regional analyse

Økonomiske analyser

Nr. 7 – 1987

INNHold

Side

KONJUNKTURTENDENSENE FOR NORGE

Sammendrag	3
Produksjon	11
Arbeidsmarked	13
Priser og lønninger	18
Privat konsum	20
Investeringer	23
Utenriksøkonomi	25
VEDLEGG: UTSIKTENE FOR OLJEVIRKSOMHETEN	32
ØKONOMISK-POLITISK KALENDER	38
USIKKERHET VED ANSLAG FOR PRISUTVIKLINGEN	
Av Einar Bowitz og Ådne Cappelen	40
TABELL- OG DIAGRAMVEDLEGG	47

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 – Tlf. (02) 41 38 20

KONJUNKURTENDENSENE

Arbeidet med Konjunkturtendensene utføres ved Økonomisk analysegruppe i Statistisk Sentralbyrås Forskningsavdeling. Forespørsler om konjunkturutviklingen i Norge kan rettes til Per Richard Johansen eller Hilde Olsen og om utviklingen i utlandet til Kjell Wettergreen.

Arbeidet med denne rapporten ble avsluttet onsdag 26. august.

Oversikt over publiseringstidspunkter

Konjunkturoversikter	Utlandet	Norge
- forrige publisering	ØA nr. 6 - 1987 (juni)	ØA nr. 5 - 1987 (mai)
- neste publisering	ØA nr. 8 - 1987 (september)	ØA nr. 10 - 1987 (november)

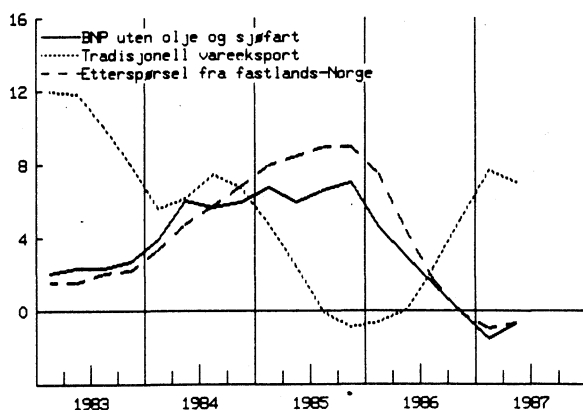
KONJUNKURTENDENSENE I NORGE

SAMMENFATNING OG PERSPEKTIVER

Foreløpige tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet viser at veksttakten i norsk produksjon regnet uten olje og sjøfart var svakt negativ gjennom første halvår i år. Det var samlet innenlandsk anvendelse som bidro negativt til produksjonsveksten. Privat konsum og investeringer, både i fastlands-Norge og i oljevirkomheten, har falt. Det skjedde derimot et oppsving i eksporten i løpet av vinterhalvåret. Nedgangen i vareimporten har dessuten vært sterkere enn fallet i samlet innenlandsk anvendelse. De positive virkningene fra handelen med utlandet har imidlertid ikke vært tilstrekkelig sterke til å motvirke den lavere innenlandske etterspørselen.

Veksttakten i prisstigningen har avtatt sterkt utover våren etter hvert som effekten av devalueringen i fjor har avtatt. Blant annet som følge av arbeidstidsforkortelsen fra nyttår, vil timelønnsveksten også i år bli svært høy. Høyere oljepriser og forbedring av den tradisjonelle handelsbalansen har ført til en reduksjon av under-

UNDERLIGGENDE TENDENS
(Vekst fra foregående kvartal i glattet, sesongjustert serie, omregnet til årlig rate.)

skuddet på driftsbalansen overfor utlandet. Realdisponibel inntekt for Norge ble derimot redusert også i første halvår i år.

UTVIKLINGEN I KONJUNKTURFØLSOMME BNP-KOMPONENTER

Underliggende veksttakt fra foregående kvartal, omregnet til årlig rate¹.

	86.3	86.4	87.1	87.2 ⁴

Etterspørsel fra				
fastlands-Norge ²	2	0	-1	-1
- privat konsum	-2	-3	-3	-1
- brutto invest.	9	4	1	-2
Trad. vareeksport	2	5	8	7
Trad. vareimport	-2	-9	-11	-7

BNP for fast-				
lands-Norge ³	1	0	-1	-1

Industri og				
bergverk	2	2	1	0
Bygge- og an-				
leggsvirkomhet	9	8	3	-3
Privat tjeneste-				
yting	3	2	-1	-1

¹ Basert på glattet sesongjustert serie.

² Omfatter ikke investeringer i oljevirkomhet og sjøfart og lagerendringer.

³ Omfatter ikke produksjon i oljevirkomhet og utenriks sjøfart.

⁴ Anslag.

Privat konsum

Privat konsum har nå vært i nedgang helt siden sommeren 1986. Selv om det private konsumet, sesongjustert, skulle holde seg uendret gjennom andre halvår i år, vil det bli redusert med 2 prosent fra 1986 til

1987. Konsumnedgangen skyldes i sin helhet et fall i varekonsumet. Fallet fortsatte også i 2. kvartal. Det var stadig lavere kjøp av egne transportmidler som særlig bidro til denne utviklingen. Antall første-gangsregistrerte biler var i første halvår i år nesten 40 prosent lavere enn i samme periode i fjor. Foreløpige tall for tjenestekonsumet fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet viser imidlertid en så høy veksttakt at det nærmest oppveier nedgangen i varekonsumet. Veksten er såpass høy sett i forhold til aktiviteten i norsk økonomi for øvrig at den må vurderes kritisk, ettersom beregningene bygger på et svært usikkert kildemateriale. Hvis tjenestekonsumet skulle være overvurdert, har det medført at veksten i annen innenlandsk anvendelse som investering, lager og vareinnsats er vurdert for lavt. Hvis det siste er tilfellet, kan bruttonasjonalproduktet være for høyt anslått.

Ut fra den analysen av konsumutviklingen framover som det ble redegjort for i Økonomiske analyser nr. 5-1987, er det mye som taler for at vi nå befinner oss i en situasjon hvor husholdningenes sparerate bare øker forholdsvis svakt fra det rekordlave nivået i 1986. Riktignok er det for tida vanskelig å vurdere kredittutviklingen på grunnlag av tall for bankenes utlån pga. de disposisjonsmessige overføringer som har blitt foretatt mellom banker og andre finansinstitusjoner, men mye tyder på at utlånsveksten var forholdsvis høy også i første halvår i år, om enn klart avtakende.

Sammen med utsiktene for en svakere inntekts- og sysselsettingsutvikling framover tilsier dette at nedgangen i det private konsumet vil fortsette i resten av 1987 og videre inn i 1988 selv om nedgangen fra kvartal til kvartal kan bli noe lavere enn den var rundt årsskiftet 1986/87. Beregninger som er foretatt med Statistisk Sentralbyrås makroøkonometriske modell, KVARTS, viser at med en såpass svak økning i spareraten vil nedgangen i det private konsumet først stoppe opp mot slutten av 1988. I disse beregningene er det forutsatt

at rentenivået vil falle betydelig neste år etter hvert som prisveksten, målt fra samme periode i foregående år, faller. Hvis prisveksten kommer ned under 5 prosent på årsbasis i løpet av neste år, vil en utlånsrente på dagens nivå tilsvare en realrente etter skatt på rundt 3 prosent, noe som vil være rekordhøyt etter norske forhold. Hensynet til utenriksøkonomien tilsier også at det må komme et fall i rentenivået. Dagens nivå medfører nå en høyere kapitalinngang enn nødvendig for å finansiere underskuddet i utenriksøkonomien og virker i seg selv negativt på driftsbalansen.

Investeringer

Veksten i bruttoinvesteringene i fastlands-Norge ble snudd til nedgang i første halvår i år. En svak utvikling i flere etterspørselskomponenter, som er ventet å vedvare framover, vil bidra til å redusere investeringene gjennom lavere lønnsomhet og produksjon. Anslag fra Statistisk Sentralbyrås investeringstelling for 2. kvartal i år tyder på at industriinvesteringene sett under ett vil falle noe i volum fra 1986 til 1987. De første anslagene for investeringene i 1988 innebærer en betydelig sterkere reduksjon i volumet neste år.

Veksten i boliginvesteringene de siste årene synes ikke å fortsette i 1987. Lave igangsettingstall i første halvår forsterker dette inntrykket. Fallet i boliginvesteringene må ses i sammenheng både med en volummessig reduksjon av Husbankens lånerammer fra 1986 til 1987 og høye renter i private finansieringsinstitusjoner. Høy prisstigning på nye boliger og svakere inntektsvekst trekker i samme retning, og tilsier at boliginvesteringene vil holde seg lave framover selv om det nå er kommet signaler om økt finansiering gjennom Husbanken.

Bruttoinvesteringene i oljevirkksomheten har hittil i år vært svært lave pga. uvanlig liten uttauing av plattformer i 2. kvartal. Uttauingen i 3. kvartal er derimot noe høyere enn normalt. Fra 1986 til 1987 ventes

det at volumet av bruttoinvesteringene vil falle med rundt 5 prosent.

Anslag fra Statistisk Sentralbyrås investeringsstilling fra 2. kvartal for påløpte investeringskostnader i oljevirkksomheten, som er et bedre mål for investeringsaktiviteten, innebærer en verdiøkning på 5 prosent fra 1986 til 1987. Dette tilsvarer en svak nedgang i volum. De første anslagene for påløpte investeringskostnader i 1988 innebærer en betydelig forsterkning av dette fallet neste år. En stabilisering av oljeprisen og lettelse i oljebeskatningen kan føre til at dette anslaget vil bli oppjustert.

Eksport av tradisjonelle varer

Verdien av den tradisjonelle vareeksporten har vært i oppgang siden 2. kvartal 1986. Fram til årsskiftet var volumet av eksporten stabilt, slik at oppsvinget var prisbestemt. I 1987 har det derimot vært sterk volumvekst, mens prisene har endret seg lite.

I første halvår i år er det eksporten fra utekonkurrerende industri som har vist sterkest volumvekst. Særlig gjelder dette kjemiske råvarer og ikke-jernholdige metaller. Også eksporten av primærnæringsvarer, som domineres av fisk, har fortsatt å vokse i 1987.

Oppgangen har imidlertid gjort seg gjeldende for ganske mange varegrupper. Dette styrker en antakelse om at oppgangen har vært en følge av devalueringen i fjor vår. Eksportmulighetene for norske eksportører ble forbedret gjennom et positivt skift i konkurranseposisjonen som ga mulighet for en engangsøkning i markedsandelene, men som neppe bidro til noen permanent høyere vekst. Det er derfor usikkert hvor lenge oppsvinget vil vare. Vekstanslagene for de land som er viktige handelspartnere for Norge, som er gitt av OECD, har hittil vært moderate. Det er imidlertid vanskelig å skille mellom virkningene av devalueringen og den generelle markedsutviklingen slik at det ikke kan utelukkes at veksten internasjonalt er i

ferd med å ta seg noe opp. Ifølge beregninger som bygger på de nåværende OECD-anslagene for markedsveksten ute, vil eksportoppsvinget avta etterhvert som gevinsten fra devalueringen ebber ut.

Import

Nedgangen i importverdien, både totalt og i tradisjonell vareimport, har fortsatt inn i 1987 og skyldes en sterk volumnedgang. Prisstigningen som var sterk i perioden etter devalueringen, har flatet ut i 1987.

Fortsatt svak utvikling i innenlandske etterspørselskomponenter tilsier at importvolumet vil fortsette å falle. Uendret eller noe tiltakende prisvekst ute vil trolig føre til at den underliggende importprisveksten vil holde seg forholdsvis stabil framover. Målt fra samme periode året før vil importprisveksten fortsatt avta og kunne komme ned på et nivå som tilsvarer den internasjonale inflasjonsraten i løpet av neste år, da effekten av devalueringen vil være uttømt.

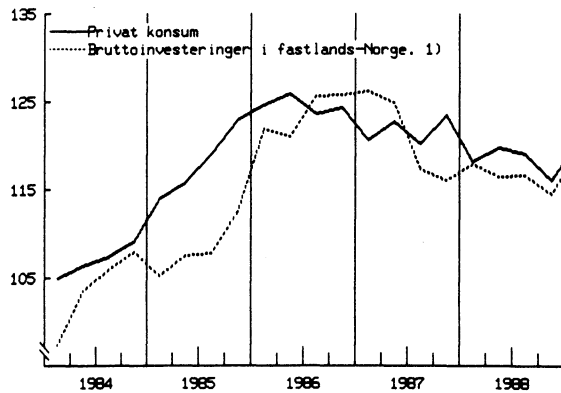
Produksjon

Veksten i bruttonasjonalprodukt stanset opp ved slutten av fjoråret. Regnet uten oljevirkksomhet og sjøfart har bruttonasjonalproduktet vært i svak nedgang siden årsskiftet. I oljevirkksomheten fortsatte produksjonsveksten noe lenger pga. økt kapasitet, men er nå stanset opp, bl.a. som følge av de vedtatte produksjonsbegrensningene.

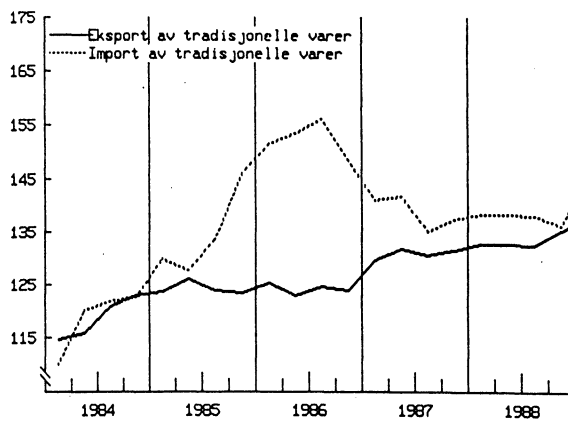
Økningen i bruttoproduktet for fastlands-Norge i 1985 og 1986 var forårsaket av høy vekst i etterspørsel fra fastlands-Norge og store investeringer i oljevirkksomheten. Svekkelse av disse etterspørselskomponentene mot slutten av fjoråret og inn i 1987 har gitt sterke negative impulser. En sterk vekst i tradisjonell vareeksport har bidratt til å holde samlet industriproduksjon oppe. Denne oppgangen har likevel ikke vært sterk nok til å erstatte lavere innenlandsk etterspørsel slik at det ikke kan ventes noen vekst i bruttonasjonalprodukt eksklusiv olje

NORSK ØKONOMI I HOVEDTREKK REGNSKAP OG UTSIKTER

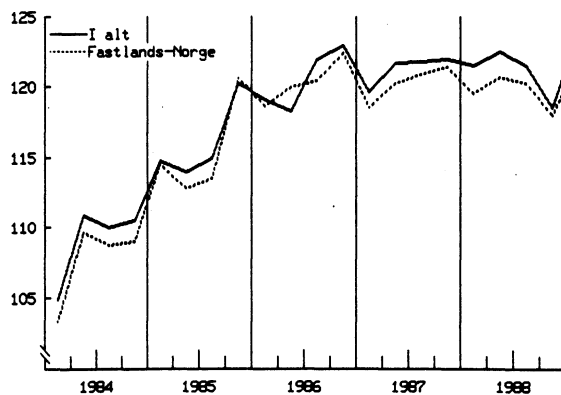
KONSUM OG INVESTERINGER
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.

EKSPORT OG IMPORT AV TRADISJONELLE VÅRE
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.

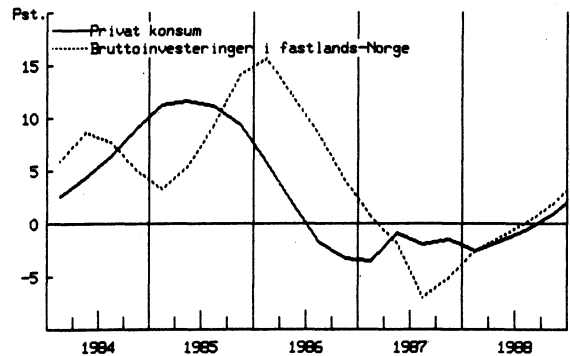

BRUTTONASJONALPRODUKT
1980=100. Sesongjustert.

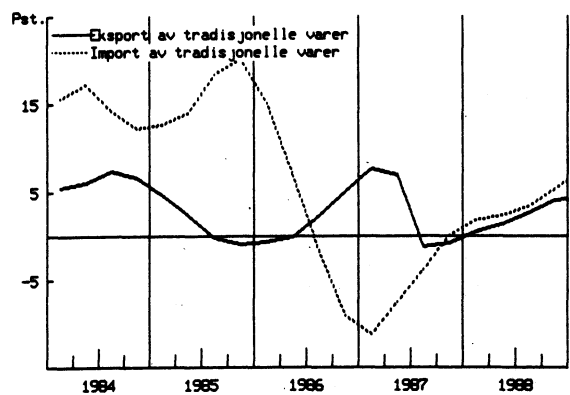

NORSK ØKONOMI I HOVEDTREKK REGNSKAP OG UTSIKTER

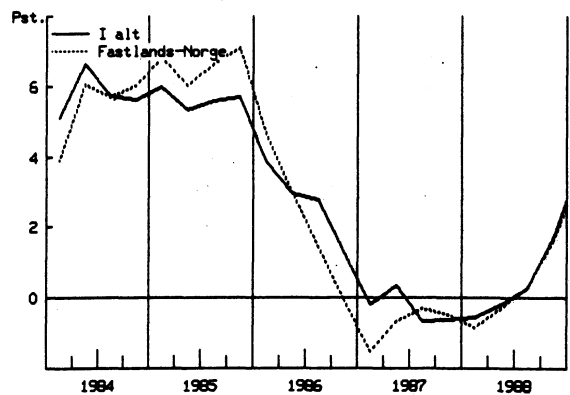
VEKST I INNENLANDSK ETTERSPOSEL
Regnet fra foregående kvartal, årlig rate.

VEKST I TRADISJONELL VAREEKSPORT OG -IMPORT
Regnet fra foregående kvartal, årlig rate.

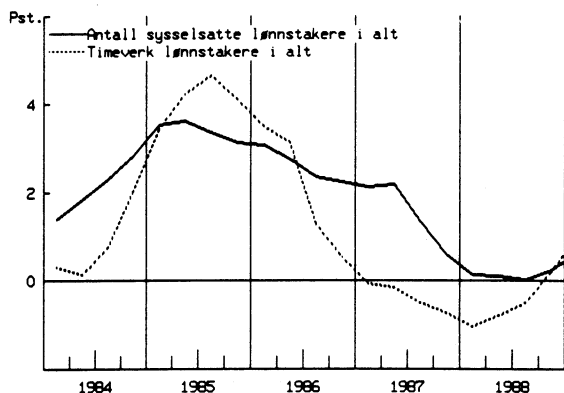
VEKST I BNP
Regnet fra foregående kvartal, årlig rate.

NORSK ØKONOMI I HOVEDTREKK REGNSKAP OG UTSIKTER

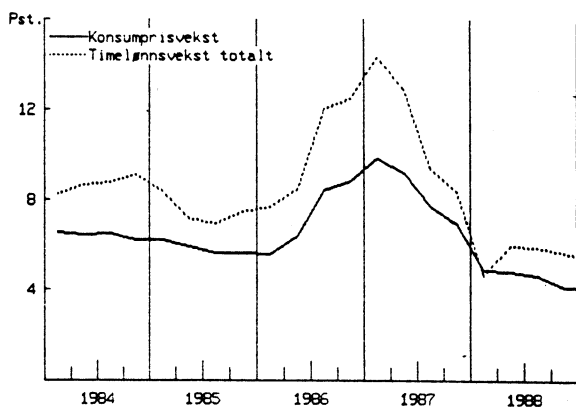
SYSSELSETTINGSVEKST

Regnet fra foregående kvartal, årlig rate.

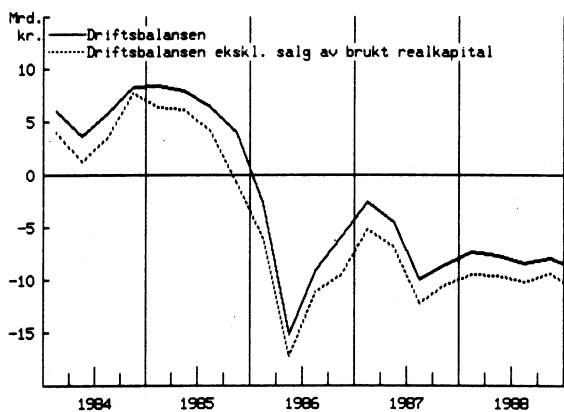
PRIS- OG LØNSVEKST

Regnet i forhold til samme kvartal året før.

OVERSKUDD PÅ DRIFTSBALANSEN

Sesongjusterte kvartalstall

og sjøfart gjennom 1987. På grunn av et positivt overheng fra 1986 blir det likevel en viss vekst i 1987, regnet fra 1986.

Etterspørselen fra fastlands-Norge er ventet å utvikle seg svakt også neste år samtidig som oljeinvesteringene fortsatt vil bli forholdsvis lave sammenliknet med hva de har vært de siste årene. Nedgangen i innenlandsk etterspørsel kan således bli omtrent like sterk neste år. Det er samtidig betydelig usikkerhet knyttet til om oppgangen i den tradisjonelle vareeksporten vil fortsette, mens importnedgangen trolig vil stanse opp etterhvert. Bruttoproduktet i fastlands-Norge er derfor antatt fortsatt å holde seg omtrent uendret framover. Særlig vil aktiviteten i verkstedindustrien og bygge- og anleggsvirksomheten bli redusert som følge av lavere investeringsvirksomhet. Det samme gjelder konsumvareindustrien og tjenesteproduksjonen.

Syssetting

På grunn av arbeidstidsforkortelsen fra 1. januar 1987 har veksten i antall sysselsatte i første halvår i år holdt seg bedre oppe enn veksten i antall timeverk. Syssettingensveksten er imidlertid nå klart avtakende på grunn av den lavere aktiviteten i norsk økonomi. For timeverkene ventes det et fall gjennom 1987, men noe svakere enn lagt til grunn i forrige konjunkturrapport. Når virkningen av arbeidstidsforkortelsen begynner å ebbe ut, vil trolig også veksten i antall sysselsatte bli liten.

Arbeidsledigheten har hittil holdt seg stabil, og utgjorde i første halvår 2,1 prosent av arbeidsstyrken. Et fortsatt høyt antall ledige stillinger og en svakere vekst i arbeidsstyrken tyder på at det ikke blir noen stor økning i arbeidsledigheten i 1987. En fortsatt svak vekst i norsk økonomi i 1988 vil derimot føre til at arbeidsledigheten øker utover i neste år, selv om trolig også tilveksten i arbeidsstyrken vil gå ned.

Priser

Prisstigningen - målt ved økningen i konsumprisindeksen fra samme måned året før - har avtatt raskt utover sommeren i år etter hvert som virkningen av devalueringen og avgiftsøkningene i fjor vår har avtatt. Veksttakten fra måned til måned i den sesongjusterte indeksen har derimot holdt seg på om lag 5 prosent siden mars i år. Uendret eller noe økende prisvekst i utlandet og en stabilisering av valutakursen på dagens nivå vil medføre at importprisene vil bidra lite til en endring i prisveksten i Norge framover. En avtakende innenlandsk lønnsvekst vil etter hvert bidra til redusert prisvekst. Det er derfor grunn til fortsatt å vente noe reduksjon i prisveksten, både målt fra samme periode ett år tilbake og i den underliggende veksttakten. Dette er nærmere behandlet i en separat artikkel i denne utgaven av Økonomiske analyser. Om lag uendret veksttakt i konsumprisene resten av året vil gi en økning i prisene på 8-8,5 prosent fra 1986 til 1987. Pga. ettervirkningene av devalueringen i år vil prisveksten neste år kunne bli betydelig lavere. Med en uendret økonomisk politikk ligger det nå an til at prisstigningen i 1988 på årsbasis kan komme ned under 5 prosent.

Lønninger

Arbeidstidsforkortelsen som trådte i kraft fra 1. januar i år har bidratt til en svært sterk timelønnsvekst i begynnelsen av 1987. Etter hvert som virkningen av arbeidstidsforkortelsen avtar og fallet i det innenlandske aktivitetsnivået fortsetter, vil presset på arbeidsmarkedet avta. Dette vil bidra til å redusere lønnsveksten. Imidlertid kan fraværet av generelle tariff tillegg ved lønnsoppgjøret i år føre til en viss økning i lønnsglidningen. Beregninger basert på de sammenhengene mellom lønnsvekst og andre økonomiske variable som finnes i kvartalsmodellen KVARTS, tyder på at det vil bli en økning i gjennomsnittlig timelønnsats for lønnstakere på over 10 prosent fra 1986 til 1987. I industrien, hvor arbeidstidsforkortelsen har hatt størst omfang, vil

timelønnsveksten bli enda større. Etter noe tid vil imidlertid også lavere prisvekst bidra til nedgang i lønnsveksten slik at den antakelig vil avta utover i 1988. Det tar vanligvis såpass lang tid før en reduksjon i inflasjonen slår fullt ut i lønningene at vi også neste år må regne med en lønnsvekst som er litt høyere enn prisveksten, trass i en antatt svak produktivitetsutvikling.

Driftsbalansen

Foreløpige tall viser at underskuddet på driftsbalansen i første halvår 1987 var om lag 7 milliarder kroner. Dette er en reduksjon av underskuddet med snaut 9 milliarder kroner fra samme periode i fjor. Forbedringen skyldes delvis oppgangen i prisene på råolje og økt eksport av skip, men hovedsakelig en bedret handelsbalanse for tradisjonelle varer. Beregninger som innebærer en svekket eksportvekst mot slutten av året og at importnedgangen avtar, tilsier et underskudd i driftsbalansen i underkant av 25 milliarder kroner i 1987. Dette anslaget inkluderer ikke en eventuell tilbakeføring av norske skip fra utlandet til det nye norske, internasjonale skipsregisteret i andre halvår i år. Dersom disse skipene blir ført som import i handelsstatistikken vil de bidra til en forverring av handelsbalansen. Hvis derimot forbedringen av utenriks-handelen fortsetter som i første halvår, vil underskuddet bli lavere, anslagsvis på rundt 20 milliarder kroner.

Nedgang i disponibel realinntekt for Norge

Realdisponibel inntekt for Norge å falle i første halvår. Nedgangen i den realdisponible inntekten for landet var i denne perioden knapt 2 prosent, sett i forhold til samme periode i fjor. Bytteforholdet forverret seg i første halvår med om lag 5 prosent, regnet i forhold til gjennomsnittet for hele 1986. Dette skyldtes i første rekke ettervirkninger av devalueringen. Importprisene var i første halvår nesten 5 prosent høyere enn gjennomsnittet i 1986, mens eksportprisene var omtrent uendret.

UTVIKLINGEN I NOEN MAKROØKONOMISKE HOVEDSTØRRELSER.
 Prosentvis volumendring i 1986-priser 1)

	Mrd.	Vekst fra samme				Underliggende tendens.			
	1986- kr.	periode året før				Årlig rate (regnet fra foregående kvartal) 6)			
	1986	86.3	86.4	87.1	87.2a	86.3	86.4	87.1	87.2a
Privat konsum 2)	279,8	3,7	1,5	-1,7	-4,4	-2	-3	-3	-1
Varer	189,3	2,6	-0,1	-4,3	-9,0	-5	-7	-7	-3
Tjenester	79,3	5,6	5,5	4,6	5,8	6	5	5	4
Nordmenns konsum i utlandet ..	19,1	1,9	2,2	-8,4	..	*	*	*	*
- Utlendingers konsum i Norge	7,9	-4,3	-4,9	-15,4	..	*	*	*	*
Offentlig konsum	102,1	1,2	11,8	4,4	2,4	*	*	*	*
Bruttoinvesteringer (inkl.lager)	151,7	23,9	-4,3	-4,3	-22,3	*	*	*	*
Oljevirkosomhet og sjøfart 3) .	29,8	-23,3	-13,1	-35,5	-51,8	*	*	*	*
Fastlands-Norge	108,1	16,1	12,3	7,2	-1,1	9	4	1	-2
Industri og bergverk	17,6	44,7	19,6	12,9	1,6	20	8	1	-6
Annen vareproduksjon	16,0	-6,6	1,2	-2,4	..	-2	0	-1	..
Annen tjenesteyting	74,6	16,7	13,4	7,8	..	9	4	1	..
Varelagre (BNP-vekstbidrag) 4)	13,8	(4,9)	(-2,9)	(-0,7)	(-2,6)	*	*	*	*
Innenlandsk anvendelse	533,6	8,6	1,8	-1,2	-8,5	-1	-5	-7	-4
- ettersp. fra fastlands-Norge .	490,0	5,7	5,9	1,5	-2,3	2	0	-1	-1
Eksport 2)	194,0	0,3	-1,0	4,5	13,8	5	9	10	9
Tradisjonelle varer	70,3	0,3	-1,2	8,6	2,7	2	5	8	7
Råolje og naturgass	53,1	11,3	17,7	11,2	44,8	27	24	14	5
Skip og plattformer	12,7	-19,1	-27,6	13,7	75,4	*	*	*	*
Tjenester	58,0	-4,4	-6,6	-9,4	..	-9	-6	-4	..
Samlet anvendelse	727,7	6,4	1,0	0,4	-2,9	0	-2	-3	-1
Import 2)	211,7	8,8	-2,9	-5,4	-10,9	-5	-9	-9	-4
Tradisjonelle varer	141,6	16,6	1,7	-1,9	-12,4	-2	-9	-11	-7
Råolje	1,8	10,0	-70,2	-2,0	-63,5	*	*	*	*
Skip og plattformer	9,6	51,9	-45,9	-37,9	-22,3	*	*	*	*
Tjenester	58,7	-7,0	-1,4	-7,2	..	-5	-3	-3	..
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	516,0	5,4	2,7	2,8	0,6	3	1	0	0
- uten oljevirk. og u. sjøfart .	448,5	5,3	1,9	2,6	-2,3	1	0	-1	-1
Oljevirkosomhet og u. sjøfart ...	67,5	6,1	7,8	4,0	23,2	12	10	8	6
Andre næringer	437,5	2,9	4,5	4,0	-0,4	3	3	1	0
Industri og bergverk	80,8	2,5	1,6	6,1	-2,1	2	2	1	0
Annen vareproduksjon	72,7	0,4	2,0	8,0	4,2	4	5	5	5
Annen tjenesteyting	284,0	3,7	6,0	2,4	-0,8	3	2	-1	-1
Korr.poster (BNP-vekstbidrag) 5)	11,0	(2,1)	(-2,0)	(-1,2)	(-1,7)	*	*	*	*

1) Se teknisk merknad neste side. 2) Avgrensningen mellom de ulike grupper av varer og tjenester avviker fra inndelingen i årlig nasjonalregnskap/utenriksregnskapet. 3) Inkl. skip, oljeplattformer og plattform-moduler under arbeid. 4) Utenom skip, oljeplattformer under arbeid og plattform-moduler under arbeid. BNP-vekstbidragene er beregnet som differansen mellom lagerinvesteringene i kvartalet og samme kvartal året før, regnet i prosent av BNP samme kvartal året før. 5) Korreksjon for frie banktjenester og visse avgiftsberegninger. BNP-vekstbidragene er beregnet som økningen i posten fra samme kvartal året før, regnet i prosent av BNP samme kvartal året før. 6) Vekst fra foregående kvartal i glattet sesongjustert serie, omregnet til årlig rate. a) Anslag tildels basert på framskrivinger. *) Endringstall blir meningsløse regnet som årlig rate.

PRISINDEKSER FOR MAKROØKONOMISKE HOVEDSTØRRELSER

	Prosentvis endring fra samme periode året før				
	86.2	86.3	86.4	87.1	87.2a
Privat konsum	6,4	8,5	8,9	9,9	9,3
Offentlig konsum	4,2	7,7	9,0	12,6	10,6
Bruttoinvesteringer (inkl. lager)	5,7	7,4	9,6	11,2	11,9
Innenlandsk bruk av varer og tjenester. - etterspørsel fra fastlands-Norge	5,7	8,0	9,1	10,7	10,2
Eksport	-18,9	-19,4	-14,9	-5,0	1,7
- tradisjonell vareeksport	-10,2	-6,9	-2,0	3,6	5,7
Samlet anvendelse	-2,9	-0,8	1,3	5,9	7,7
Import	-2,1	0,5	3,9	7,1	6,9
- tradisjonell vareimport	-2,0	1,4	4,4	8,9	7,8
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	-3,2	-1,4	0,3	5,5	8,0
- uten oljevirksomhet og sjøfart	7,5	9,4	11,5	11,6	9,9

TEKNISK MERKNAD OM KVARTALSREGNSKAPSTALLENE

Kvartalsberegningene: Beregningene foretas på et mindre detaljert nivå enn de årlige nasjonalregnskapsberegningene og etter et mer summarisk opplegg. De kvartalsvise nasjonalregnskapstallene for årene til og med 1986 er avstemt mot de sist publiserte årlige regnskapstallene. Foreløpig har Byrået bare begrensede erfaringer med å bedømme påliteligheten av beregningene; spesielt endringstall mellom kvartaler bør derfor tolkes med varsomhet.

Basisår og kjeding: Volumtall for 1986 og 1987 er beregnet i 1986-priser, og det er brukt vekter fra dette året. I det kvartalsvise nasjonalregnskapet beregnes alle størrelser i faste priser med året før basisår. I de årlige nasjonalregnskapene er basisåret 1980. Valg av basisår påvirker fastpristallene og dermed de årlige volumendringsratene (vekstratene). For sammenlikningens skyld er det derfor i alle teksttabeller gitt vekstrater med 1986 som basisår (felles omregningsår). Dette er gjort ved å kjede fastpristallene for årene før 1986 til 1986-priser. Kjedingen er foretatt på kvartalsregnskapets sektornivå.

Sesongjusterte tall: Det kvartalsvise nasjonalregnskapet utarbeides som et ikke-sesongjustert regnskap, der en søker å registrere de faktiske transaksjoner i hvert kvartal. Mange av tallseriene viser derfor klare sesongsvingninger. Disse er derfor sesongjustert på det detaljerte regnskapsnivået og er deretter summert sammen med de øvrige tallseriene til de totalstørrelsene som er presentert i teksttabellene og diagrammene. For statlig sektors innkjøp av varer og tjenester hvor en foreløpig ikke har tilstrekkelig informasjon til å fastlegge sesongmønsteret, har en forsøkt å fordele utgiftene jevnt over året.

Bruttoinvesteringer: Bruttoinvesteringer i fast kapital i alt er sterkt påvirket av de store svingningene i investeringer i oljevirksomhet. Disse svingningene skyldes blant annet at plattformen som har vært under arbeid i flere år, regnes som investert i det kvartal og med den kapitalverdi de har ved uttauingen til feltet.

Offentlig konsum og investeringer: Byrået har nå fått indikatorer som brukes for å fordele statlig sektors innkjøp av varer og tjenester over året. For kommunal sektor hvor slik informasjon ikke er tilgjengelig, har en valgt å fordele utgiftene jevnt utover med en firedel på hvert kvartal.

=====

PRODUKSJON

=====

Olje- og gassutvinning

Norsk olje- og gassproduksjon var 39,7 millioner tonn oljeekvivalenter (toe) i første halvår 1987, en økning på 23,5 prosent fra samme periode i fjor. Oljeproduksjonen økte med 28,9 prosent og gassproduksjonen med 15,8 prosent. Veksten i produksjonen har imidlertid stoppet opp og nivået i første halvår var uendret fra 4. kvartal 1986.

En viktig grunn til den store veksten er streiken i april 1986 som gjorde produksjonen mindre enn den kunne vært. Korrigerer man skjønsmessig for streiken, var veksten i samlet produksjon av olje og gass om lag 10 prosent. Det tilsvarende tallet for oljeproduksjonen alene er knapt 15 prosent, mens gassproduksjonen bare ville økt med knapt 5 prosent uten streiken.

For en nærmere gjennomgang av norsk oljeproduksjon vises det til vedlegget "Utsiktene for oljevirkksomheten".

Industriproduksjon: Eksportnæringene overtar

Bruttoproduktet i industri og bergverksdrift fortsatte å vokse også i første halvår 1987, og har nå vist sammenhengende vekst siden 1983. Som antydnet i forrige konjunkturrapport, kan nedgangen i innenlandsk investerings- og konsumetterspørsel bli sterk nok til å snu veksten i industriproduksjonen til nedgang. Foreløpig har et eksportledet oppsving innen utekonkurrerende industri utsatt dette. Målt med sesongjusterte tall, var imidlertid veksten fra andre halvår 1986 til første halvår 1987 relativt svak. Det er grunn til å tro at den underliggende vekst gjennom 1986 var noe jevnere enn tallene viser, siden lockouten i april 1986 trakk produksjonen og produksjonsveksten ned i første halvår 1986 og opp i andre halvår.

Veksten i utekonkurrerende industri fra

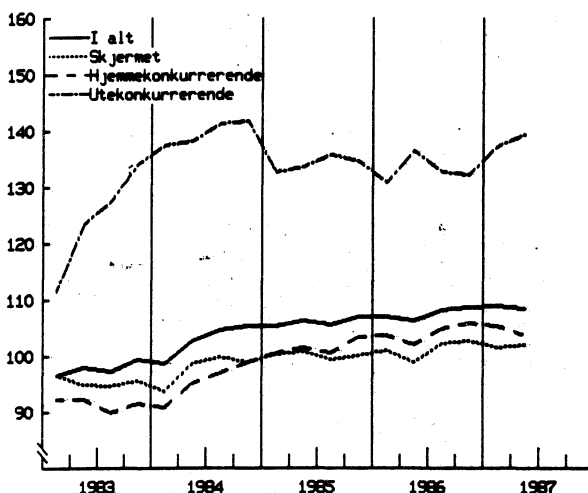
BRUTTOPRODUKT I INDUSTRI OG BERGVERKS-
DRIFT

Prosentvis volumendring fra foregående halvår. Sesongjustert.

	86-I	86-II	87-I
Utekonkurrerende	-1,1	-0,9	4,4
Hjemmekonkurrerende	0,8	2,4	-0,8
Skjermet	-0,3	2,3	-0,7
I alt	0,3	1,8	0,2

andre halvår 1986 til første halvår 1987 er beregnet til 4,4 prosent. For utekonkurrerende industri som helhet markerer dette et oppsving i forhold til den svake utviklingen i 1985 og 1986, selv om dette bildet ikke er dekkende for alle enkeltbransjer. Den sterkeste veksten fant sted for raffinering av jordolje som vokste med vel 20 prosent fra andre halvår 1986 til første halvår 1987, riktignok fra et lavt nivå. Det synes som om de tegn til oppgang som kunne spores for den mest eksportrettede delen av industrien ved utgangen av 1986 har forsterket seg; sesongjusterte nasjonalregnskapstall viser at metallproduksjonen i første halvår lå 3,6 prosent høyere enn i andre halvår 1986. Oppgangen her omfatter bare ikke-jernholdige metaller. For jern og

BRUTTOPRODUKT I INDUSTRI OG BERGVERKSDRIFT. 1980=100

stål mv. har det vært nedgang. Også produksjonen av kjemiske råvarer tok seg godt opp etter nedgangen gjennom 1986, med en vekst på 4,4 prosent. For treforedling var tilsvarende vekstrate 0,2 prosent, et oppsving mot slutten av 1986 synes således å ha flatet ut gjennom første halvår sett under ett.

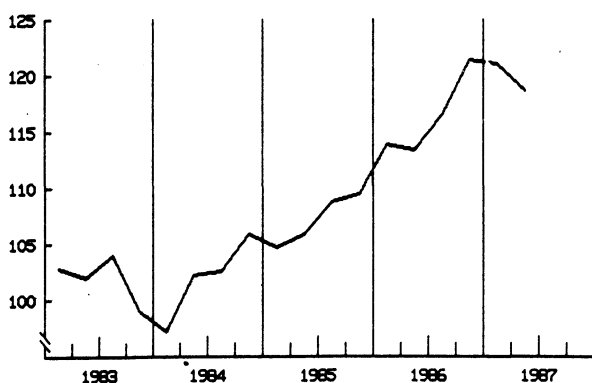
Veksten i utekonkurrerende industri er en følge av en oppgang i eksporten, mens bidraget fra innenlandsk etterspørsel synes negativt. For viktige deler av den eksportrettede industrien har veksten ført til høy og til dels full kapasitetsutnyttelse. Statistisk Sentralbyrås konjunkturbarometer viste ved utgangen av 2. kvartal at 93 prosent av produsentene av ikke-jernholdige metaller hadde en kapasitetsutnyttelse på 95 prosent eller mer. For aluminium ble full utnyttelse av kapasiteten nådd i løpet av våren. Tilsvarende tall for treforedling og kjemiske råvarer var 57 og 80 prosent.

I en slik situasjon vil ytterligere produktjonsvekst i stor grad forutsette kapasitetsutvidelser. I januar ble kapasiteten for produksjon av primeraluminium utvidet med 55 000 årstonn. På kort sikt kan det bli vanskelig å dra ytterligere nytte av at avsetningsmulighetene for aluminium for tiden synes gode, med sterk prisvekst - om enn fra et lavt nivå - og små lagre internasjonalt.

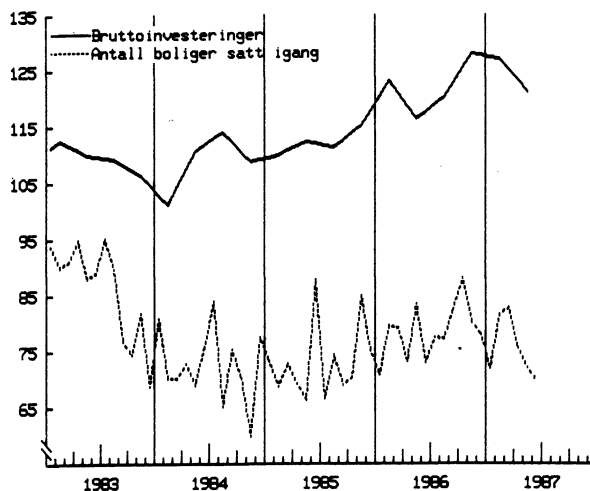
For produksjon av kjemiske råvarer regner industridepartementet med en kapasitetsutvidelse på 6 prosent årlig de nærmeste år. Hydros nye anlegg på Herøya vil øke kapasiteten for kunstgjødselproduksjon, som for tiden utnyttes fullt ut, med om lag 20 prosent i 1988.

Sesongjusterte tall for hjemmekonkurrerende industri tyder på at den nesten uavbrutte veksten siden 1983 nå er avløst av nedgang. Det er svikten i innenlandsk etterspørsel som ligger bak denne utviklingen. Fra andre halvår 1986 til første halvår 1987 falt produksjonen med 0,8 prosent. Bygging av skip ble redusert med om lag 5 prosent i denne perioden, mens byggingen av oljeplattform mv. vokste med 2,8 prosent. I den øvrige verkstedsindustrien viste bruttoproduktet et fall på nær 1 prosent, som følge av den reduserte investeringsetterspørselen. Trevareproduksjonen og produksjonen av kjemiske og mineralske produkter holder seg foreløpig godt oppe med vekst fra andre halvår 1986 på henholdsvis 2,3 og 0,2 prosent. Det er imidlertid nærliggende å forvente at disse næringene i tiden fremover står overfor en svakere utvikling, i takt med redusert aktivitet i bygge- og anleggsvirksomheten. Lagrene av begge bransjenes produkter viste økning 1. kvartal 1987. Ifølge konjunkturbarometeret forventer imidlertid disse næringene selv

BRUTTOPRODUKT I BYGGE- OG ANLEGGSVIRKSOMHET
1980=100. Sesongjustert.

BOLIGINVESTERINGER OG -IGANGSETTING
1980=100. Sesongjustert.

produksjonsvekst også i 3. kvartal.

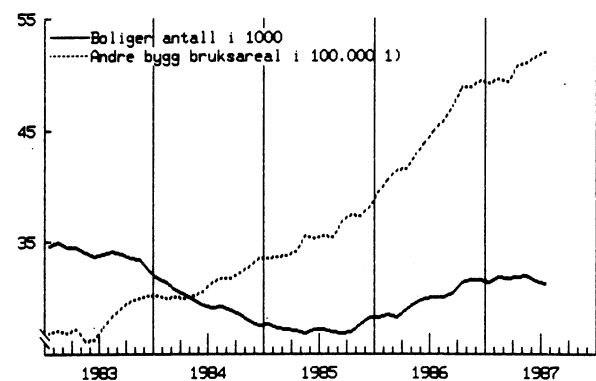
Produksjonen av tekstil- og bekledningsvarer falt gjennom siste halvdel av 1986 og den negative utviklingen har fortsatt i 1987, med et fall første halvår på om lag 6 prosent. Den negative utviklingen synes å gjelde både tekstilvarer og gruppen klær og skotøy. Det har vært en viss lageroppbygging de siste kvartaler, samtidig som ordretilgangen har falt kraftig. Utviklingen skjer samtidig med fall i privat konsum for denne varegruppen. Dessuten kan svakere konkurransevne p.g.a. økte lønnskostnader som følge av arbeidstidsforkortelsen ha spilt inn.

Produksjonen i skjermet industri er i stor grad avhengig av bevegelsene i den innenlandske konsumetterspørsel. Veksten i 1986 ble vendt til et fall i bruttoproduktet på -0,7 prosent fra andre halvår 1986 til første halvår 1987, mao. en vesentlig mindre nedgang enn for privat konsum. Noen vesentlige endringer i lagerholdet har ikke funnet sted. Nedgangen fra andre halvår 1986 fordelte seg med 1,4 prosent for nytelsesmidler og 0,8 prosent for grafisk produksjon, mens produksjonen av næringsmidler var nær uendret.

Bygge- og anleggsvirksomhet: Byggeboomen går mot slutten

Lavere boligbygging og redusert invester-

BYGG UNDER ARBEID
Sesongjustert

1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

ingsaktivitet i mange sektorer sammen med redusert kapasitet p.g.a. arbeidstidsforkortelsen, synes å ha medført at den sterke produksjonsveksten i bygge- og anleggsektoren er slutt. Igangsettingen av boliger og andre bygg falt, sesongjustert, fra andre halvår i fjor til første halvår i år. Også ifølge oppgaver over ordresituasjonen i næringen er det særlig byggevirksomheten som viser svakere utvikling, mens ordretilgangen for anleggsvirksomhet fortsatt holder seg oppe. Slike ordrer blir imidlertid ofte plassert lang tid før arbeidet settes igang, slik at det er usikkert i hvor stor grad dette vil gi positive impulser til produksjonen i 1987. Ifølge den siste investeringsstillingen fra Statistisk Sentralbyrå er det ventet volummessig nedgang i investeringene i kraftforsyningssektoren både i 1987 og 1988. I den grad arbeidstidsforkortelsen har virket begrensende på bygge- og anleggsproduksjonen som var svært høy ved årsskiftet, vil utviklingen framover ikke bli så svak som tallene fra første halvår kan tyde på.

ARBEIDSMARKEDET

Den sterke veksten i sysselsettingen som fant sted i 1985 og i første halvår 1986 ser ut til å ha avtatt i løpet av det siste året. Den lavere veksttakten har spesielt gjort seg gjeldende for timeverkene, mens veksten i antall sysselsatte personer i større grad har holdt seg oppe. Dette har delvis sammenheng med at et omslag i etterspørselen etter arbeidskraft raskere gir seg utslag i timeverkene i forhold til antall sysselsatte samtidig som arbeidstidsforkortelsen ved årsskiftet trolig er blitt delvis kompensert i form av en økning i antall sysselsatte personer.

Justert for normale sesongvariasjoner ser den svakere veksten i antall sysselsatte ut til å ha gitt seg utslag i avtakende vekst i arbeidsstyrken i andre kvartal av 1987, men sammenlignet med fjoråret er veksten fortsatt sterk. Arbeidsledigheten ser

ARBEIDSSTYRKEN 1 000 personer/heltidsekvalente.				
	87-I	Endring fra 86-I	Vekst i årgjennomsnitt 1985	Vekst i 1986
Arbeidsstyrken	2 172	48	33	47
Arbeidssøkere	45	4	-11	-11
Sysselsatte	2 127	44	44	58
Sysselsatte om- regnet til heltid ¹	1 866	14	57	64

¹ à 37.5 timers uke

foreløpig ikke ut til å ha blitt påvirket av den svakere sysselsettingsveksten; justert for normale sesongvariasjoner har den holdt seg noenlunde uendret siden begynnelsen av 1986, til tross for at arbeidsmarkedstiltakene samtidig er blitt trappet kraftig ned.

Tallene for tilgangen på og beholdningen av ledige plasser ved arbeidskontorene tyder også på at det fortsatt er betydelig press på arbeidsmarkedet, men den sterke veksten i beholdningen av ledige plasser som fant sted i 1986 og i de første månedene av 1987 ser nå ut til å ha flatet ut. Mangelen på arbeidskraft har i første rekke gjort seg gjeldende blant enkelte kategorier med høyere utdanning, og mangelen er spesielt stor i Oslo-området.

På grunn av den svakere veksten i norsk økonomi er det neppe grunn til å vente noen særlig vekst i etterspørselen etter timeverk i tiden som kommer. Snarere kan lavere aktivitetsnivå føre til en nedgang i timeverkene, først og fremst i form av redusert omfang i bruken av overtid. Når virkningen av arbeidstidsforkortelsen begynner å ebbe ut, vil veksten i antall sysselsatte trolig også bli svært begrenset. En del av dette vil bli motvirket av en svakere vekst i ar-

ARBEIDSLEDIGHET, ARBEIDSMARKEDSTILTAK OG INNSKRENKET ARBEIDSTID. 1 000 personer.		
	Mai 1987	Endring fra mai 1986
Registrerte ledige	27	-4
Ikke registrerte arbeidssøkere	12	3
Personer berørt av innskrenket arbeidstid	4	1
Sysselsatte ved arbeidsmarkeds- tiltak ¹	7	-10
I alt	50	-10

¹ Ekskl. attføringstiltak.

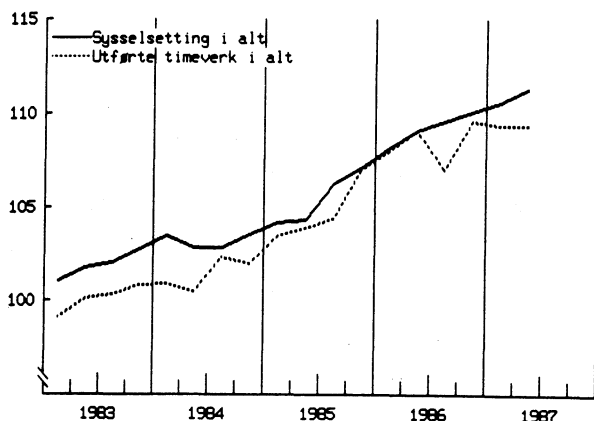
beidsstyrken. Justert for normale sesongvariasjoner er det grunn til å tro at arbeidsledigheten kan begynne å vokse svakt utover høsten, men blant annet på grunn av den store beholdningen av ledige plasser er det ikke grunn til å vente noen sterk økning av ledigheten i 1987.

Sysselsettingen : Avtakende vekst

Den sterke veksten i utførte timeverk som ble innledet i 3. kvartal 1984 stoppet opp sommeren 1986, og justert for normale sesongvariasjoner og andre tilfeldige avvik har tallet på utførte timeverk ifølge arbeidskraftundersøkelsene (AKU) holdt seg uendret siden den tid. I første halvår av 1987 lå tallet på utførte timeverk bare 0,8 prosent over nivået fra første halvår 1986, mens veksten i rekordåret 1986 var på 3,6 prosent.

Tallet på sysselsatte personer har derimot fortsatt å vokse de siste kvartalene, selv om veksttakten har flatet noe ut sammenlignet med andre halvår 1985 og første halvår 1986. Dette har sammenheng med den generelle arbeidstidsforkortelsen som ble

SYSSELSETTING OG UTFØRTE TIMEVERK I ALT IFØLGE ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN, 1980=100. Sesongjustert.

gjennomført ved årsskiftet samtidig som at et omslag i etterspørselen etter arbeidskraft gir seg raskere utslag i timeverkene enn i antall sysselsatte. Ifølge AKU var det i første halvår av 1987 2 127 000 sysselsatte. Dette utgjorde en økning på 44 000 eller over 2 prosent sammenlignet med første halvår 1986.

Når avviket mellom veksten i timeverk og sysselsatte fra første halvår 1986 ikke er større, til tross for at den gjennomsnittlige normalarbeidstid på grunn av arbeidstidsforkortelsen er anslått til å ha blitt redusert med om lag 3 prosent, skyldes det økt bruk av overtid og en tendens til lengre gjennomsnittlig arbeidstid blant deltidsarbeidende kvinner.

Veksten i tallet på sysselsatte i løpet av det siste året ser i første rekke ut til å ha funnet sted i bygge- og anleggsvirksomhet og privat tjenesteyting. Dette avspeiler etterdønningene etter den generelle ekspansjonen i norsk økonomi de siste årene, men veksten i disse næringene ser ut til å ha avtatt sammenlignet med fjoråret. Ifølge arbeidstakerstatistikken lå tallet på sysselsatte i bygg og anlegg i første kvartal i år fortsatt mer enn 5 1/2 prosent over nivået for samme kvartal 1986. Både tallene fra AKU og arbeidstakerstatistikken tyder på at sysselsettingen i industrien har holdt seg uendret det siste året etter vekst i 1986. Det samme er tilfellet for

sysselsettingen i varehandelen, og utflatingen av veksten i denne næringen har nær sammenheng med nedgangen i det private konsum. Ifølge AKU har sysselsettingen i offentlig sektor vokst noe det siste året, men veksten har trolig vært moderat blant annet på grunn av nedtrappingen av arbeidsmarkedstiltakene. Sysselsettingen i primærnæringene har derimot gått tilbake sammenlignet med 1986.

Sysselsettingsveksten i privat tjenesteyting har bidratt til at det særlig er blant ungdom i aldersgruppen 16-19 år og blant kvinner i aldersgruppen 25-54 år at sysselsettingsveksten har gjort seg gjeldende. I det siste året har det også vært en økning i sysselsettingen blant menn i aldersgruppen 25-54 år, noe som har sammenheng med en økning i befolkningen for denne aldersgruppen.

Arbeidsstyrken: Avtakende vekst i andre kvartal

I takt med den avtakende veksten i antall sysselsatte personer kan de siste AKU-tallene tyde på at også den sterke veksten i arbeidsstyrken de siste to årene er i ferd med å avta. Regnet som gjennomsnitt over årets to faste kvartaler utgjorde arbeidsstyrken i aldersgruppen 16-74 år over 71 prosent av befolkningen. Sammenlignet med første halvår 1986 var veksten på 48 000 personer, eller 2,3 prosent. I tråd med sysselsettingsutviklingen har veksten i arbeidsstyrken i de siste årene gjort seg sterkest gjeldende for ungdom i aldersgruppen 16-19 år og blant kvinner i aldersgruppen 25-54 år. For den siste gruppen var yrkesdeltakingen regnet som gjennomsnitt av de to første kvartalene av 1987 kommet opp i nær 80 prosent etter en sterk vekst i løpet av hele det siste tiåret. For aldersgruppen 20-24 år og kvinner i gruppen 55-66 år var det også en klar vekst i yrkesdeltakingen i 1986, men denne veksten ser ut til å ha avtatt i 1987 i takt med den svakere veksten i sysselsettingen. Yrkesdeltakingen for menn i aldersgruppen 25-54 år har holdt seg konstant i overkant av 94 prosent de siste

PERSONER I ARBEIDSSTYRKEN, SYSSELSATTE OG ARBEIDSSØKERE UTEN ARBEIDSINNTEKT ETTER KJØNN OG ALDER

Gjennomsnitt for første halvår. 1 000 personer

	Arbeidsstyrken		Sysselsatte		Arbeidssøkere	
	Nivå 1987	Endring fra 1986	Nivå 1987	Endring fra 1986	Nivå 1987	Endring fra 1986
16-24 år	385	14	364	11	21	3
25-66 år						
Menn	969	7	957	5	12	2
Kvinner	771	23	759	23	12	0
16-74 år	2 172	48	2 127	44	45	4

årene, mens yrkesprosenten for menn i aldersgruppen 55-66 år har avtatt, blant annet som følge av utbyggingen av trygdeordningene.

Arbeidsledigheten: Uendret ledighet det siste året

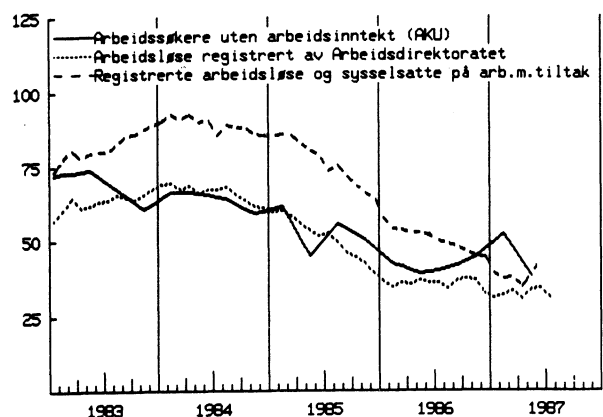
Arbeidsledigheten har justert for normale sesongvariasjoner holdt seg så å si uendret siden inngangen av 1986 til tross for den noe svakere sysselsettingsveksten og nedrappingen av arbeidsmarkedstiltakene som har funnet sted siden den tid. Ifølge AKU var det i første halvår i år 45 000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Dette utgjorde 2,1 prosent av arbeidsstyrken og representerer en økning på 0,2 prosentpoeng eller 4 000 personer sammenlignet med første halvår 1986. Det kan imidlertid ikke ses bort ifra at AKU overvurderer ledigheten for første halvår noe på grunn av en tilsynelatende tilfeldig høy ledighet i første kvartal. I oversikten over registrerte ledige meldt ved arbeidskontorene kan det ikke spores noen slik midlertidig økning.

Mens tallet på registrerte ledige lå over tallet på arbeidssøkere uten arbeidsinntekt i 1984, da arbeidsledigheten etter norske forhold var svært høy, har den registrerte ledigheten de siste årene avtatt sterkere enn AKU-ledigheten. Dette kan ha sammenheng med at enkelte registrerte ledige i en

periode med høy og langvarig arbeidsledighet kan bli definert som utenfor arbeidsstyrken ifølge AKU-definisjonen. Samtidig kan meldetilbøyeligheten for kvinner og ungdom ha avtatt etter hvert som det er blitt lettere å skaffe jobb på egen hånd.

Ved utgangen av juli var det ved arbeidskontorene registrert 29 000 helt ledige, en nedgang på 4 800 sammenlignet med juli 1986. Ledigheten var i år den laveste som er registrert for denne måneden siden 1981. På grunn av den svakere sysselsettingsveksten, spesielt i industrien, har imidlertid både tallet på permitterte og personer som arbeider med innskrenket arbeidstid vært noe høyere i første halvår av 1987 sammenlignet med 1986.

ARBEIDSLLEDIGE
Arbeidssøkere uten arbeidsinnt., reg. arbeidsløse ved arbeidskontorene og syssels. på arb.m.tiltak. Sesongjusterte tall i tusen.

Arbeidsmarkedstiltak: Nedtrappingen er unnagjort

Veksten i sysselsettingen gjorde det mulig å foreta en kraftig nedtrapping av arbeidsmarkedstiltakene i løpet av 1986 uten at det resulterte i noen økning i ledigheten. Utenom attføringstiltakene var det ved utgangen av mai i år sysselsatt 6 600 personer ved arbeidsmarkedstiltak, en nedgang på 10 400 sammenlignet med mai 1986. Nedtrappingen har i første rekke gjort seg gjeldende for de offentlige sysselsettingstiltakene som på topp i mai 1985 i alt sysselsatte 14 700 personer. Men både kvalifiseringstiltakene, lønnstilskott til arbeidsgiverne og de bedriftsrettede tiltak er blitt trappet kraftig ned i løpet av det siste året. Sysselsettingen ved arbeidsmarkedstiltak utenom attføringstiltakene var ved utgangen av mai til og med lavere enn det som ble registrert for denne måneden i 1982, før opptrappingen startet. Det er derfor rimelig å tro at nedtrappingen nå er unnagjort.

Ledige plasser: Fortsatt høyt nivå

Den sterke veksten i etterspørselen etter arbeidskraft ga seg utslag i en sterk vekst

SYSSELSETTING VED ARBEIDSMARKEDSTILTAK
VED UTGANGEN AV MAI 1986

1 000 personer

	Mai 1987	Endring fra mai 1986
Offentlige sysselsettingstiltak	1.2	-4.2
Lønnstilskott	0.7	-1.4
Kvalifiseringstiltak	4.4	-3.9
Bedriftsrettede tiltak	0.2	-0.9
I alt ekskl. attføringstiltak	6.6	-10.4
Attføringstiltak	10.9	0.3
I alt	17.5	-10.1

i tilgangen på ledige plasser i 1985 og i første halvår av 1986. Etter den tid har tilgangen avtatt noe, men har fortsatt holdt seg på et høyt nivå inn i 1987. I løpet av juni ble det ved arbeidskontorene registrert en tilgang på 31 400 ledige plasser, en

REGISTRERTE ARBEIDSLEDIGE OG BEHOLDNINGENE AV LEDIGE PlassER VED UTGANGEN AV JUNI 1987

Region	Registrerte arbeidsledige 1 000 personer	Ledighets- prosent ¹	Ledige plasser 1 000	Ledige plasser i prosent av arbeidsledige
Oslo/Akershus	1.8	0.4	3.2	182
Hedmark/Oppland/Buskerud	3.1	1.0	2.2	71
Østfold/Vestfold/Telemark	4.5	1.5	2.1	47
Agder/Rogaland	4.4	1.6	1.5	34
Vestlandet	5.7	1.5	2.7	47
Trøndelag	3.8	2.0	1.2	32
Nord-Norge	5.4	2.4	1.9	35
I alt	28.8	1.4	14.9	52

¹ Registrerte ledige i prosent av AKU-arbeidsstyrken

nedgang på 4 500 sammenlignet med juni 1986. Nivået var likevel omlag dobbelt så høyt som i samme måned i 1983 og 1984. Det kan imidlertid ikke ses bort i fra at en del av veksten siden den gang har sammenheng med bedre rutiner ved arbeidskontorene og økt aktivitet for å skaffe en oversikt over de ledige plassene, blant annet ved oppsøkende virksomhet og registrering av ledige stillinger som blir utlyst i dagspressen.

Som følge av dette har også beholdningene av ledige plasser ved utgangen av måneden vært i sterk vekst siden 1985, men justert for normale sesongvariasjoner har beholdningen vist en svakt synkende tendens siden utgangen av mars i år. Ved utgangen av juni var det i alt registrert 14 900 ledige plasser, en økning på 4 400 sammenlignet med juni 1986.

Mangelen på arbeidskraft har spesielt gjort seg gjeldende blant enkelte kategorier med høyere utdanning, herunder helsepersonell, blant arbeidskraft i mer servicebetonte yrker og til en viss grad blant enkelte grupper fagarbeidere i industri og bygg og anlegg. Det er i første rekke i Oslo-området hvor det så å si ikke finnes arbeidsledighet av betydning at mangelen på arbeidskraft er størst.

=====

PRISER OG LØNNINGER

=====

Prisutviklingen i Norge har i første halvår i år fortsatt vært preget av ettervirkningene av devalueringen i mai 1986. Den sterke økningen i importprisene som fulgte, var en vesentlig faktor bak den økte konsumprisveksten vi har hatt i perioden. Det var særlig stor økning i importprisene fra 4. kvartal 1986 til 1. kvartal 1987, mens veksten fra 1. til 2. kvartal i år har vært beskjeden for de fleste varer.

For ikke-konkurrerende matvarer har en i første halvår sett et kraftig prisfall. Et nytt fall i kaffeprisene på verdensmarkedet forklarer dette. For de fleste andre varer

til konsum, særlig drikkevarer og tobakk og klær, har den sterke prisveksten rundt årsskiftet fortatt seg i 2. kvartal. Importprisveksten for ikke-konkurrerende import av industrielle ferdigvarer, herunder biler, har imidlertid holdt seg høy. Importprisene for verkstedprodukter, som for det meste går til investeringsformål, steg lite i 1986, men har hatt kraftig vekst i første halvår i år.

Valutakursbevegelsene siden i fjor høst har trolig påvirket den observerte importprisutviklingen. Fra juli til desember i fjor beveget valutakurvindeksen seg fra nedre til øvre grense i det intervall kurven tillates å bevege seg - en depresiering på ytter-

PRISSTIGNING FOR HOVEDKOMPONENTER I NASJONALREGNSKAPET

Prosent fra samme kvartal året før.

	1986		1987		
	året	3.kv.	4.kv.	1.kv.	
Privat konsum	7,4	8,5	8,9	9,9	9,3
Offentlig konsum	6,7	7,7	9,0	12,6	10,6
Bruttoinvestering i fast kapital	5,4	6,4	6,1	10,8	11,1
Innenlandsk bruk av varer og tjenester	7,3	8,0	9,1	10,8	10,1
Ekspor	-16,9	-19,4	-14,9	-5,0	1,6
tradisjonelle varer	-6,4	-6,9	-2,0	3,6	5,7
Import	0,0	0,5	3,9	7,1	6,4
tradisjonelle varer	1,0	1,4	4,4	8,9	7,8

ligere om lag 4 prosent i tillegg til det umiddelbare kursutslaget etter devalueringen i mai. Men fra årsskiftet har kronkursen økt i verdi igjen, og kurvindeksen ligger nå nær den nedre grensen.

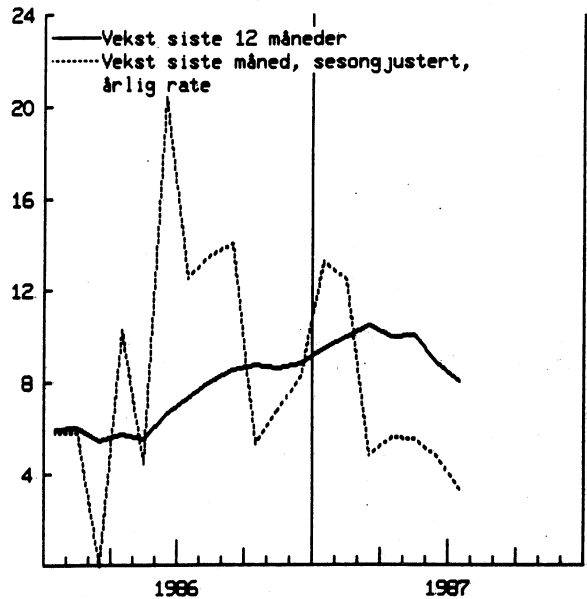
Kursutviklingen høsten 1986 bidro til å øke importprisene målt i norske kroner mer enn hva som ellers ville vært tilfelle. Tilsvarende kan trolig endel av den svake importprisveksten fra 1. til 2. kvartal i år skyldes styrkingen av kronkursen.

Innenlandske priser

Veksttakten for konsumprisindeksen kulminerte vinteren 1987 (målt som vekst over 12 måneder) og har utover våren og sommeren avtatt raskt. Målt som måned-til-måned-vekst i sesongjustert serie har imidlertid veksttakten vært svært lav, omlag 5 prosent, helt siden mars måned. I juli var tallet enda lavere, prisene steg bare med 0,3 prosent (ujustert). Denne eksepsjonelt lave veksten kan skyldes at sesongsalget i varehandelen skjer tidligere enn i fjor. Den underliggende veksttakt ser ut til å ligge på omlag 5 prosent (årlig rate) i sommer.

De fleste varegruppene i konsumprisindeksen har fått økt vekst siden i fjor, bare helsepleie har ikke tiltakende prisstigning. De økte importprisene slo raskt ut i konsumprisene på importvarer. Økte avgifter og reduserte subsidier ved årsskiftet ga økt prisvekst på norskproduserte matvarer samt drikkevarer og tobakk. Etterhvert som lønns-

KONSUMPRISINDEKS
Prosent.

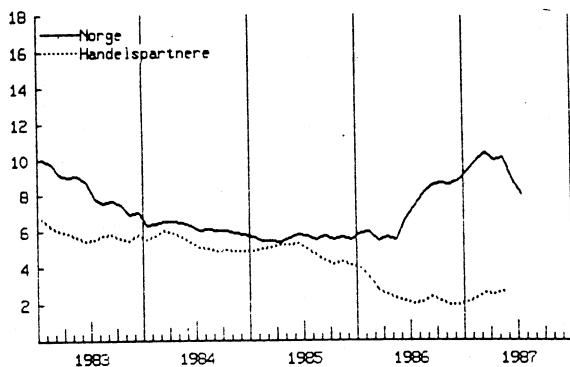

veksten har tatt seg opp, har også norskproduserte konsumvarer og -tjenester fått sterkere prisstigning. Arbeidstidsforkortelsen som medførte et hopp i timelønnskostnadene fra 1. januar har virket i samme retning.

Helt siden sommeren 1986 har prisstigningen over de siste 12 måneder vært betydelig sterkere for delindeksen for varer i konsumprisindeksen enn for delindeksen konsumvarer i engrosprisindeksen. Den sterke lønnsutviklingen også i varehandelen skulle tilsi sterkere vekst i konsumprisene. Hva som har skjedd med avansesatsene er usikkert. Med omslaget i konsumet høsten 1986 skulle en vente reduserte driftsmarginer.

Prisveksten på investeringsvarer har tatt seg kraftig opp etter årsskiftet og ligger rundt 12-14 prosent for de fleste næringer i første halvår ifølge kvartalsvise nasjonalregnskapstall. Utslaget har vært særlig sterkt for bygninger, men også for maskininvesteringene har det vært tiltakende prisvekst i første halvår etter at veksten har vært svak også etter devalueringen i fjor. Prisutviklingen for maskininvesteringer må

KONSUMPRISVEKSTEN I PROSENT FRA SAMME MÅNED ÅRET FØR

ses i lys av importprisene på verkstedprodukter siden en stor del av maskininvesteringene består av importvarer. For varer til bygningsinvesteringer, som overveiende produseres innenlands, har den sterkt tiltakende lønnsveksten i bygg og anlegg og arbeidstidsforkortelsen hatt en vesentlig betydning for prisene. Det er grunn til å tro at økte kostnader på grunn av lønnskompensasjon for redusert arbeidstid raskt slo ut i form av økte priser i bygge- og anleggssektoren.

Lønninger

Lønnsveksten tiltok sterkt i andre halvår 1986 i kjølvannet av devalueringen. Ifølge de reviderte nasjonalregnskapstallene var gjennomsnittlig vekst i lønn pr. årsverk i økonomien som helhet på 10,0 prosent og i industrien 9,7 prosent. Den avtalte arbeidsforkortelsen for industriarbeidere og andre grupper med mer enn 37 1/2 times arbeidsuke fra 1. januar har bidratt til en svært sterk timelønnsvekst i begynnelsen av 1987. En har imidlertid få observasjoner utenom LO/NAF-området.

Arbeidstidsforkortelsen ved årsskiftet omfatter i industrien først og fremst arbeidere og har ført til et kraftig hopp i timelønningene i 1. kvartal. Økt omfang av overtid pga. arbeidstidsforkortelsen har bidratt til ytterligere vekst. I de øvrige sektorene er utslaget av arbeidstidsforkortelsen stort i bygg og anlegg og deler av offentlig sektor, blant annet i helsevesenet. I privat tjenesteyting er utslagene trolig mindre.

Lønnsglidningen i industrien, som har tiltatt de siste årene, økte gjennom andre halvår i fjor pga. økt lønnsevne i bedriftene etter devalueringen og på grunn av det stramme arbeidsmarkedet. Overtidsomfanget har også økt i denne perioden og bidratt til at lønnsveksten har økt.

Ved tarifforhandlingene mellom LO og NAF våren 1987 ble det ikke gitt generelle tariff tillegg. Dette har blitt retnings-

givende for stat- og kommuneoppkjøret samt i mange tariffområder innen privat tjenesteyting. I flere av disse tariffavtalene er det klausuler om mulige reforhandlinger i høst avhengig av hva lønnsglidningen i industrien vil vise seg å bli. Eventuelle tariff tillegg for offentlig ansatte vil bli gjort gjeldende fra årsskiftet.

Lønnsglidningen i LO/NAF-området avtok noe fra 4. kvartal 1986 til 1. kvartal i år. Det store overhenget fra 1986 og arbeidstidsforkortelsen fra 1. januar kan tilsa en nedgang i glidningen utover sommeren og høsten. Lønnstakerne kan se seg tjent med å ta ut mindre i økt lønn når bl.a. arbeidstidsforkortelsen allerede har bidratt med 4-5 prosent timelønnsvekst. Men motsatt kan det tenkes at fraværet av generelle tariff tillegg ved oppkjøret i vår fører til en viss kompensering i form av økt lønnsglidning lokalt.

De mer generelle forhold i økonomien tilsier at lønnsveksten etterhvert vil avta. Nedgangen i veksten i innenlandsk etterspørsel vil slå ut i redusert etterspørsel etter arbeidskraft og redusere presset på arbeidsmarkedet noe i 1987, litt mer i 1988. Særlig for industrilønnsveksten vil det bety mye at importprisveksten nå ser ut til å være mye lavere enn etter devalueringen i fjor. Effekten av dette vil trolig slå ut i lavere lønnsvekst fra 1988.

PRIVAT KONSUM

Det private konsumet har vært i klar nedgang siden 3. kvartal 1986. Sesongjustert sank konsumet gjennom andre halvår 1986 og 1. kvartal i år. Foreløpige tall fra nasjonalregnskapet indikerer imidlertid at det kan ha skjedd en utflatning i 2. kvartal 1987. Faktorer vedrørende tjenestekonsumet innebærer imidlertid at utviklingen kan være noe for positivt anslått. Reduksjonen i privat konsum skyldes hovedsaklig et fall i kjøp av varige konsumgoder. Sammenlignet med andre halvår 1986 ser konsumet for første

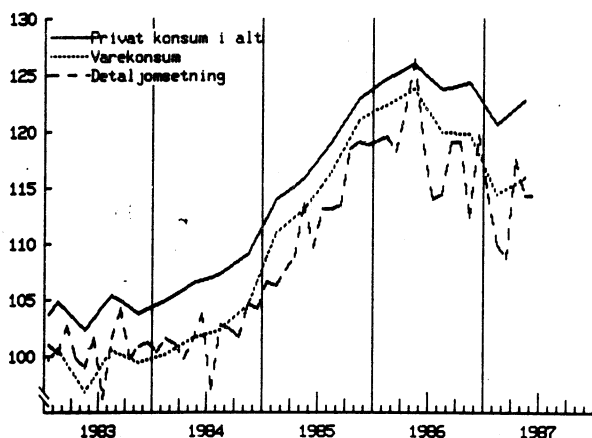
halvår 1987 til å ligge omlag 2 prosent under i volum når en justerer for sesongeffekter.

En naturlig forklaring på konsumnedgangen er den sterke konsumveksten som fant sted i 1985/1986, samtidig med et sterkt fall i husholdningenes sparerate. Reduksjonen i spareraten har ført til en økning i husholdningenes gjeldsbyrde. Hertil kommer også at rentenivået for konsumlån har steget. Tilsammen har dette bidratt negativt til utviklingen i den realdisponible inntekt for husholdningene. Det er også andre momenter som trekker i retning av at utviklingen i husholdningenes realdisponible inntekter nå er svak. Devalueringen ifjor vår trakk med seg en prisstigning som har bidratt til å redusere realverdien av husholdningenes inntekter. I samme retning trekker den økning i beskatningen som har funnet sted. Også når det gjelder utviklingen i husholdningenes realdisponible inntekt gjennom 1987 er det en del faktorer som trekker i negativ retning. Jordbruksoppgjøret i år tilsier en moderat utvikling av driftsresultatet i jordbruket. Dessuten har store grupper lønnsstakere ikke hatt lønnsvekst gjennom året idet de ikke fikk lønnstillegg ved oppgjøret i vår. Overhenget fra fjoråret er ikke tilstrekkelig til å sikre en positiv vekst i realdisponibel årslønn for de sysselsatte i offentlig sektor. En del andre faktorer

trekker imidlertid i positiv retning. Prisstigningstakten er nå i ferd med å bli redusert. Trass i arbeidstidsforkortelsen ved årsskiftet har tallet på utførte timeverk holdt seg oppe utover i første halvår. Det har dels funnet sted en viss økning i antall sysselsatte og dels en økt bruk av overtid og dermed økt utbetaling av overtidslønn. I privat sektor er det fortsatt sterk lønnsglidning innenfor en del næringssektorer. Ikke minst gjelder dette for bygge- og anleggsvirksomheten. Økning i trygdeytelsene trekker også i positiv retning. En grunn til dette er at en større andel av pensjonistene vil motta ytelser utover minstepensjonen. Totalt sett er det imidlertid ikke grunnlag for å regne med noen sterk utvikling i husholdningenes realdisponible inntekter. Den moderate inntektsutvikling kan i seg selv være med på å forklare den observerte konsumnedgang. Dertil indikerer den at man ikke kan forvente en inntektsmotivert konsumøkning i andre halvår i år.

I 1986 lå husholdningenes sparerate på -6.2 prosent. Nedgangen i privat konsum som har funnet sted gjennom det siste året tilsier at spareraten nå har økt noe. Under rimelige forutsetninger om konsumutviklingen for resten av året samt om utviklingen i husholdningenes disponible realinntekter, er det grunn til å anta at spareraten vil overstige fjorårets. En årsak til endring i spareatferden kan være de store formuesgevinstene på boligkapital. Om husholdningene tar hensyn til stigningen i markedsverdien på sine boliger i sin totale konsum- og sparetilpasning, kan det føre til at de blir mer tilbøyelige til å oppta lån, også til andre formål enn bolig. Med den liberalisering som har funnet sted på kredittmarkedet de siste årene har konsumentene samtidig større muligheter enn før til å tilpasse sin sparing over livsløpet. Dette kan ha ført til en endring i spareatferden slik at spareraten fortsatt vil være betydelig lavere enn normalnivået fram til 1984, på vel 4 prosent. Den gjeldsrentebelastning husholdningene nå har pådratt seg vil i seg selv bidra til at

PRIVAT KONSUM OG DETALJOMSETNING
1980=100. Sesongjustert.

spareraten blir lav.

Varekonsumet: Nedgangen dempet

 Det har vært en klar nedgang i varekonsumet første halvår 1987. Foreløpige tall fra kvartalsvis nasjonalregnskap viser at nedgangen er blitt forsterket gjennom 2. kvartal. Nedgangen i varekonsumet har gjort seg gjeldende for både varige og ikke-varige forbruks-goder, men nedgangen har vært sterkest for varige forbruks-goder. Sesongjustert har konsumet av varige forbruks-goder falt med nær 12 prosent første halvår i år sammenlignet med andre halvår 1986. Konsumet av de varige godene lå i 2. kvartal 1987 i underkant av 30 prosent under nivået for tilsvarende kvartal foregående år. I de siste årene har det vært en sterk vekst i det varige konsumet. Dette kan forklare tilbakegangen i første halvår i år siden behovet for nyanskaffelser i en periode vil være redusert.

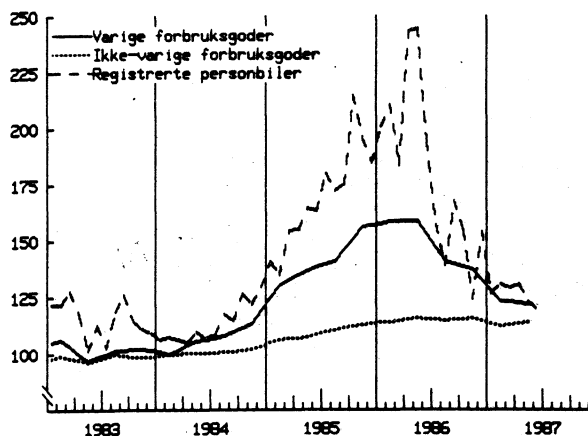
Blant de varige forbruks-godene har nedgangen vært sterkest for kjøp av egne transportmidler, hovedsakelig personbiler. Mens det i første halvår 1986 ble førstegangsregistrert i underkant av 107 000 personbiler viser tall for første halvår i år at det har vært noe i overkant av 65 000 førstegangsregistreringer av personbiler. Sesongjustert viste bilsalget i 2. kvartal en avtagende tendens etter tegn til utflatning på nytt i 1. kvartal. Prisutviklingen for egne transportmidler og driftsutgifter knyttet til disse har trolig også virket negativt på bilsalget. Det er grunn til å tro at mye av konsumet av egne transportmidler er lånefinansiert. Det økte rentenivå på lån til konsumformål kan ha medvirket til at eventuelle marginale kjøpere har avstått fra eller utsatt bilkjøp.

Også for konsumet av varige fritidsgoder har det vært en sterk nedgang i første halvår i år sammenlignet med første halvår i 1986. Dette har skjedd til tross for en forholdsvis moderat prisutvikling for denne varegruppen. En grunn til nedgangen kan være virkninger av den sterke konsumveksten for

denne varegruppen i andre halvår 1986. Det er også grunn til å regne med at rentenivået vil influere på konsumet av varige fritidsgoder, siden det ikke er uvanlig å lånefinansiere kjøp av slike. Sesongjusterte tall fra 2. kvartal viser imidlertid at det nå kan være en svakt stigende tendens i volumutviklingen. Konsumet av møbler og elektriske artikler er omtrent uendret første halvår i år sammenlignet med forrige halvår når en tar hensyn til sesongeffekter. Sammenlignet med tilsvarende halvår ifjor lå konsumet i første halvår i år omlag 1 prosent under.

Sammenlignet med forrige halvår og justert for normale sesongsvingninger, har konsumet av ikke-varige forbruks-goder sunket med 1,8 prosent i første halvår i år. Konsumet av ikke-varige forbruks-goder har bare hatt en svak nedgang i første halvår 1987 sammenlignet med første halvår 1986. For det ikke-varige konsumet er det flere varegrupper som har bidratt til konsumnedgangen. Dette gjelder klær og skotøy, matvarer, drikkevarer og tobakk og andre ikke-varige goder. Sterkest har nedgangen vært for klær og skotøy hvor det sesongjusterte konsumet ble redusert med 10 prosent fra andre halvår 1986 til første halvår inneværende år. En ganske sterk prisutvikling for klær og skotøy i første halvår kan forklare noe av forbruksnedgangen. For de tre øvrige varegrupper lå den tilsvarende nedgangen i

VAREKONSUMET
 1980=100. Sesongjustert.

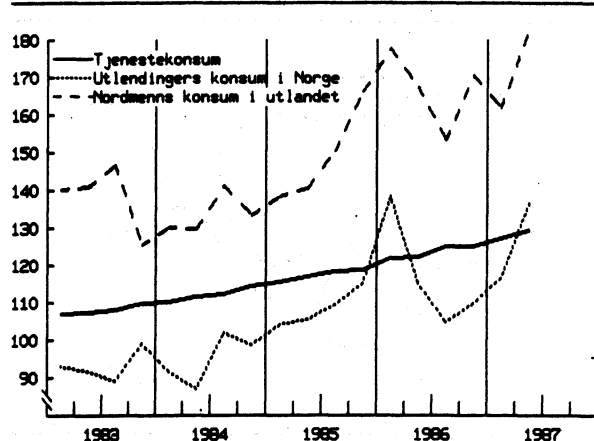
konsumet på i overkant av 2 prosent. En forholdsvis sterk prisstigning for matvarer og drikkevarer og tobakk og en moderat inntektsutvikling kan forklare konsumnedgangen for disse varegruppene. Selv om det har vært en nedgang i konsumet for gruppen under ett, har en også kunnet observere konsumvekst for en del komponenter. Dette gjelder elektrisitetsforbruket, driftsutgifter til egne transportmidler og konsumet av andre husholdningsvarer. Når en justerer for temperatursvingninger og andre sesongvirkninger lå brenselkonsumet i første halvår i år omtrent på samme nivå som andre halvår ifjor.

Tjenestekonsumet: Ingen tegn til avmatning

I motsetning til varekonsumet synes tjenestekonsumet å ha vist vekst i første halvår. Justert for sesongvirkninger økte det private tjenestekonsum med 2,6 prosent fra andre halvår ifjor til første halvår i inneværende år. Denne veksten må vurderes med forsiktighet og kan være for høy. Indikatorene for tjenestekonsumet er svært usikre samtidig som det er problemer med å fordele en del av tjenesteproduksjonen på vareinnsats og konsum. Det er grunn til å tro at veksten i vareinnsatsen av f. eks. tele-tjenester har vokst betydelig de siste årene uten at dette har kommet til uttrykk i nasjonalregnskapstallene.

Både boligkonsumet og konsumet av andre

TJENESTEKONSUMET OG KONSUM I UTLANDET
1980=100. Sesongjustert.

tjenester har bidratt til veksten. Prisutviklingen for tjenester har ikke skilt seg vesentlig ut fra prisutviklingen på varer, men inntektsutviklingen er muligens viktigere her enn for store deler av varekonsumet. Den sterkeste konsumveksten for tjenestene finner vi for gruppen diverse transporttjenester som også inkluderer post og teletjenester. Prisutviklingen for denne tjenestegruppen skiller seg merkbart ut fra prisutviklingen for de øvrige tjenestene ved at den her har vært lavere. Et klart oppsving i turisttrafikken fra utlandet har også bidratt til vekst i tjenestekonsumet. Utlendingers konsum i Norge inngår i de enkelte postene for konsum spesifisert etter konsumkategori, og kommer først til fradrag når en beregner samlet konsum for norske konsumenter.

PRIVAT KONSUM.

Prosentvis volumvekst fra foregående halvår. Halvårsrater. Sesongjustert

	86-I	86-II	87-I
Varer	3,6	-2,6	-3,9
-varige konsumvarer	6,7	-12,3	-11,8
-andre varer	2,8	0,3	-1,9
Tjenester	3,0	2,5	2,6
-bolig	3,0	2,5	1,7
-andre tjenester	2,9	2,5	3,2
Spesifisert konsum + Nordmenns konsum i utlandet	3,4	-1,1	-1,9
- Utlendingers konsum i Norge	8,9	-6,1	..
Privat konsum	12,9	-15,8	..
	3,5	-1,0	-1,9

INVESTERINGER

Oljeutvinning og rørtransport

I Statistisk Sentralbyrås investeringsundersøkelse fra 2. kvartal 1987 er påløpte

investeringskostnader til utvinning og rørtransport av råolje og naturgass anslått til 35,2 milliarder kroner i 1987. Anslaget innebærer en verdiøkning på 5 prosent fra 1986, noe som betyr at samlet investerings- etterspørsel fra oljevirkosheten i volum vil vise en svak nedgang fra 1986.

I 2. kvartal i år er det for første gang innhentet anslag for 1988. Anslaget er 28,2 milliarder kroner, en nedgang i verdi på knapt 20 prosent fra 1987. Det er påløpte kostnader til feltutbygging og felt i drift som viser den sterkeste nedgangen med nesten 25 prosents reduksjon.

For en nærmere gjennomgang investeringsaktiviteten i oljeutvinning og rørtransport vises det til vedlegget "Utsiktene for oljevirkosheten".

Industriinvesteringer: Toppen nådd ved årsskiftet

Sesongjusterte tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet fram til og med 2. kvartal 1987 tyder på at investeringstoppen for bruttoinvesteringer i industri og bergverk sett under ett ble passert ved årsskiftet 1986-87 da de nådde et nivå på omlag 5 milliarder kroner, målt i 1986-priser. Industriinvesteringene hadde da vært i oppgang siden begynnelsen av 1983. Til sammenligning varte den forrige oppgangen fra årsskiftet 1978-79 til 2. kvartal 1981, da investeringene var på rundt 4 milliarder 1986-kroner. Denne siste oppgangen har således både vært av lengre varighet og har nådd et høyere nivå enn den foregående.

Det er særlig lavere investeringer i utekonkurrerende industri som nå bidrar negativt til veksten. Et fortsatt vekstbidrag fra investeringer i raffineringsindustrien er ikke tilstrekkelig til å motvirke dette. Nedgangen er delvis en konsekvens av at det i de siste årene har blitt gjennomført flere store utbyggingsprosjekter og delvis av at flere utekonkurrerende næringer i de siste årene har hatt forholdsvis dårlig lønnsomhet. Ifølge Konjunkturbarometeret fra 2.

kvartal i år oppga mange bedrifter innen denne næringen å ha svært høy kapasitetsutnyttning slik at nye investeringsprosjekter kan være på trappene.

Investeringene i den hjemmekonkurrerende industrien er også fallende ifølge de sesongjusterte tallene. Dette skyldes særlig lavere investeringer i den kjemiske- og mineralske industrien.

INVESTERINGER I INDUSTRI OG BERGVERK

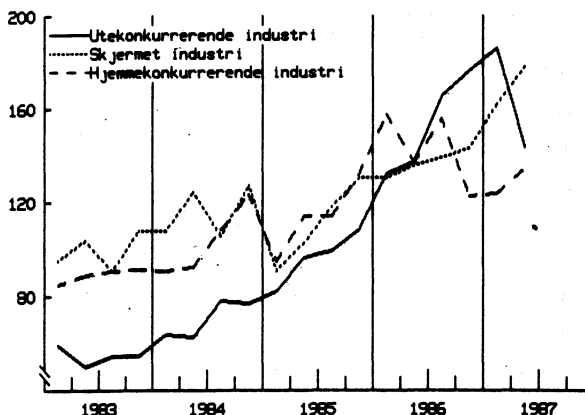
Prosentvis volumendring fra foregående halvår. Sesongjustert.

	86-I	86-II	87-I ¹
Utekonkurrerende	29.9	26.6	-3.5
Hjemmekonkurrerende	19.7	-5.6	-7.2
Skjermet	7.1	5.9	20.4
I alt	20.3	9.2	0.2
Bygninger og anlegg	7.7	22.5	-7.2
Maskiner og transportmidler	27.9	2.4	4.8

¹ Framskrivning basert på antatte investeringer iflg. Investeringsundersøkelsen.

I skjermet industri er det derimot fortsatt vekst i investeringene. Særlig er det nå sterk økning i bygningsinvesteringene i denne næringen. P.g.a. den høye innenlandske

INVESTERINGER I INDUSTRI OG BERGVERK
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.

etterspørselen de siste årene har denne industrien hatt forholdsvis god lønnsomhet.

Det synes som om nedgangen i bygnings- og anleggsinvesteringene er noe sterkere enn nedgangen i maskininvesteringene. Dette er ganske vanlig i denne fasen av en investeringsbølge da mange utbyggingsprosjekter er under fullføring samtidig som det ikke er noen ytterligere vekst i antall store prosjekter som settes i arbeid. Utskifting av maskinutstyr vil derimot foregå kontinuerlig, samtidig som installering av maskiner gjerne følger noe etter nybyggingen i tid.

Nedgangen i industriinvesteringene er ventet å fortsette resten av dette året og utover i 1988. Anslag fra bedriftene som ble gitt i Statistisk Sentralbyrås investeringsundersøkelse for 2. kvartal i år, tyder på at det for industrien sett under ett vil bli en svak nedgang i investeringene fra 1986 til 1987 målt i volum. Disse tallene inkluderer et visst vekstbidrag fra Mongstadutbyggingen, som i år, nominelt, er anslått til 2,7 milliarder kroner, slik at det for resten av industrien forventes en større nedgang. Investeringsundersøkelsen fra mai inneholder også de første oppgaver fra bedriftene over investeringsplanene for 1988. Disse tidlige anslagene, som riktignok er usikre og må tolkes med forsiktighet, antyder en nedgang i verdien av de totale industrinvesteringene på 17 prosent målt i forhold til anslag for 1987 gitt på samme tidspunkt i fjor. De eneste næringene som skiller seg ut med en mer optimistisk vurdering av investeringsutsiktene i 1988, er trevare- og treforedlingsindustrien hvor det ventes en volummessig økning i investeringene. Den anslåtte nedgangen kan imidlertid vise seg å være noe for sterk, ettersom fullføringen av prosjekter som opprinnelig er planlagt avsluttet i løpet av 1987, kan komme til å strekke seg inn i neste år.

Boliginvesteringer: Lavere igangsetting

Sesongjusterte tall fra det kvartalsvise

nasjonalregnskapet for de to første kvartalene i år tyder på at veksten i boliginvesteringene ikke fortsetter inn i 1987 og nå kan være i nedgang. Også tall for antall igangsatte boliger trekker i samme retning. Igangsettingene i de sju første månedene i år var snaut 6 prosent lavere enn i de sju første månedene i fjor, justert for normale sesongvariasjoner. Målt i areal er nedgangen i igangsettingen sterkere enn for antall boliger, slik at tendensen til økt areal pr. bolig nå synes å ha snudd.

Den negative utviklingen i boligbyggingen må ses i sammenheng med høye utlånsrenter i private kredittinstitusjoner og de begrensede utlånsrammene for Husbanken. Prisøkningen for boliginvesteringene har desuten vært høy i 1987, noe som etter hvert vil gi negative utslag i etterspørselen etter nye boliger. Lån fra Husbanken dekket i 1986 omlag 25 prosent av boliginvesteringene. Utlånsrammene for 1987 er nominelt sett nesten uendret fra 1986, noe som innebærer en volummessig nedgang. Sesongjustert viste antall innvilgete Husbanklån en svært sterk stigning i 1. kvartal i år. For å sikre at ikke hele kvoten for 1987 ble oppbrukt i første halvår, ble det derfor nesten ikke innvilget lån i 2. kvartal. Den forholdsvis sterke nedgangen i boliginvesteringene i 2. kvartal kan således være noe påvirket av et unormalt lavt igangsettingstall i dette kvartalet og vil derfor sannsynligvis ta seg noe opp igjen. I det siste er det dessuten kommet signaler om at Husbankens finansieringsrammer vil bli økt. Likevel vil dette neppe være tilstrekkelig til å forhindre en svakere utvikling i boliginvesteringene framover enn i perioden 1985-86.

=====

UTENRIKSØKONOMI

=====

Norsk utenriksøkonomi har bedret seg gjennom det siste året. Prisen på olje og gass har foreløpig stabilisert seg på et klart høyere nivå enn gjennomsnittet for 1986, importen er på vei ned, og eksporten er i oppgang.

Driftsbalansen: Klar bedring

Foreløpige tall viser at underskuddet på driftsbalansen i første halvår 1987 var på 7,1 milliarder kroner. Dette er 8,6 milliarder kroner mindre enn i tilsvarende periode i 1986, og 10,0 milliarder mindre enn i andre halvår i fjor.

Noe av forbedringen skyldes oppgang i prisen på råolje og økt eksport av skip, men hovedtyngden kommer i form av en bedret handelsbalanse for tradisjonelle varer. Den økte skipseksporten reflekterer at utflaggingen av den norske utenriksflåten fremdeles pågikk første halvår. Rente- og stønadsbalansen har forverret seg, først og fremst fordi Norges nettogjeld til utlandet har økt, noe som medfører større rentebetaling til utlandet.

Forbedringen av handelsbalansen for tradisjonelle varer skyldes dels at importen har gått ned og dels at eksporten har gått opp. Det er nærliggende å forklare noe av dette med devalueringen i mai 1986 - utviklingen sammenfaller godt med de erfaringer en har fra tidligere devalueringer både i Norge og i andre land. Allerede fra sommeren 1986 gikk således både import- og eksportprisene tildels kraftig opp. Importvolumet begynte også å gå ned, mens oppsvinget i volumet av

den tradisjonelle eksporten først har kommet etter årskiftet. At fallet i importvolumet er blitt så sterkt skyldes nok imidlertid først og fremst den store nedgangen i etterspørselen både fra privat konsum og fra investeringer innenlands.

EKSSPORT

Verdien av total eksport passerte en bunn i andre halvår 1986 og har deretter vært i oppgang. Eksportprisindeksen har vært uendret fra siste kvartal 1986, slik at oppgangen inn i 1987 i sin helhet skyldes en økning i volumet. Oppgangen gjelder et bredt spekter av varer med ulike anvendelser, noe som styrker antagelsen om at devalueringen har gitt forbedrede eksportmuligheter. Veksten kom først og fremst i land som allerede er viktige handelspartnere for Norge.

Tradisjonelle varer

Verdien av den tradisjonelle vareeksporten (alle varer unntatt råolje, naturgass, skip og plattformer) har vært i oppgang siden 2. kvartal 1986. Fram til årskiftet skyldtes oppsvinget utelukkende prisoppgang, mens det i 1987 har vært flat prisutvikling, men

DRIFTSBALANSEN
 Milliarder kroner.

	86.I	86.II	87.I	Endring	Dekomponering	
				86.I-87.I	Volum	Pris
Vare- og tjenestebalansen	-7 580	-10 028	1 042	8 622	17 403	-8 781
- olje og gass	26 244	25 000	27 581	1 337	6 848	-5 511
- skip og plattformer	26	3 058	4 985	4 959	-1 856	6 815
- tradisjonelle varer	-34 779	-36 458	-31 369	3 410	7 238	-3 828
- tjenester	928	-1 627	-156	-1 084	-668	-416
Rente- og stønadsbalansen	-8 107	-7 120	-8 158	-51		
Driftsbalansen	-15 687	-17 148	-7 116	8 571		

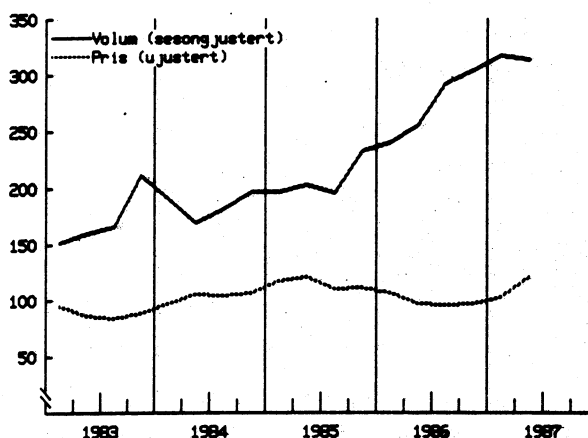
EKSPORT TIL UTVALGTE LAND						
Milliarder kroner.						
Land	Eksport ekskl. Olje- og gass, elektrisitet, skip og oljeplattformer			Eksport i alt		
		Prosentvis endring fra samme halvår året før			Prosentvis endring fra samme halvår året før	
	1986	1986-II	1987-I	1986	1986-II	1987-I
Danmark	4894.7	8.7	27.4	5965.7	1.5	27.7
Finland	2338.7	-8.6	11.7	2343.7	-28.3	12.3
Sverige	10252.4	7.7	15.5	13356.6	-10.6	17.9
Frankrike	3148.7	13.5	12.0	4635.6	-65.2	72.3
Italia	2399.7	37.5	36.5	2457.8	20.9	42.5
Nederland	3443.7	-5.4	11.7	8031.7	-37.7	26.6
Storbritannia og N.-Irland	8423.7	5.4	15.7	37432.3	-66.1	-0.01
Vest-Tyskland	9699.5	17.5	13.4	25794.3	-11.3	-0.2
USA	5152.3	-30.7	15.5	7305.2	-32.9	11.2

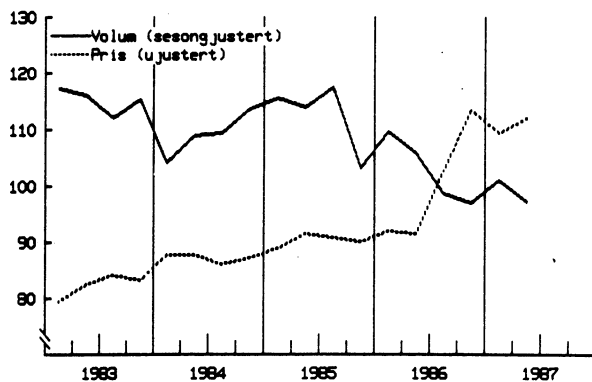
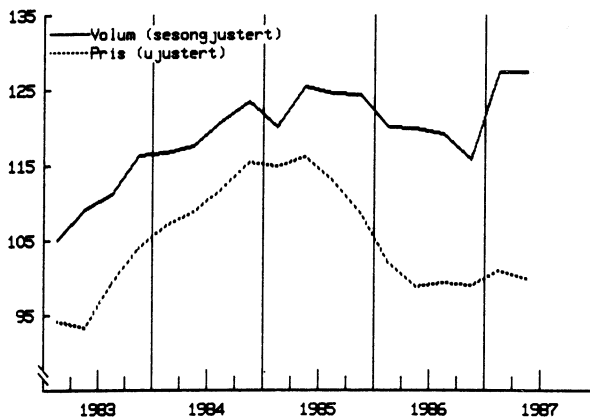
vekst i volumet.

Eksportverdien av varer fra utekonkurrerende næringer viste svak utvikling helt frem til årskiftet 1986/87, men har etter det vært i oppgang. Prisindeksen for denne varegruppen som helhet har vært praktisk talt uendret gjennom 1986 og inn i 1987 trass i devalueringen, noe som avspeiler et fall i prisnivået internasjonalt for flere av disse varene. Det var imidlertid klare forskjeller mellom enkeltvarer. Raffinerte oljeprodukter har hatt tildels sterk prisoppgang i kjølvannet av prisoppgangen på olje, og også treforedlingsprodukter og bergverksprodukter har hatt prisøkning. Enkelte metaller har imidlertid hatt svak prisutvikling, særlig jern og stål, mens prisen på aluminium har økt. De fleste produktslagene uten stål og jernholdige metaller har hatt økning i eksportvolumet, men tendensen i 2. kvartal er uklar og det er derfor ikke mulig å si hvorvidt oppsvinget er permanent.

Eksportverdien av varer fra hjemmekonkurrerende næringer hadde en trendvis oppgang gjennom 1986 og denne har fortsatt også i første halvår i år. Prisene gikk noe opp etter devalueringen, men har vist nedgang så langt i år. Verdioppgangen skyldes således først og fremst en oppgang i volumet. Varegruppene verdstedsprodukter og kjemiske og

EKSPORT AV PRIMÆRNÆRINGSVARER
Indekser 1980=100.

EKSPORT AV SKJERMEDE VARER
Indekser 1980=100.EKSPORT AV UTEKONKURRERENDE VARER
(utenom råolje og naturgass). Indekser 1980=100.

mineralske produkter passerte en bunn i eksportvolumet i 3. kvartal 1986 og har etter det vært i oppgang. Prisutviklingen har imidlertid vært svak for disse gruppene i 1987. En varegruppe som derimot har hatt prisoppgang er tekstil og bekledningsvarer. Prisene gikk særlig sterkt opp fra 1. kvartal til 2. kvartal i år.

næringer økte gjennom 1986 og så langt i 1987 har utviklingen fortsatt. Oppgangen skyldes en kraftig prisstigning etter devalueringen, men denne stigningen er nå i ferd med å flate ut. Eksportvolumet har derimot vært i nedgang i hele 1986, men det er tegn som tyder på at også nedgangen flater ut.

Eksportverdien av varer fra skjermede

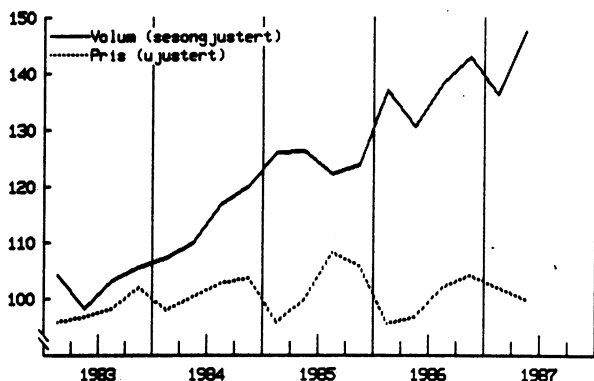
Eksportverdien av primærnæringsvarer har

EKSPORT ETTER LEVERENDE SEKTOR.
Millioner kroner.

	Nivå 1986	Prosentvis endring fra forrige halvår					
		Verdi		Volum ¹		Pris	
		86-II	87-I	86-II	87-I	86-II	87-I
Tradisjonelle varer	70 317	-3.9	6.1	0.1	5.3	3.8	0.8
Primærnæringsvarer	2 738	15.2	23.2	20.3	5.9	-4.2	16.3
Skjermede næringer	9 353	7.1	3.9	-9.2	1.3	17.8	2.5
Utenkonk. varer	34 829	-3.3	9.8	-2.1	8.4	-1.2	1.3
Hjemmekonk. varer	23 224	13.1	-1.1	5.1	0.9	7.6	-1.9
Elektrisk kraft	173	-13.8	89.2	17.5	88.2	-26.6	0.5
Råolje og naturgass	53 077	-0.6	3.8	26.2	-0.4	-21.2	4.2
Skip og plattformar	12 682	10.8	43.7	3.8	35.7	6.7	5.9
Tjenester	57 970	1.9	..	-3.8	..	5.9	-2.6
Eksport ialt	194 046	2.4	4.4	5.6	3.2	-3.0	1.1

¹ Basert på sesongjusterte og prekorrigerte serier.

EKSPORT AV HJEMMEKONKURRERENDE VARER
(utenom skip og plattformar). Indeksar 1980=100.

vært i sterk vekst i 1987, en fortsettelse av utviklingen i de foregående år. Denne varegruppen domineres av fisk, og forhold på tilbudssiden som fangstmengder og kapasitet i oppdrett er helt avgjørende for eksportutviklingen. Verdioppgangen har først og fremst vært en følge av en langvarig oppgang i volumet. Prisene hadde derimot en svak utvikling mot slutten av 1986, men har igjen tatt seg opp i 1987 med en særlig sterk stigning i 2. kvartal.

Råolje og naturgass.

Eksportverdien av råolje og naturgass har vist liten endring på kvartalsbasis siden siste kvartal i 1986. Denne flate utviklingen gjelder både priser og volum, om enn med en svak stigning i prisene. Utflatingen i volumet kommer på tross av kapasitetsøkning og skyldes de selvpålagte produksjonsbegrensningene.

Skip og plattformar

Eksportverdien av skip og plattformar (nye og gamle) har gått tildels sterkt opp fra 3. kvartal i 1986. Dette skyldes hovedsaklig en volumøkning og må sees i sammenheng med utflaggingen av den norske flåten.

Tjenester

Eksportverdien av tjenester vil være lavere første halvår 1987 sammenliknet med tilsvarende periode 1986. Nedgangen i brutto-

frakter fra utenriks sjøfart, som utgjør en betydelig del av tjenesteeksporten, kan i stor grad forklares ved at den norske flåten er blitt mindre, men det har også vært nedgang i fraktratene.

IMPORT

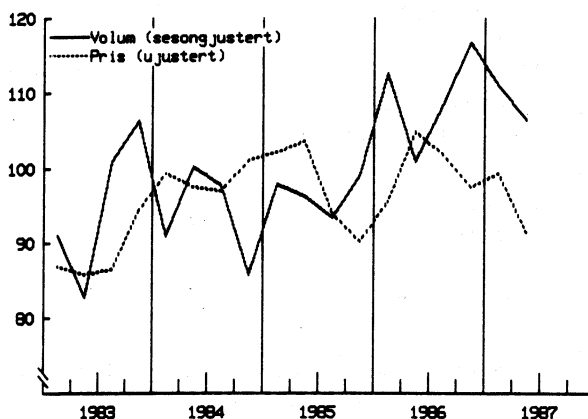
Verdien av total import passerte en topp tidlig i 1986 og var allerede i nedgang ved devalueringen i mai. Nedgangen har fortsatt inn i 1987. Verdinedgangen skyldes en sterk volumnedgang, mens prisene har virket i motsatt retning. Prisstigningen var sterk i perioden etter devalueringen, men har flatet ut i 1987. Det forventes at nedgangen i innenlandsk etterspørsel skal fortsette og det gjør at man må kunne regne med at importen vil reduseres ytterligere.

Tradisjonelle varer

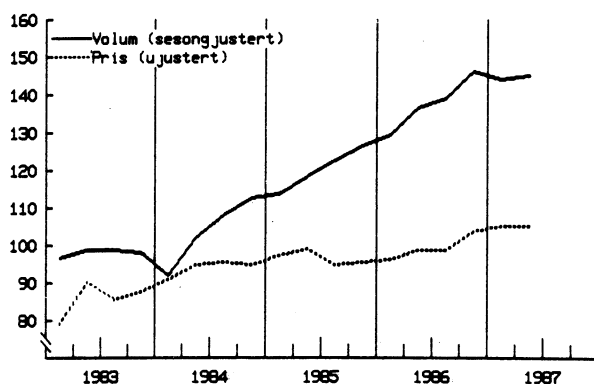
Toppunktet for importverdien av tradisjonelle varer kom noe senere enn for import totalt, først i 2. halvår 1986, men forøvrig er utviklingen meget lik.

Importverdien av utekonkurrerende varer passerte toppen tidlig i 1986 og har vært i nedgang siden. Volumnedgangen er delvis blitt kompensert av en svak prisoppgang som først og fremst skyldes en kraftig prisstigning på raffinerte petroleums-

IMPORT AV PRIMÆRINGSVARER
Indeksar 1980=100.

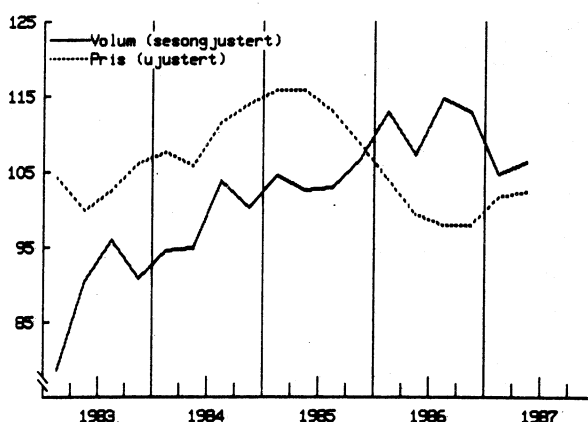
IMPORT AV SKJERMEDE VARER
Indekser 1980=100.

produkter. Det er særlig metaller som har hatt volumnedgang.

Importverdien av hjemmekonkurrerende varer passerte toppen senere enn utekonkurrerende varer og var i vekst frem til fjerde kvartal 1986, men har deretter vært i nedgang. Fordelingen på volum og pris er imidlertid som for utekonkurrerende varer. Nedgangen

IMPORT AV UTEKONKURRERENDE VARER
(utenom råolje). Indekser 1980=100.

har vært særlig sterk for tekstil- og beklædningsvarer som har opplevd reduksjon i både pris og volum.

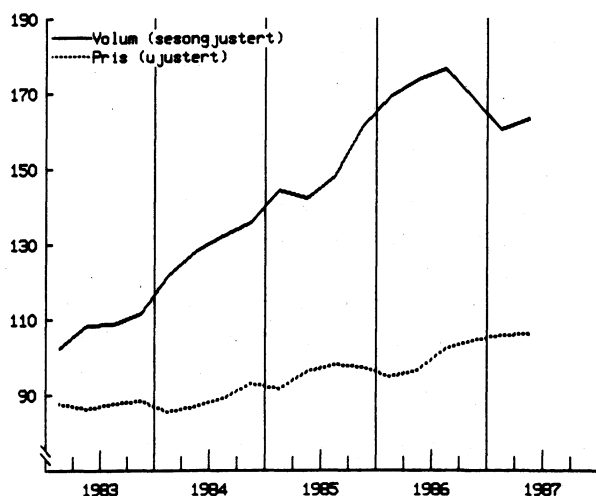
Importverdien av skjermede varer har ennå ikke begynt å falle. Den hadde sterk oppgang gjennom 1986, men det er tegn til utflating i første halvår i år. Denne utviklingen gjelder for både volum og pris.

IMPORT ETTER LEVERENDE SEKTOR.
Millioner kroner.

	Nivå 1986	Prosentvis endring fra forrige halvår					
		Verdi		Volum ¹		Pris	
		86-II	87-I	86-II	87-I	86-II	87-I
Tradisjonelle varer	141 553	5.0	-4.3	-0.2	-7.1	5.2	3.0
Primærnæringsvarer	5 814	4.6	-7.1	5.4	-3.3	-0.8	-3.9
Skjermede varer	6 734	11.4	5.0	7.2	1.3	3.9	3.7
Utekonk. varer	24 517	-21.5	-19.0	-18.6	-22.2	-3.7	4.1
Hjemmekonk. varer	93 079	14.6	-3.7	6.3	-6.2	7.8	2.6
Transportmidler	11 003	12.4	1.5	3.5	-7.4	8.6	9.6
Elektrisk kraft	406	-36.9	-55.1	-37.2	-51.6	0.5	-7.3
Råolje	1 833	-30.2	67.4	1.5	-6.0	-31.2	78.0
Skip og plattformar	9 598	-36.6	9.0	-39.3	14.9	4.5	-5.2
Tjenester	58 669	3.6	..	-0.3	..	3.9	0.9
Import i alt	211 653	1.2	-3.0	-3.1	-5.3	4.5	2.4

¹ Basert på sesongjusterte og prekorrigerte serier.

IMPORT AV HJEMMEKONKURRERENDE VARER
(utenom skip og plattformar). Indekser 1980=100.

Utviklingen i importverdien av primærnæringsvarer minner om den tilsvarende utvikling for skjermede varer. Tendensen i første halvår er imidlertid uklar og det er ennå for tidlig å si om toppen er passert. Prisene har vært avtakende gjennom 1986 og hittil i år.

Importverdien av transportmidler uten tilsvarende norsk produksjon har gått kraftig ned fra 2. kvartal 1986 og var i tilsvarende kvartal i 1987 30 prosent lavere. Denne nedgangen forklares av den kraftige reduksjonen i bilsalget. Den store nedgangen i verdi kommer på tross av en prisstigning på hele 20 prosent i samme periode, ved at volumet nesten er halvert.

Tjenester

Tjenesteimporten domineres av skipsfartens driftsutgifter og nordmenns konsum i utlandet. Skipsfartens driftsutgifter i utlandet har blitt redusert både i verdi, volum og pris første halvår 1987 i forhold til samme periode 1986. Nordmenns konsum i utlandet var i verdi omtrent uendret første kvartal 1987 sammenliknet med samme periode 1986. Imidlertid økte prisen sterkt til tross for lav prisstigning ute. Dette er en direkte følge av devalueringen som en her må regne med har fått fullt gjennomslag. Volumet i 1. kvartal i år var 8,4 prosent lavere enn i 1. kvartal i fjor.

UTSIKTENE FOR OLJEVIRKSOMHETEN

 =====
 OLJE- OG GASSUTVINNING
 =====

Norsk olje- og gassproduksjon var på 39,7 mill. tonn oljeequivalenter (toe) i første halvår 1987, en økning på 23,5 prosent fra samme periode i fjor. Oljeproduksjonen økte med 28,9 prosent og gassproduksjonen med 15,8 prosent. Veksten i produksjonen har imidlertid stoppet opp og nivået i første halvår var uendret fra 4. kvartal 1986.

En viktig grunn til den store veksten er streiken i april 1986 som førte til redusert produksjon. Korrigerer man skjønsmessig for streiken, var veksten i samlet produksjon av olje og gass om lag 10 prosent. Det tilsvarende tallet for oljeproduksjonen er knapt 15 prosent, mens gassproduksjonen bare ville økt med knapt 5 prosent uten streiken.

Oljeutvinning

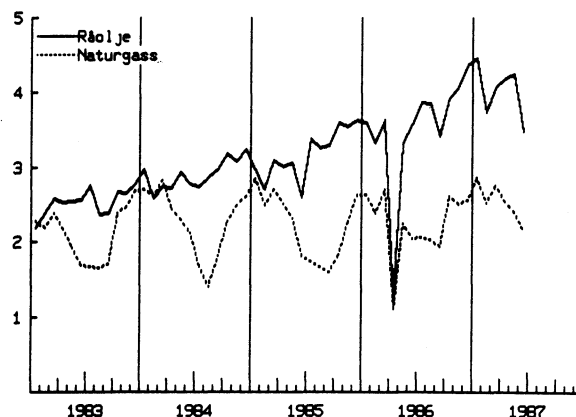
 Streiken i fjor bidro til å gjøre veksten i produksjonen høyere enn økningen i kapasiteten, mens beslutningen om å redusere norsk oljeproduksjon fra 1. februar i år med om lag 7,5 prosent i forhold til tidligere vedtatte produksjonsplaner, har bidratt til lavere produksjonsvekst. I januar 1987 ble det produsert knapt 4,5 mill. tonn olje fra norsk sokkel, som er det foreløpig høyeste tallet for en måned. I forhold til januar er produksjonen resten av første halvår redusert med om lag 8,5 prosent regnet som produksjon pr. dag. Dersom man regner med at produksjonen faktisk er redusert med 7,5 prosent i forhold til hva den ville ha vært, og det i tillegg tas hensyn til virkningen av streiken i fjor, har kapasiteten for norsk oljeproduksjon økt med drøyt 20 prosent fra første halvår 1986 til første halvår i år.

Oljeproduksjonen på Statfjordfeltet økte med 16,4 prosent fra første halvår 1986 til første halvår 1987, da Statfjordfeltets 3

plattformer stod for 62 prosent av norsk oljeproduksjon. Feltet ligger på grensen mellom Norge og Storbritannia og norsk eierandel er for tiden 84,1 prosent. Det pågår forhandlinger mellom norske og britiske rettighetshavere om fordelingen av feltet. Selv små endringer vil over tid bety milliardbeløp for norsk økonomi; f.eks. var en prosent av feltets årsproduksjon verdt nesten 300 mill. kroner bare i 1986. Det eksisterer også tilbakebetalingsavtaler som skal kompensere for feilaktig fordeling av den oljen som allerede er produsert. Dette endrer andelen fra feltet ytterligere i en kortere periode og kan gi enda større kortsiktige virkninger som i så fall vil slå direkte ut i eksporttallene.

Delingen av feltet skaper også problemer i forbindelse med de norske produksjonsbegrensningene, da britene ikke har noen slik begrensning. Den norske produksjonen fra feltet skal i gjennomsnitt være 581 000 fat pr. dag i andre halvår 1987. Den britiske produksjonen fra feltet følger produksjonsplanen, noe som gjør at den britiske andelen av produksjonen for tiden utgjør mer enn den britiske eierandelen. Problemet for Norge i denne forbindelsen er at de 7,5 prosentene produksjonen er innskrenket med ikke kan bli utvunnet før ved slutten av feltets

OLJE- OG GASSPRODUKSJON
 Råolje (mill.tonn) og naturgass (milliarder S m³ (kubikkmeter)).
 Ujusterte tall

levetid. For å unngå dette har det vært diskutert å unnta Statfjordfeltet fra produksjonsinnskrenkningene, og heller la et annet felt ta en større del av innskrenkningene. Gullfaks, som er et felt med bare norske eiere, har vært nevnt i denne forbindelse.

Oljeproduksjonen på Ekofiskfeltet gikk i første halvår ned med 14,2 prosent i forhold til første halvår 1986. Feltet vil få sin produksjon relativt mye redusert i sommermånedene på grunn av oppjekkingen av plattformene i Ekofiskområdet.

Ulafeltet, som ble satt i produksjon i siste kvartal 1986, økte produksjonen raskt og nådde forventet kapasitet allerede fra årsskiftet 1986/87. Ulafeltet produserte 2 millioner tonn olje første halvår, noe som tilsvarer om lag 80 000 fat pr. dag.

Valhallfeltet har økt produksjonen i første halvår med over 50 prosent sammenlignet med samme periode i fjor. Økningen har sammenheng med at de svært vanskelige reservoarforhold på feltet reduserte produksjonen kraftig i fjor.

Gullfaksfeltet startet produksjon fra undervannsinstallasjoner like før årsskiftet 1986/87, men offisiell åpning av Gullfaks A-plattformen skjedde ikke før i juni. Feltet produserer for tiden om lag 100 000 fat pr. dag. Feltet kan produsere 113 000 fat pr. dag i andre halvår 1987 i henhold til produksjonsbegrensningene.

Gassutvinning

Norsk gassproduksjon økte 15,8 prosent første halvår i år sammenlignet med samme periode i 1986. Dette er en sterk økning etter flere år med om lag uendret nivå. Produksjonsstansen på norsk sokkel i fjor bidro til å gjøre veksten stor; korrigert for streiken var veksten knapt 5 prosent. Selv om norsk gassproduksjon ikke omfattes av produksjonsbegrensningene for olje, vil også gassproduksjonen bli påvirket på de felt hvor man produserer gassen assosiert

med oljen. Friggfeltet som produserer om lag 45 prosent av gassen i Norge er et rent gassfelt. Gassproduksjonen kunne altså vært noe høyere ved full oljeproduksjon, men det er vanskelig å gi et nøyaktig tall.

Gassproduksjonen fra Frigg har begynt å avta. Undersøkelser har vist at de opprinnelige utvinnbare reservene er mindre enn tidligere antatt, og man har derfor valgt å redusere produksjonen. Produksjonen i første halvår lå bare knapt 3 prosent under samme periode i fjor, men korrigerer man for streiken er reduksjonen om lag 11 prosent. Det er grunn til å vente at produksjonen for resten av 1987 vil bli redusert tilsvarende i forhold til 1986. En ytterligere nedtrapping kan ventes neste år.

Gassproduksjonen på Ekofiskfeltet første halvår økte med nesten 10 prosent fra første halvår 1986. Produksjonen på Ekofisk har blitt redusert helt siden 1980, men de siste par årene har en ekstra stor mengde gass blitt pumpet tilbake i reservoaret for å motvirke at havbunnen under plattformene synker. Satelittmålinger har vist at dette ikke har hatt noen særlig virkning og man har derfor sluttet med det, noe som er hovedforklaringen på økningen i gassproduksjonen.

Gassproduksjonen på Statfjord- og Heimdalfeltene, som begge kom i gang i fjor har økt sterkt og utgjorde samlet hele 24,4 prosent av norsk gassproduksjon.

Utsiktene for 1987 og 1988

Det kommer ingen nye felt i produksjon i løpet av 1987, men en rekke felt ble satt i produksjon i løpet av 1986 og vil bidra til produksjonsøkning også i 1987. Det er vedtatt at begrensningen av norsk oljeproduksjon skal fortsette resten av året. For hele 1987 kan norsk oljeproduksjon bli om lag 48 mill. tonn, en økning på drøyt 13 prosent. Gassproduksjonen kan komme over 28 mill. toe, en økning på om lag 5 prosent. Samlet vil det gi en økning i norsk olje- og gassproduksjon på 6 mill. toe. eller 9

prosent.

Norsk kapasitet for produksjon av olje vil ventelig øke med om lag 5 prosent som gjennomsnitt fra 1987 til 1988. Hvordan norsk oljeproduksjon faktisk vil utvikle seg avhenger av hva som skjer med produksjonsbegrensningene til neste år. Gassproduksjonen vil sannsynligvis gå ned med om lag 5 prosent hovedsakelig på grunn av redusert gassproduksjon på Friggfeltet. Dersom de norske produksjonsbegrensningene for oljeproduksjonen fortsetter på dagens nivå, vil samlet olje- og gassproduksjon bare øke svakt fra 1987 til 1988.

=====

INVESTERINGER I OLJEVIRKSOMHET

=====

I Statistisk Sentralbyrås investeringsundersøkelse fra 2. kvartal 1987 er påløpte investeringskostnader til utvinning og rørtransport av råolje og naturgass anslått til 35,2 milliarder kroner i 1987. Totalen er det samme som anslaget i forrige kvartal, og det er bare små endringer i de enkelte undergruppene. Anslaget for 1987 innebærer en verdiøkning på 5 prosent fra 1986, noe som betyr at samlet investeringsetterspørsel fra oljevirkosomheten i volum vil vise en svak nedgang fra 1986.

I 2. kvartal i år er det for første gang innhentet anslag for 1988. Anslaget er 28,2 milliarder kroner, en nedgang i verdi på knapt 20 prosent fra 1987. Det er påløpte kostnader til feltutbygging og felt i drift som viser den sterkeste nedgangen med nesten 25 prosents reduksjon.

En har begrensede erfaringer med hvordan et tidlig anslag på oljeinvesteringene forholder seg til de utførte, men både for 1986 og 1987 økte anslaget de neste kvartalene. Anslaget for 1986 ble imidlertid nedjustert igjen mot slutten av 1986 slik at det endelige tallet ikke kom langt fra det første anslaget. Det er grunn til å tro at også anslaget for 1988 kan bli oppjustert ved senere investeringsundersøkelser. En grunn

til dette er lettelsene i oljebeskatningen og en forholdsvis stabil oljepris rundt 18 - 20 \$/fat som har ført til at operatørselskapene på norsk sokkel har gitt uttrykk for stor interesse for å bygge ut nye felt, og en rekke felt er erklært drivverdige i det siste.

Leting

Letevirkosomheten er den delen av oljeinvesteringene som sterkest har fått føle virkningene av prisleiløyet i 1986. Anslaget for leteknostnader for 1987 innhentet i 2. kvartal var 3,9 milliarder kroner, noe som er en halvering siden det første anslaget innhentet ett år før. Nedjusteringen av anslaget har foregått gradvis gjennom det siste året. Anslaget ligger drøyt 40 prosent i verdi under det siste anslaget for 1986.

Ser en på noen volumindikatorer for leteaktiviteten på sokkelen, viser de at fallet i aktiviteten først kom med full styrke i siste kvartal 1986. Leteaktiviteten lå nesten på samme nivå i 1. kvartal 1987 som i 4. kvartal 1986 både for påbegynte borehull, boremeter og borefartøydøgn. Leteaktiviteten tok seg så betydelig opp i 2. kvartal i år, og antall hull påbegynt og boremeter lå om lag likt med nivået i 2. kvartal 1986. Antall borefartøydøgn, som kanskje best avspeiler leteaktiviteten, lå imidlertid også i 2. kvartal i år nesten 30 prosent under nivået i tilsvarende periode i fjor.

Investeringsanslaget for 1988 er 5,7 milliarder kroner, en økning på godt over 40 prosent fra det siste anslaget for 1987. Anslaget ligger imidlertid godt under nivået på leteknostnadene før oljeprisfallet reduserte leteaktiviteten. Aktiviteten i 1988 vil også avhenge av hvilke funn som gjøres på blokker tildelt i 11. konsesjonsrunde, og av hva som skjer i 12. konsesjonsrunde.

Feltutbygging

Påløpte investeringskostnader til feltutbygging er anslått til 23,2 milliarder kroner i

1987, en økning i verdi på drøyt 6 prosent fra 1986. Feltutbygging utgjør, med om lag 67 prosent, den største andelen av påløpte investeringskostnader i utvinningssektoren. De prosjektene som ble regnet under utbygging i 1. kvartal 1987 er: Ekofisk vanninjeksjon, Gullfaks B og C, Oseberg A og B, Øst-Frigg, Tommeliten, Oseberg gassinjeksjon, Troll Øst, Sleipner Øst, Veslefrikk og Gyda.

I mai ble oljefeltene Veslefrikk og Gyda vedtatt utbygd, og de er planlagt ferdige i henholdsvis 1989 og 1991. Anslåtte utbyggingskostnader for de to feltene er samlet 13 milliarder kroner som er et beskjedent beløp sammenliknet med f. eks. Statfjord, Gullfaks og Oseberg hvor investeringskostnadene samlet er om lag 10 ganger så høye. Arbeidene med Veslefrikk og Gyda vil imidlertid komme raskt og mesteparten vil være utført når Troll/Sleipner utbyggingen tar til for fullt fra begynnelsen av 1990-tallet.

Investeringer i feltutbygging, som er den delen av oljeinvesteringene som retter seg mest mot landbasert verkstedindustri, har økt betydelig de siste årene. Anslaget for påløpte investeringskostnader for 1987 på drøyt 23 milliarder kroner innebærer f. eks. en verdiokning på nesten 140 prosent i forhold til 1983. Anslaget for 1988 innebærer en nedgang i verdi på knapt 17 prosent, men verdien er fortsatt om lag dobbelt så høy som nivået i 1983 og det samme som i 1985. Vareandelen av feltutbyggingskostnadene har ligget på om lag 55 prosent de senere år, og utgjør 12,6 milliarder kroner av anslaget for 1987. Anslaget for 1988 viser en verdinedgang på knapt 23 prosent, noe som betyr at andelen går noe ned fra 1987 til 1988. Anslaget for 1988 tyder altså på en viss nedgang i etterspørselen rettet mot verkstedindustrien, men fra et svært høyt nivå.

En ytterligere forsering av nye felt vil ikke kunne motvirke den svake nedgangen som forventes i 1988. På grunn av den typiske investeringsprofilen på utbygging av et olje- eller gassfelt, hvor etterspørselen

etter verkstedsprodukter kommer i midten av utbyggingsfasen, vil det være en relativt liten del av nye prosjekter som vil komme den landbaserte verkstedsindustrien til gode alt til neste år. Derimot vil en forsering av nye felt nå kunne skape en ny boom tidlig på 1990-tallet når utbyggingen av Troll/Sleipner kommer for fullt.

Investeringskostnader til produksjonsboring under feltutbygging har økt dramatisk de senere år. Anslaget for 1988 er 2 milliarder kroner og det er mer enn en 10-dobling siden 1983. Dette er en konsekvens av at en større andel av produksjonsboringen er unnagjort før feltet settes i drift, og har ført til en raskere produksjonsstart etter at plattformen er plassert på feltet, og en raskere økning av produksjonen opp mot kapasiteten. Et eksempel er Gullfaks A-plattformen som ble utplassert tidlig på sommeren 1986. Produksjon fra brønner på selve plattformen tok ikke til før over ett år senere, men allerede ved årsskiftet 1986/87 startet produksjonen fra ferdigborede brønner på havbunnsinstallasjoner rundt plattformen.

Felt i drift

Påløpte investeringskostnader til felt i drift har utgjort om lag 2 milliarder kroner årlig de senere år. Produksjonsboring er normalt den største posten og har utgjort i overkant av 1 milliard kroner i året. På grunn av arbeidet med å jekke opp de sentrale plattformene på Ekofiskfeltet i sommer, er anslaget for 1987 vesentlig høyere. Påløpte investeringskostnader til felt i drift er anslått til 4,7 milliarder kroner for 1987, mens anslaget for 1988 er 2,1 milliarder kroner.

Rørtransport

Påløpte investeringskostnader til rørtransport har vært lave siden Statpipe ble ferdig. I 1986 var investeringskostnadene 466 mill. kroner, om lag en tiendedel av nivået få år tidligere. I 1987 er investeringskostnadene nesten doblet i forhold til

1986, til 897 mill. kroner, hovedsakelig på grunn av rørledningen fra Oseberg til Sture. Anslaget for 1988 er 390 mill. kroner. Når man begynner å legge rørledningen fra Troll/Sleipner til kontinentet, kan man igjen vente betydelige investeringer i rørtransportsektoren.

=====

OLJEMARKEDET

=====

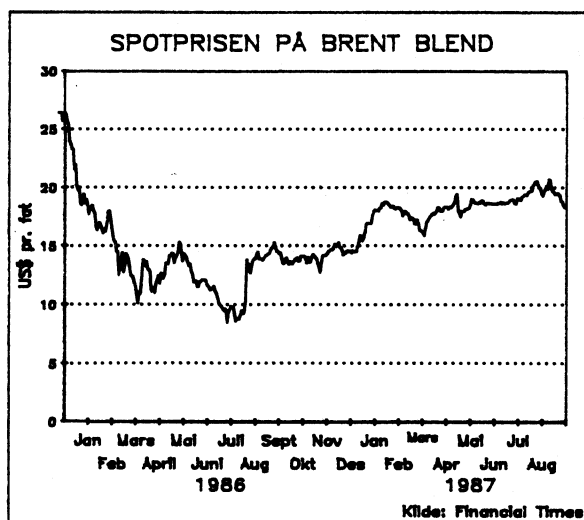
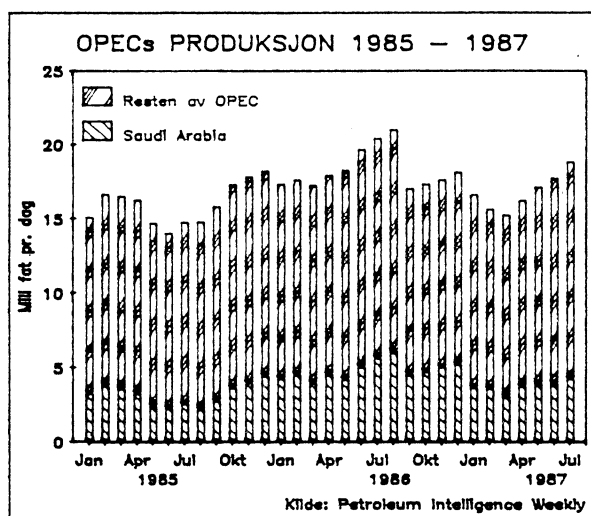
Etter den dramatiske utviklingen i oljeprisen i 1986, hvor spotprisen på råolje falt til under 10 \$/fat i juli for deretter å stige til om lag 18 \$/fat ved utgangen av året, har markedet for råolje vært langt mer stabilt så langt i 1987. Gjennom første halvår lå spotprisen for Nordsjøolje stort sett mellom 18 og 19 \$/fat. Det eneste unntaket var en klar svekkelse av prisen i februar, men OPEC sto i mot presset om å selge olje med rabatter og reduserte heller produksjonen slik at prisen igjen økte.

Det er OPECs avtale fra desember i fjor om å gå tilbake til offisielle salgspriser og produksjonskvoter f.o.m. 1. februar 1987 som har ført til stabiliteten i oljemarkedet første halvår i år. Tar man hensyn til at Irak ikke godtar avtalen, tyder produksjonstallene på at resten av OPEC produserte mindre enn kvotene de 3 første månedene av avtaleperioden, men produserte noe mer enn

dette de to siste månedene av første halvår, da etterspørselen var høyere.

I den avtalen OPEC inngikk i desember 1986 var det planlagt en økning av kvotene i tredje kvartal 1987, og en ytterligere økning i fjerde kvartal i år. På OPECs ministermøte i slutten av juni ble man enige om å beholde kvoten for tredje kvartal også for fjerde kvartal 1987. Den enigheten OPEC da la for dagen styrket markedets tiltro til OPECs evne til å holde prisen oppe. Spotprisene steg ganske raskt og Nordsjøolje ble omsatt til over 20 \$/fat i juli. Den spente situasjonen i Gulfen med amerikansk eskorte av kuwaitiske tankskip bidro også til den høye prisen.

Foreløpige opplysninger om OPECs olje-produksjon i august tyder imidlertid på en relativt kraftig overproduksjon. Dersom dette kun er for å hindre at prisen går ytterligere opp, er det relativt uproblematisk for markedsutsiktene framover. Dersom dette imidlertid er de første tegn på dårlig disiplin i OPEC, vil den skjøre balansen som for tiden eksisterer i oljemarkedet være i fare. Prisen vil muligens kunne holdes oppe utover høsten selv med en viss overproduksjon fra OPECs side, men å få til en reduksjon i oljeproduksjonen til den sesongmessige reduksjonen i etterspørselen tidlig i 1988, kan vise seg å bli vanskelig.

Utsiktene for oljemarkedet på mellomlang sikt er fortsatt uklare, og vil preges av stor ledig kapasitet i OPEC. Det er ikke ventet noen stor etterspørselsvekst som følge av prisfallet fra et nivå i underkant av 30 \$/fat til i underkant av 20 \$/fat de nærmeste årene. Dette kan henge sammen med at forbrukerne fortsatt har forventninger om

at prisen på olje vil øke om noen år. Veksten i forbruket av oljeprodukter i OECD-området er anslått til 2,3 prosent i 1986 av IEA. For 1987 er anslaget på forbruksøkningen betydelig lavere, ca. 1 prosent. Dette er imidlertid tall det knytter seg stor usikkerhet til på grunn av mangelfull statistikk om lagerhold hos forbrukere.

ØKONOMISK-POLITISK KALENDER APRIL-JULI 1987

=====

APRIL

=====

1. Kredittveksten for 1. kvartal 1987 var på 28,5 milliarder. Dette er 16 milliarder mer enn Regjeringens budsjetterte beløp.

5. Rederiansatte Sjøarbeideres forbund (ROF), Oljeborerens forbund (OBF), Operatøransattes forbund (OAF) og Cateringansattes forbund (CAF) organiserer seg i Oljearbeidernes fellessammenslutning.

9. Regjeringen legger fram melding om petroleumsvirksomheten på mellomlang sikt. Norge har utvunnet 20 prosent av den oljen som er funnet til nå. Uten nye funn vil prosenten øke til 75 ved århundreskiftet. Det er oppdaget nok gass til å holde dagens produksjonsnivå i hundre år til.

Interessen for å investere i kjente petroleumsforekomster er god. Regjeringen konstaterer at det er endringer i skattesystemet som sammen med lavere kostnadsanslag og noe høyere prisforventninger har ført til dette.

Regjeringen varsler at den vil utlyse konsesjoner til leteboring i det tempo som er nødvendig for raskest mulig å gjøre drivverdige funn i nord. Det er satt igang arbeid for å klargjøre om det brukes mer ressurser enn nødvendig på å oppnå et forsvarlig sikkerhetsnivå.

27. Generalforsamlingene i Nora og Nidar vedtar å fusjonere de to selskapene.

=====

MAI

=====

11. Statistisk Sentralbyrå publiserer reviderte nasjonalregnskapstall. I de fire

årene 1983-1986 økte brutto nasjonalprodukt i Norge med 21,7 prosent i volum, eller fem prosent i årlig gjennomsnitt. Disponibel realinntekt for Norge, som er BNP korrigert for kapitalslit, u-hjelp og utlendingers inntekt i Norge, økte med 11 prosent.

14. Sjekkbruken i Norge er halvert i perioden 1984 til 1986, melder Den norske bankforening. I 1986 ble det skrevet ut 72 millioner sjekker. Det er 40 millioner færre enn i 1984, som var et rekordår. Antallet konti er økt kraftig i perioden

15. Regjeringen legger fram Revidert Nasjonalbudsjett for 1987. Det foreslås å stramme inn på finanspolitikken slik at utgiftene i budsjettet ikke øker utover beløpet i det salderte budsjettet (jfr. 17/12-86). Endrede anslag for statsinntektene fører til at overskuddet på budsjettet nå er beregnet til 8 mrd. kroner. I Statsbudsjettet for 1987 (St.prp.nr.1 1986-87) var samme størrelse stipulert til 78 mill. kr.

I kredittpolitikken foreslås det å fjerne primærreservekravet helt (jfr.1/6).

Det anslås at det private forbruket vil synke 1 prosent i 1987, og at prisene vil øke 8-8,5 prosent fra 1986 til 1987. Regjeringen regner med et underskudd i utenriksøkonomien på 27 mrd. i år. Det tidligere anslaget lød på 39 mrd.

22. Regjeringen bevilger 850 millioner til Kongsberg våpenfabrikk. Midlene fordeler seg slik: 475 millioner til videre drift, 75 millioner til flymotor-selskapet og 300 millioner til gjennomføring av et akkordoppgjør.

29. Regjeringen tildeler blokker i andre fase av 11. runde. Tildelingen omfatter blokker på Finnmark Vest og Strategisk område I.

Statoil, Elf, Hydro, Mobil, og Total utpekes som operatører for en utvinningstillatelse hver. (Jfr. 23/3-87).

=====

JUNI

=====

1. Primærreservekravet for bankene i Norges bank oppheves (Jfr.12/12-86).

12. Regjeringen legger fram stortingsmelding om statsregnskapet for 1986. Inntektene i fjor ble 246 mrd., og utgiftene 225 mrd., slik at regnskapet gjøres opp med et overskudd (før lånetransaksjoner) på 21 mrd. Statsregnskapets utgifter er 3 mrd. høyere enn budsjettet for 1986 (jfr.4/10-85), mens inntektene er 25 mrd. høyere enn i budsjettet, som i sin tid la opp til en mrd. i budsjettunderskudd.

12. Stortinget behandler Revidert nasjonalbudsjett (Jfr.15/5-87). Gevinstbeskatningen på aksjer økes fra 35 til 40 prosent, men en 2 prosents avgift på aksjeomsetningen innføres ikke.

Husbankens innvilgningsramme reduseres med 467 millioner kr, Industribankens innvilgningsramme reduseres med 134 millioner kr og Industrifondets innvilgningsramme reduseres med 109 millioner kr. De øvrige statsbanker

får mindre reduksjoner i innvilgningsrammen i forhold til forslaget.

12. Jorbruksoppgjøret vedtas i Stortinget. Oppgjøret har en ramme på 1360 millioner kr. Høyre, Kristelig folkeparti og Senterpartiets forslag om å sende jordbruksoppgjøret tilbake til Regjeringen med kritikk av Regjeringens håndtering av oppgjøret faller og regjeringskrise avklares.

=====

JULI

=====

9. Regjeringen beslutter å videreføre oljeproduksjonsregulerende tiltak i andre halvår 1987, (Jfr. 12/1-87). Produksjonen blir redusert med 7,5 prosent i forhold til de godkjente produksjonsprogrammene for perioden.

14. Det amerikanske rating-byrået Moody melder at Norge er nedgradert fra klasse AAA (topplassering) til AA+ i internasjonal kredittverdighet. Nedgraderingen skyldes hovedsaklig utsiktene for norsk utenriksøkonomi på mellom-lang sikt.

31. Regjeringen justerer beregningsgrunnlaget for bankenes tilleggsreservekrav for å hindre renteøkning (Jfr. 1/6-87).

USIKKERHET VED ANSLAG FOR PRISUTVIKLINGEN

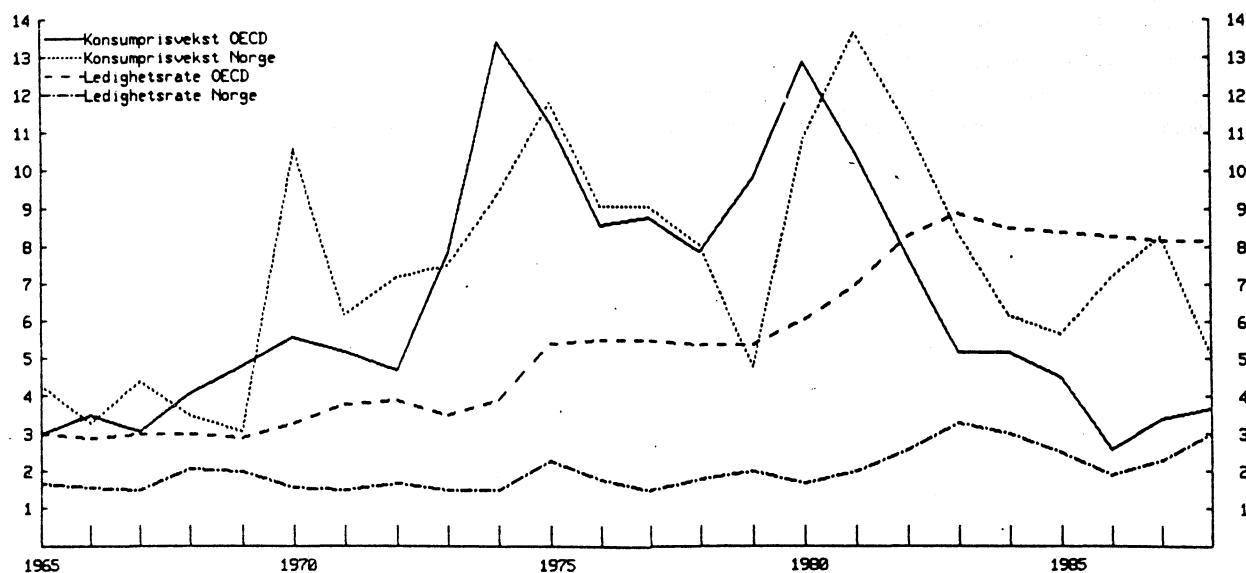
av

Einar Bowitz og Rødne Cappelen

Helt siden begynnelsen av 1980-tallet har veksten i konsumprisene vært høyere i Norge enn hos våre viktigste handelspartnere og i OECD-området mer generelt. Dette er en annen utvikling enn på 1960- og 1970-tallet, da inflasjonen i Norge stort sett var på linje med OECD-gjennomsnittet sett over noen år. Som det framgår av figur 1, viser de siste prognoser fra OECD (Economic Outlook, juni 1987) at organisasjonen antar at denne utviklingen vil fortsette også i 1988, om enn i mindre grad enn i 1987.

I denne artikkelen skal vi forsøke å belyse noen av de faktorer som har bidratt til den høye norske inflasjonen på 1980-tallet og vurdere utsiktene for 1988. Vi skal også belyse usikkerheten som knytter seg til anslag for prisutviklingen i tiden framover. Usikkerheten belyses ved å antyde hvor presist en ved hjelp av en makroøkonometrisk modell, Byråets kvartalsmodell KVARTS, kan anslå prisutviklingen.

FIGUR 1. INFLASJON OG ARBEIDSLØSHET I NORGE OG OECD 1965-1988

Kilde: OECD, Historical Statistics og Economic Outlook, juni 1987

Faktorer bak prisutviklingen siden 1980

Etter at lønns- og prisstoppen ble opphevet 1. januar 1980, tiltok både lønns- og prisveksten i Norge. I tillegg var den internasjonale prisstigningstakten økende bl.a. pga. oljeprisøkningene og oppgangskonjunktur i utlandet. I 1981 skjedde det en betydelig avgiftsøkning og subsidiereduksjon i Norge, og i tillegg ble avansereguleringen opphevet. I begynnelsen av 1981 kom derfor inflasjonstakten opp på et vesentlig høyere nivå i Norge enn i utlandet, men gjennom året avtok forskjellen betraktelig bl.a. som følge av at en ny prisstopp ble innført på høsten. Denne varte imidlertid bare ut året og fikk liten betydning. Sett under ett var prisutviklingen i Norge i disse to årene sterkt preget av endringer i offentlig politikk i form av endringer i prisregulering og avgiftspolitik. Endringer i valutakursen spilte derimot liten eller ingen rolle.

Da den svenske regjeringen devaluerte høsten 1982, valgte den norske regjeringen også å devaluere og dette satte ny fart i prisstigningen i Norge en kort tid. Mot slutten av 1982 var forskjellen i prisstigningstakten i OECD-området og Norge like stor som ved inngangen til 1981. Bidraget fra internasjonale priser regnet i norske kroner holdt seg derfor oppe i Norge trass i at den internasjonale nedgangskonjunktur som kom gjennom 1981 og 1982 førte til vesentlig lavere internasjonal inflasjonstakt. Nedgangskonjunktoren ble kraftig også i Norge og førte gjennom høyere arbeidsledighet til lavere lønnsvekst, slik at en også i Norge fikk lavere inflasjon. Mens bidraget til lavere inflasjon i 1982 i hovedsak hang sammen med at driftsmarginer i næringslivet viste mer moderat vekst og at økningene i indirekte skatter var mindre, kom bidraget i 1983 fra lavere lønnsvekst og vekst i offentlig regulerte priser. Som følge av devalueringen høsten 1982, holdt imidlertid bidraget fra importprisene seg i stor grad oppe.

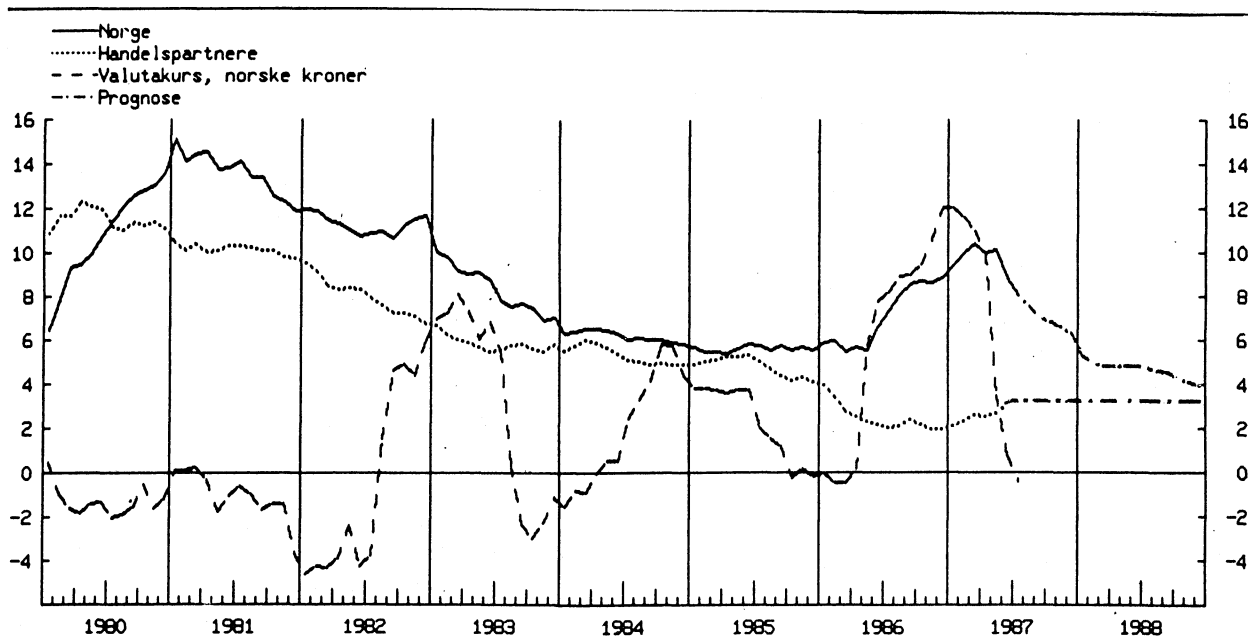
Sommeren og høsten 1984 ble imidlertid den

norske kronen ytterligere devaluert og forskjellen i prisstigningstakt økte igjen, men bare moderat ettersom den sterke konjunkturoppgangen i Norge førte med seg en klar produktivitetsøkning, mens arbeidsmarkedet fortsatt var preget av høy ledighet.

Fra midten av 1985 begynte så et nytt fall i inflasjonstakten internasjonalt og dette forsterket seg i begynnelsen av 1986. Nedgangen i internasjonale råvarepriser og spesielt oljeprisnedgangen var viktige faktorer bak denne utviklingen. I Norge var nå presset i økonomien blitt betydelig og arbeidsmarkedet preget av lav ledighet. Dessuten spiller råoljeprisen en mindre direkte rolle for norsk prisnivå ettersom råolje betyr relativt sett mindre for norsk energiforsyning enn for OECD-landene i gjennomsnitt. I tillegg førte oljeprisfallet og tidligere devalueringer begrunnet med hensynet til industriens konkurransevne, til forventninger om ytterligere devaluering av norske kroner slik at inflasjonsforventningene holdt seg oppe og nok kom til å påvirke både pris- og lønnsutviklingen i Norge.

På grunn av devalueringen i mai 1986 ble prisstigningen i 1986 mye større enn de fleste forventet. Mens anslag for inflasjonen i Norge stort sett varierte fra fem til seks prosent, ble veksten i overkant av sju; om lag 4,5 prosent høyere enn i OECD-området under ett. Til dette bidro både selve devalueringen og en strammere finanspolitikk i form av økt indirekte beskatning. På denne bakgrunn kunne en høsten 1986, forvente en prisstigning i området 8-8,5 prosent i 1987, jfr. Økonomiske analyser nr. 7-1986. Vi har på nåværende tidspunkt ingen grunn til å endre dette anslaget som innebærer at inflasjonstakten i Norge er hele 5 prosent høyere enn i OECD-området. Anslaget for 1987 innebærer at prisstigningstakten på månedsbasis kommer ned i om lag 6 prosent ved slutten av året. En dekomponering av den forventede prisveksten i 1987 er gitt i tabell 1.

FIGUR 2. KONSUMPRISVEKSTEN I PROSENT FRA SAMME MÅNED ÅRET FØR

I en liten åpen økonomi som den norske må vi regne med at endringer i valutakursen etter en tid slår fullt gjennom i innenlandske priser. Virkningene kommer gjennom endringer i importpriser som har direkte betydning for konsumprisene, og indirekte via økte lønninger og andre kostnader. Hvor lang tid det tar før en valutakursendring slår fullt ut i konsumprisene er usikkert og neppe heller uavhengig av omstendighetene rundt kursendringen. I Økonomiske analyser nr. 7-1986 antydte vi at gjennomslaget i importprisene antakelig var helt uttømt etter om lag to år, men at det muligens kunne ta ett eller to år til før virkningen på det innenlandske prisnivået var fullstendig. Dette betyr i såfall at det først er mot slutten av 1988 at virkningen av devalueringen i mai 1986 er over.

Hvis vi antar at gjennomsnittskursen på norske kroner i 1987 blir 112, som er det nye sentralkursen for valutakurven, er norske kroner blitt devaluert med vel 18 prosent i forhold til gjennomsnittet i 1981. Dette tilsvarer den merprisstigning vi har

hatt i Norge i forhold til OECD-området i perioden 1982-1987. Skulle en velge å se på prisstigningsforskjellen fra 1983-1988 i stedet blir resultatet om lag det samme. Det er derfor ikke tvil om at den viktigste årsaken til at Norge har hatt vesentlig sterkere prisstigning enn OECD-området og våre handelspartnere på 1980-tallet, er de gjentatte devalueringene foretatt i den hensikt å bedre norsk industris konkurransevne. Denne konklusjonen må imidlertid ses i lys av at dersom norske kroner ikke var blitt devaluert, ville en ha ført en annen politikk på andre områder også. Prisvirkningene av en annen politikk kunne også tenkes å ha blitt betydelige. Avgiftspolitikken har dessuten bidratt til en noe sterkere prisstigning enn det som ville ha vært tilfellet dersom mengdeavgifter og subsidier hadde økt i takt med inflasjonen. I perioden 1982-1987 har antakelig presset i arbeidsmarkedet vært om lag nøytralt i forhold til prisutvikling og produktivitetutvikling. Med en ledighetsprosent lavere enn om lag 2,5 prosent, slik tilfellet har vært de siste par årene, må en regne med et visst innenlandsk inflasjonspress.

TABELL 1. BEREGNEDE BIDRAG TIL KONSUMPRISSTIGNINGEN I ÅRENE 1981 - 1988

Bidrag fra	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988
Offentlig regulerte og avtalebestemte priser:								
- jordbrukspriser	0,9	1,0	0,6	0,5	0,7	0,7	0,6	0,5
- husleie	1,3	1,5	1,1	0,9	0,5	0,6	0,8	0,7
- offentlig regulerte priser	1,5	1,5	1,2	0,6	0,6	0,5	0,8	0,5
Priser på importerte varer	1,8	1,7	1,8	1,6	1,7	1,8	2,0	1,0
Priser på norskprod. varer som konkurrerer med import (inkl. oljeprod.)	1,2	0,7	0,5	0,4	0,2	-0,9	0,3	0,4
Kostnadsbestemte priser:								
- lønninger	2,6	2,7	1,9	1,5	1,6	2,1	2,1	1,2
- produktivitet	-0,3	-0,3	0,0	-0,5	-0,1	0,0	-0,2	0,0
- driftsresultat	2,8	1,9	0,7	0,6	0,3	1,4	0,9	0,3
Økte avgifter	0,8	0,4	0,5	0,5	0,1	0,8	0,7	0,1
Reduserte subsidier	1,0	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	
Konsumprisindeksen i alt	13,6	11,3	8,4	6,2	5,7	7,2	8,2	4,7
Konsumprisvekst i OECD	10,5	7,8	5,2	5,2	4,5	2,6	3,4	3,7
Devaluering av norsk kroner	-1,0	-0,5	3,2	2,1	2,3	6,0	3,9	0,0

Bidraget fra driftsresultatet er beregnet residualt og er derfor mer usikkert enn de andre anslagene. Beregningene for 1981 til 1987 er med unntak av en mindre justering for 1981 og 1987 utført av Det tekniske beregningsutvalg for inntektsoppgjørene, se NOU 1982:11, NOU 1982:23, NOU 1984:14 og NOU 1987:28. Dekomponeringen for 1988 er basert på anslag fra KVARTS-beregninger.

Ovenfor har en forsøkt å beregne hvilke bidrag ulike kostnadskomponenter isolert sett ga til veksten i konsumprisene. En slik oppdeling i komponenter kan gjøres på flere måter. En har her nyttet en oppdeling som følger av den makroøkonomiske modellen MODIS IV. I prisdelen av denne modellen er varene som inngår i konsumprisindeksen, delt i fire hovedgrupper:

- Varer hvor prisene i høy grad reguleres av det offentlige, blant annet jordbruksvarer, kollektivtransport, elektrisitet og husleie.
- Varer som importeres og som derfor får sine priser bestemt internasjonalt.
- Norskproduserte varer med sterk priskonkurrans fra utenlandske produsenter.

- Varer som i stor grad er skjermet fra internasjonal priskonkurrans og hvor økte kostnader ved produksjon slår ut i høyere priser.

Utviklingen i offentlig regulerte priser, priser på importerte varer og priser på norskproduserte varer som konkurrerer med import påvirker utviklingen i konsumprisindeksen på to måter: Dels ved at varene anvendes direkte til konsum, og dels ved at de inngår som vareinnsats i produksjonen av skjermede produkter hvor de representerer et kostnadselement som slår ut i prisene.

Utviklingen i lønninger og driftsresultat påvirker også prisutviklingen på de skjermede produkter. Bedringer i produktiviteten bidrar til å dempe prisstigningen.

Prisutsiktene for 1988

Veksten i konsumprisene regnet i forhold til samme måned året før, har vært i nedgang siden våren 1987 og har vært særlig sterk de siste månedene. Nedgangen venter vi skal fortsette gjennom 1987 om enn i et noe svakere tempo. Figur 2 viser hvordan prisutviklingen er antatt å utvikle seg på månedsbasis gjennom resten av 1987 og i 1988. Beregningen er utført ved hjelp av den makroøkonometriske kvartalsmodellen KVARTS. Modellen gir anslag for prisstigningsraten på kvartal regnet i forhold til samme kvartal året før. Denne utviklingen har vi så fordelt på måneder i samme kvartal for å få kurven på figur 2. Anslaget for handelspartnerne er basert på en tilsvarende behandling av de siste OECD-anslag, som gis på halvårsbasis. Dette er en noe grov beregningsmetode for OECD-tallene, men gir likevel en indikasjon på utviklingstendensen.

Våre anslag antyder en prisstigningstakt for norske konsumpriser på om lag 6 prosent ved utgangen av 1987. Gjennom 1988 kan prisveksten falle ytterligere og komme ned mot 4 prosent ved utgangen av året. Dette er fortsatt noe høyere enn prisstigningen hos Norges handelspartnere. Med en noe lavere vekst i offentlig regulerte priser i 1988 kan den norske inflasjonstakten komme enda lavere enn våre beregninger antyder. I motsatt retning trekker muligheten for at lønnsveksten blir høyere, noe som kan skje dersom presset i arbeidsmarkedet målt ved arbeidsløshetsraten blir lavere enn våre beregninger viser (dvs. 2,5 prosent ved utgangen av 1988).

Tabell 1 viser en dekomponering av en beregnet konsumprisvekst fra 1987 til 1988 på 4,5-5 prosent årlig rate. Som vist i tabellen vil det være tre hovedbidrag til lavere inflasjon i 1988. For det første er det antatt at den lave internasjonale inflasjonstakten vil fortsette, men med en viss økning i prisstigningstakten i forhold til i 1987. Vi antar videre at norske kroner ikke devalueres ytterligere. Dette

gir et betydelig negativt bidrag til prisveksten i Norge neste år. En slik utvikling har erfaringsmessig stor betydning for lønnsutviklingen. Det er derfor grunn til å vente en betydelig lavere timelønnsvekst i 1988 enn i 1987, noe som også bidrar til redusert innenlandsk prisstigning. I tillegg har vi lagt til grunn at avgiftspolitikken skal virke mer nøytralt i forhold til prisutviklingen. Konkret har vi antatt at alle verdiavgifts- og subsidiesatser holdes uendret, mens satser for mengdeavgifter og subsidier endres i takt med konsumprisveksten. Dette gir som tabell 1 viser, et betydelig bidrag til lavere inflasjon i 1988 sammenliknet med i 1987. I takt med lavere konsumprisvekst og nedgang i innenlandsk anvendelse av varer og tjenester, regner vi med en moderat vekst i næringslivets driftsmarginer sammenliknet med tidligere år. Alt i alt bidrar dette til at prisstigningstakten kan bli redusert med om lag 3,5 prosent fra 1987 til 1988.

Anslaget på gjennomsnittlig timelønnsvekst i 1988 som følger av våre beregninger på KVARTS, er i overkant av 5,5 prosent. Dette gir grunnlag for økt reallønn i 1988 slik at selv med en viss skatteskjerpelse er anslaget forenlig med uforandret kjøpekraft. På denne bakgrunn og med fortsatt store underskudd i utenriksøkonomien er neppe lønnsveksten undervurdert reelt sett.

Usikkerhet ved prisutviklingen framover

De anslag for prisutviklingen framover som er presentert ovenfor er basert på bruk av en makroøkonometrisk modell. Usikkerheten ved prisanslagene og prediksjoner mer generelt, har sin bakgrunn i flere forhold:

- KVARTS inneholder en rekke variable som ikke blir bestemt i modellen, men hvor modellbrukeren må gjette på utviklingen framover. Vanligvis gjøres dette på en ad hoc-messig måte hvor det ikke lar seg gjøre å knytte sannsynlighetsutsagn til anslagene. Dette er den metoden vi har benyttet oss av i bruken av KVARTS. Et alternativ kunne være å estimere tidsrekkemodeller for prediksjonsformål slik

at en kunne si noe om usikkerheten ved de anslag en forventer.

- Når vi skal lage prediksjoner ved hjelp av KVARTS kreves det anslag på den historiske utvikling i en rekke variable, både slike som bestemmes i modellen og i variable som ikke bestemmes slik som de nevnt over. Selv om det via kvartalsvis nasjonalregnskap foreligger foreløpige anslag for disse variablene tilbake i tid, er disse anslagene ikke endelige, men beheftet med usikkerhet. Også denne formen for usikkerhet har vi neglisjert i våre prediksjoner.
- Den sanne struktur i norsk økonomi kjenner vi ikke, men vi har forsøkt å avdekke deler av strukturen gjennom økonometriske studier hvor vi har estimert koeffisienter basert på historiske data. Disse estimatene knytter det seg usikkerhet til, og gjennom estimeringen har vi også anslått usikkerheten som knytter seg til de anslag som vi bruker i KVARTS. I det følgende har vi også sett bort fra denne type usikkerhet.
- Igjen står vi med det vi kan kalle ekte tilfeldighet og som skyldes at vi ikke kjenner den sanne strukturen, men har måttet foreta en rekke forenklinger når vi bestemmer modellstrukturen i KVARTS. Dette gjelder både valg av funksjonsformer, hvilke variable som tas med i beskrivelsen av norsk økonomi og vår evne til å måle disse størrelsene. Som et resultat av de økonometriske studiene har vi fått et anslag på hvor stor "uforklart" spredning som gjenstår etter at vi ved vår modell har "forklart" så mye vi kan. Vanligvis tas denne informasjonen ikke i bruk når en lager prediksjoner ved hjelp av makro-økonometriske modeller. Dette er en korrekt metode dersom den modellen en har er lineær i modellens variable. Dersom imidlertid modellen er ikke-lineær får vi forventningsskjevne anslag på utviklingen i variable som bestemmes i modellen. Denne form for usikkerhet har vi derfor forsøkt å ta vare på i de beregninger som følger nedenfor.

Anta at vi som en grov forenkling av KVARTS kan skrive konsumprisen (P) som en funksjon

av importpriser (I) og et tilfeldig restledd (U):

$$P = F(I, U)$$

Vi skal nå oppfatte importprisene I som variable vi kjenner med full sikkerhet. Vi forutsetter også at vi kjenner funksjonsformen F eller mer presist koeffisientene i modellen. Derimot kjenner vi ikke U, men vi antar den har forventning lik null og en viss varians. Den vanligste måten å bruke en modell på er å beregne konsumprisen ved å sette $P = F(I, 0)$. Dette gir et forventningsrett anslag på P bare dersom funksjonsformen F er lineær i U. Siden dette ikke er tilfellet i KVARTS, må vi bruke en annen framgangsmåte som kalles stokastisk simulering. Dette består i at vi trekker tilfeldige tall fra en postulert fordeling for restleddet U. Som nevnt ovenfor har vi gjennom det økonometriske arbeidet med modellen fått informasjon som vi kan bruke til å postulere en slik fordeling. Ved å trekke tilfeldige tall fra denne fordelingen mange ganger og simulere modellen for hver trekning, kan vi lage et forventningsrett anslag på P. I tillegg vil disse simuleringene gi oss noe informasjon om den usikkerhet som behefter våre anslag eller prognoser for P. I de beregningene som presenteres nedenfor har vi nøyd oss med å trekke tilfeldige tall for de restledd som inngår i modellens pris- og lønnslikninger, ialt om lag tjue restledd. Vi har foretatt trekninger for hvert kvartal fra første kvartal 1987 til fjerde kvartal 1989, i alt 40 ganger og simulert modellen for hver gang. Grunnen til at vi har valgt å konsentrere oss om pris- og lønnslikningene er at de er ikke-lineære i restleddene. I alt finnes det om lag hundre økonometriske restledd i KVARTS, og det ville kreve et betydelig merarbeid å ta med alle restledd som inngår ikke-lineært. Vi har derfor valgt å konsentrere oppmerksomheten om pris- og lønnsblokken siden det er prisusikkerhet vi vil studere.

Resultatene fra disse simuleringene viser at for konsumprisenes del overpredikerer vi utviklingen svakt når vi ikke tar hensyn til ikke-lineariteten i modellen, men for-

skjellen er ubetydelig. De kvartalsvise prisstigningsratene regnet i forhold til samme kvartal året før er gitt i tabell 2.

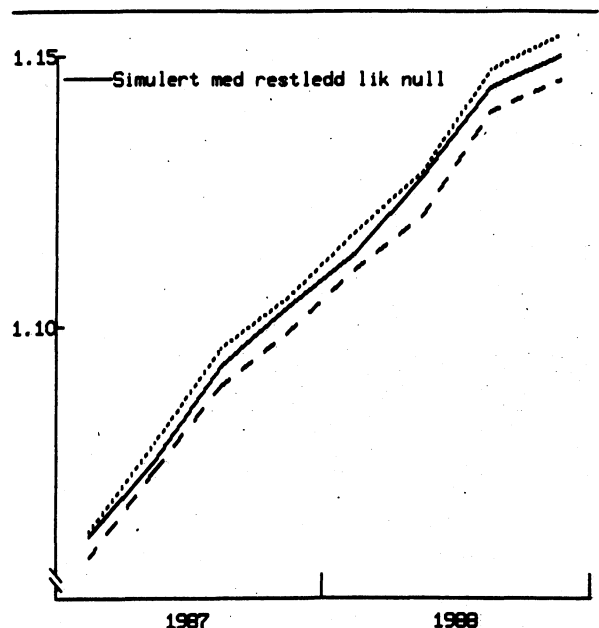
	Restledd lik null	Tilfeldige restledd
1987 1	9,9	9,7
2	9,3	9,3
3	7,8	7,8
4	7,0	6,8
1988 1	4,9	5,1
2	4,9	4,5
3	4,7	4,7
4	4,2	4,3

På grunnlag av de 40 simuleringene har vi i figur 3 tegnet inn et intervall for prisindeksen i hvert eneste kvartal fra og med første kvartal 1987. Intervallet er beregnet som to ganger standardavviket rundt gjennomsnittsverdien av prisindeksen i hvert kvartal og tilsvarer om lag én prosent hvert kvartal. Dette intervallet kan ikke uten videre tolkes som et konfidensintervall for prisindeksen, men gir likevel et visst inntrykk av med hvilken presisjon vi kan anslå prisveksten fra ett kvartal til et annet.

Et hovedformål med de stokastiske simuleringene er å få anslag for usikkerheten ved de punktanslag som vanligvis er det eneste som presenteres når prognoser publiseres. Pga. KVARTS-modellens størrelse og kompliserte struktur er det umulig å regne ut analytisk et konfidensintervall for

våre punktanslag i tabell 2. Bare simuleringen av den typen vi her har presentert kan gi den slags informasjon. Vi har foretatt en rekke forenklinger i våre beregninger som vi tror tilsammen fører til en klar underestimering av usikkerheten ved prisprognosen. Mange vil kanskje synes at et intervall på 4,3-5,3 prosent er for stort som et anslag for det "mest sannsynlige" utfall for konsumprisveksten i 1988. For vår egen del trøster vi oss med at vår erfaring med langt mer aggregerte økonomiske modeller, antyder at usikkerheten der er langt større. Dessuten gir tradisjonelle "scenario-analyser" som ofte begrunnes med at de spiler ut usikkerheten for framtidig utvikling, ingen informasjon om usikkerhet i statistisk forstand, men snarere om uvitenhet, og er i så måte ikke et alternativ.

FIGUR 3. ANSLAG PÅ ET INTERVALL FOR KONSUMPRISINDEKSEN I 1987 OG 1988. 1986=1

TABELL- OG DIAGRAMMEDLEGG

Innhold	Side
A. NASJONALREGNSKAP FOR NORGE	
Tabell A1: Bruttonasjonalprodukt etter næring. Faste 1986-priser	1*
Tabell A2: Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse. Faste 1986-priser	2*
Tabell A3: Privat konsum. Faste 1986-priser	3*
Tabell A4: Bruttoinvesteringer i fast kapital etter næring. Faste 1986-priser	4*
Tabell A5: Eksport. Faste 1986-priser	5*
Tabell A6: Import. Faste 1986-priser	6*
Tabell A7: Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse	7*
Tabell A8: Driftsregnskap overfor utlandet	8*
Tabell A9: Disponibel inntekt for Norge	8*
Tabell A10: Eksport	9*
Tabell A11: Import	10*
B. KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE	
Tabell B1: Olje- og gassproduksjon	11*
Tabell B2: Produksjonsindeksen etter næring og anvendelse	11*
Tabell B3: Industriproduksjon - produksjonsindeksen	11*
Tabell B4: Ordretilgang - industri	12*
Tabell B5: Ordreserver - industri	12*
Tabell B6: Lagerbeholdning	13*
Tabell B7: Arbeidsmarkedet - arbeidskraftundersøkelsen	13*
Tabell B8: Arbeidsmarkedet - arbeidskontorenes registreringer	13*
Tabell B9: Industriinvesteringer i verdi - investeringsundersøkelsen	14*
Tabell B10: Boligbygging	14*
Tabell B11: Detaljomsetningsvolum - sesongjustert indeks	14*
Tabell B12: Detaljomsetningsvolum mv. - endring fra foregående år	14*
Tabell B13: Timefortjeneste	15*
Tabell B14: Konsumprisindeksen	15*
Tabell B15: Engrospriser	15*
Tabell B16: Utenrikshandelen - verditall	16*
Tabell B17: Utenrikshandelen - indekser	16*
Diagrammer	
Olje- og gassproduksjon	17*
Produksjonsindeksen	17*
Ordreindeksen - industri	18*
Byggearealstatistikk og boliglån, nye boliger	19*
Ordreindeksen - anleggsvirksomhet	19*
Arbeidsledighet og sysselsetting	20*
Antatte og utførte investeringer i industrien	20*
Lager	20*
Detaljomsetning m.v.	20*
Lønninger	21*
Konsum- og engrospriser	21*
Utenrikshandel	21*
C. INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET	
Tabell C1: Produksjon av råolje på norsk sokkel	22*
Tabell C2: Produksjon av naturgass på norsk sokkel	23*
Tabell C3: Leteaktivitet på norsk sokkel	24*
Tabell C4: Påløpte kostnader til leting etter olje og gass på norsk sokkel	25*
Tabell C5: Påløpte investeringskostnader til feltutbygging på norsk sokkel	25*
Tabell C6: Råoljepriser pr. fat	26*

	Side
D. NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTVALGTE OECD-LAND	
Tabell D1: Bruttonasjonalprodukt	27*
Tabell D2: Privat konsum	27*
Tabell D3: Offentlig konsum	27*
Tabell D4: Bruttoinvesteringer	28*
Tabell D5: Eksport av varer og tjenester	28*
Tabell D6: Import av varer og tjenester	28*
E. KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET	
Tabell E1: Sverige	29*
Tabell E2: Storbritannia	29*
Tabell E3: Forbundsrepublikken Tyskland	29*
Tabell E4: Frankrike	29*
Tabell E5: USA	30*
Tabell E6: Japan	30*

1*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A1: BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER NÆRING. 1)
I faste 1986-priser. Mill.kr.

	-----1986-----				-----1987-----	
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.
Bruttonasjonalprodukt ..	124725	126020	128897	136379	128162	126807
Næringsvirksomhet	106195	107075	110171	117285	109458	107685
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	3346	2349	9266	4114	3559	..
Utvinning og rørtrans- port av råolje og naturgass	14770	10901	13890	16119	16537	15334
Bergverksdrift	344	437	356	422	359	386
Industri	19705	20285	18334	20940	20906	19904
Skjermet industri ..	5814	6377	5915	6469	6131	6247
Nærings- og nytelsesmidler ...	3591	4143	3875	4146	3772	4068
Grafisk produksjon og forlag	2223	2234	2040	2323	2359	2180
Utekonkurrerende industri	3498	3504	3232	3430	3689	3609
Treforedlings- produkter	761	782	718	800	807	753
Kjemiske råvarer .	923	931	844	847	940	942
Raffinering av jordolje	627	648	547	571	679	692
Metaller	1186	1143	1123	1213	1264	1223
Hjemmekonkurrerende industri	10393	10404	9187	11041	11085	10047
Tekstil- og bekleddingsvarer .	542	540	453	546	547	482
Trevarer, møbler og innredninger ..	1566	1635	1443	1736	1701	1516
Kjemiske og mine- ralske produkter .	2130	2221	2086	2297	2273	2179
Bygging av skip og oljeplattformer ..	1589	1519	1249	1476	1556	1425
Andre verkstedprodukter	4566	4489	3956	4987	5007	4444
Elektrisitetsforsyning	7251	5124	4613	6202	7894	5387
Bygge- og anleggs- virksomhet	6860	7371	7730	8464	7395	7587
Varehandel	14926	17476	15792	18432	14783	16122
Sjøfart og oljeboring	3600	4022	3539	2947	2557	..
Samferdsel	7308	7681	7901	8572	7502	..
Boligtjenester	4828	4857	4893	4936	5029	5066
Annen privat tjenesteyting	21115	22391	22314	22989	22257	..
Korreksjonssektorer ..	2142	4181	1543	3149	680	..
Offentlig forvaltning ..	18530	18945	18726	19094	18705	19122

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

2*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A2: BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER ANVENDELSE. 1)
I faste 1986-priser. Mill.kr.

	-----1986-----				-----1987-----	
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.
Bruttonasjonalprodukt ..	124725	126020	128897	136379	128162	126807
Innenlandsk bruk av varer og tjenester	126008	136108	134353	137160	124436	124501
Privat konsum	66041	70268	68427	75059	64941	67150
Spesifisert innen- landsk konsum	63876	67578	64908	72191	62838	64387
Konsum i utlandet, netto	2165	2690	3519	2868	2103	2763
Offentlig konsum	24282	25081	25047	27682	25341	25674
Statlig konsum	8578	9377	9344	11978	9399	9732
Sivilt	5501	5893	6159	6440	5775	..
Militært	3077	3484	3185	5539	3623	..
Kommunalt konsum ...	15704	15704	15704	15704	15942	15942
Bruttoinvestering	35684	40760	40878	34419	34155	31677
Bruttoinvestering i fast kapital	25965	51511	30979	33698	27348	29514
Investering i oljevirkosomhet ...	3925	22616	4219	5415	2987	4269
Bygninger og an- legg	14972	15678	17074	18446	16185	..
Skip og båter	-1782	1443	-905	-2195	-1039	..
Annet transport- materiell	2717	3846	3582	3666	2669	..
Maskiner, redskap, inventar ellers ..	6133	7928	7009	8367	6546	..
Lagerendring	9720	-10752	9899	721	6807	2164
Oljeplattformer under arbeid	3866	-13021	2269	3367	2787	..
Eksport	49445	45799	46312	52490	51691	52120
- Import	50728	55888	51767	53270	47965	49814

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

3*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A3: PRIVAT KONSUM. 1)
I faste 1986-priser. Mill.kr.

	-----1986-----				-----1987-----	
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.
Privat konsum	66041	70268	68427	75059	64941	67150
Spesifisert innen-						
landsk konsum	63876	67578	64908	72191	62838	64387
Matvarer	11957	13115	13049	14749	11670	12858
Drikkevarer og						
tobakk	3730	4407	3823	4986	3585	4408
Klær og skotøy	4380	5519	5123	6947	4378	4729
Bolig, lys og bren-						
sel	12912	10681	10173	12134	13453	11009
Møbler og hushold-						
ningsartikler	4744	5092	5232	6798	4967	4904
Helsepleie	2583	2402	2364	2498	2653	2561
Transport, post- og						
teletjenester	11819	13838	11138	10358	10103	11117
Fritidssysler og ut-						
danning	5403	5560	5867	6581	5486	5463
Andre varer og tje-						
nester	6350	6965	8139	7141	6545	7339
Korreksjonsposter	2165	2690	3519	2868	2103	2763
Nordmenns konsum i						
utlandet	3896	4710	6177	4342	3567	..
Utlendingers konsum						
i Norge	-1731	-2020	-2658	-1474	-1465	..

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

4*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A4: BRUTTOINVESTERINGER I FAST KAPITAL ETTER NÆRING. 1)
I faste 1986-priser. Mill.kr.

	-----1986-----				-----1987-----	
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.
Bruttoinvestering i fast kapital	25965	51511	30979	33698	27348	29514
Næringsvirksomhet	22157	47643	26903	29372	23140	25211
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	1292	1983	1822	1589	1103	..
Utvinning og rørtransport av råolje og naturgass	4436	22801	4610	4629	3321	4109
Bergverksdrift	69	108	122	199	77	92
Industri	3456	4023	4481	5097	3902	4105
Skjermet industri ..	721	883	869	1234	928	1097
Nærings og nytelsesmidler ...	532	637	610	771	625	731
Grafisk produksjon og forlag	189	246	259	463	303	366
Utekonkurrerende industri	1253	1605	1803	2174	1769	1582
Treforedlingsprodukter	164	260	311	326	224	224
Kjemiske råvarer .	137	225	181	258	142	154
Raffinering av jordolje	316	225	599	760	966	776
Metaller	637	895	713	831	437	427
Hjemmekonkurrerende industri	1481	1535	1809	1689	1206	1426
Tekstil- og bekledningsvarer .	54	70	60	59	34	37
Trevarer, møbler og innredninger ..	168	211	215	260	177	217
Kjemiske og mineralske produkter .	455	493	625	381	318	407
Bygging av skip og oljeplattformer ..	192	185	186	148	114	147
Andre verkstedprodukter	612	576	724	842	562	619
Elektrisitetsforsyning	1347	1571	1806	2496	1405	1637
Bygge- og anleggsvirksomhet	514	514	515	516	568	..
Oljeboring	-43	835	14	1322	-80	449
Varehandel	1756	1761	1777	1789	1979	..
Sjøfart	-2088	1172	-1185	-2460	-1255	..
Samferdsel	2181	3377	3064	3512	1836	..
Boliger	5845	5848	6524	6818	6352	5785
Annen privat tjenesteyting (inkl. forretningsbygg)	3394	3651	3355	3864	3932	..
Offentlig forvaltning ..	3808	3868	4076	4326	4208	4302

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

5*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A5: EKSPORT. 1)
I faste 1986-priser. Mill.kr.

	-----1986-----				-----1987-----	
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.
Eksport i alt	49445	45799	46312	52490	51691	52120
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	563	731	602	843	785	905
Råolje	7043	5463	7406	8614	8142	8498
Naturgass	7117	4886	5560	6988	7598	6488
Bergverksprodukter	320	413	318	392	332	393
Industriprodukter	16958	17503	15948	17458	18064	18048
Levert fra						
Skjermet industri	2137	2635	2257	2325	2072	2302
Nærings- og nytelsesmidler	2105	2606	2225	2291	2035	2270
Grafiske produkter .	32	29	32	34	36	32
Utekonkurrerende industri	8353	8749	7967	8316	9225	8985
Treforedlings- produkter	1683	1732	1670	1706	1831	1733
Kjemiske råvarer ...	1559	1540	1435	1408	1704	1708
Raffinerte olje- produkter	769	1032	863	936	1147	984
Metaller	4342	4445	4000	4266	4544	4560
Hjemmekonkurrerende industri	6468	6119	5724	6817	6767	6761
Tekstil- og bekleddingsvarer ...	358	369	395	461	400	342
Trevarer, møbler og innredninger	270	278	229	309	297	296
Kjemiske og mine- ralske produkter ...	1642	1748	1699	1945	1779	1947
Skip og oljeplatt- former, nybygde og reparasjoner	733	317	418	436	681	529
Andre verksted- produkter	3465	3407	2983	3666	3610	3648
Skip og oljeplatt- former mv., eldre	3194	1859	1829	3897	3786	3288
Elektrisk kraft	35	31	81	26	112	42
Boring etter olje og gass (inkl. utleie av oljeplattformer)	194	157	231	196	149	..
Bruttofrakter ved skipsfart	8187	8314	7562	7926	6890	..
Direkte eksport av tjenester ved olje- virksomhet	243	162	228	250	240	..
Rørtjenester	869	608	693	864	906	..
Utlendingers konsum i Norge	1731	2020	2658	1474	1465	..
Tjenester ellers	2992	3654	3197	3563	3222	..

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

6*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A6: IMPORT. 1)
I faste 1986-priser. Mill.kr.

	-----1986-----				-----1987-----	
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.
Import i alt	50728	55888	51767	53270	47965	49814
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	1575	1493	1154	1590	1682	1521
Råolje	314	984	452	83	307	360
Bergverksprodukter	468	455	496	436	463	434
Industriprodukter	32093	34890	31012	34076	30993	31287
Skjermet industri	1474	1642	1667	1950	1715	1668
Nærings og nytelsesmidler	1103	1254	1210	1501	1253	1276
Grafiske produkter .	371	388	457	449	462	393
Utekonkurrerende industri	5610	5618	5449	5984	5444	5302
Treforedlings- produkter	805	892	806	879	872	846
Kjemiske råvarer ...	1394	1398	1457	1497	1500	1481
Raffinerte olje- produkter	795	719	880	1181	762	618
Metaller	2617	2609	2306	2427	2310	2358
Hjemmekonkurrerende industri	25010	27630	23895	26142	23834	24317
Tekstil- og be- kledningsvarer	3660	3451	3825	3370	3651	3022
Trevarer	1418	1537	1348	1791	1407	1470
Kjemiske og mineral- ske produkter	5460	6189	5709	6161	5746	5692
Skip og olje- plattformer (inkl. repara- sjoner)	3047	2925	1515	2111	1893	2273
Andre verksted- produkter	11425	13529	11498	12710	11138	11860
Transportmidler mv. uten tilsvarende norsk produksjon	2761	3428	2670	2145	1995	1881
Elektrisk kraft	29	187	51	140	13	42
Diverse vare- og tjenesteimport til oljevirksomhet	570	521	827	739	561	..
Sjipsfartens ut- gifter i utlandet (ekskl. reparasjoner) ..	5557	5257	4872	5580	4897	..
Nordmenns konsum i utlandet	3896	4710	6177	4342	3567	..
Tjenester ellers	3464	3962	4056	4139	3488	..

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A7: BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER ANVENDELSE. 1)
Mill.kr.

	-----1986-----				-----1987-----	
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.
Bruttonasjonalprodukt ..	123785	123623	129378	139235	134137	134349
Innenlandsk bruk av varer og tjenester	121431	133556	136475	142166	132807	134636
Privat konsum	63809	69190	69366	77431	68940	72264
Spesifisert innen- landsk konsum	61764	66540	65830	74419	66714	69279
Konsum i utlandet, netto	2045	2651	3536	3012	2226	2985
Offentlig konsum	23084	24453	25703	28853	27114	27676
Statlig konsum	8155	9148	9549	12424	10024	10475
Sivilt	5228	5753	6308	6703	6173	..
Militært	2927	3395	3242	5722	3851	..
Kommunalt konsum ...	14928	15304	16154	16428	17090	17202
Bruttoinvestering	34539	39914	41406	35882	36753	34696
Bruttoinvestering i fast kapital	25223	50689	31338	34904	29444	32274
Investering i oljevirksomhet ...	4022	22353	4254	5546	3126	4354
Bygninger og an- legg	14308	15508	17252	19102	17809	..
Skip og båter	-1550	1317	-970	-2236	-1434	..
Annet transport- materiell	2567	3761	3649	3833	2943	..
Maskiner, redskap, inventar ellers ..	5876	7750	7153	8659	7000	..
Lagerendring	9317	-10775	10069	978	7309	2422
Oljeplattformer under arbeid	3639	-12889	2278	3453	3066	..
Eksport	51816	44896	45340	51993	51438	51972
- Import	49463	54829	52437	54924	50109	52259

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A8: DRIFTSREGNSKAP OVERFOR UTLANDET. 1)
Mill.kr.

	-----1986-----				-----1987-----	
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.
Eksportoverskudd	2353	-9933	-7097	-2931	1329	-287
Eksport av varer og tjenester	51816	44896	45340	51993	51438	51972
Import av varer og tjenester	49463	54829	52437	54924	50109	52259
Rente- og stønads- overskudd	-3503	-4604	-3282	-3838	-3718	-4440
Renter, aksjeutbytte mv., netto	-2286	-3427	-1947	-1677	-2260	..
Stønader, netto	-1217	-1177	-1335	-2161	-1458	..
Overskudd på driftsreg- skapet	-1150	-14537	-10379	-6769	-2389	-4727

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

TABELL A9: DISPONIBEL INNTEKT FOR NORGE. 1)
Mill.kr.

	-----1986-----				-----1987-----	
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.
Bruttonasjonalprodukt ..	123785	123623	129378	139235	134137	134349
-Renter, aksjeutbytte mv. til utlandet, netto	2286	3427	1947	1677	2260	..
Bruttonasjonalinntekt ..	121499	120196	127431	137558	131877	..
-Kapitalslit	16798	18162	19237	20140	19188	19686
Nasjonalinntekt	104700	102034	108195	117418	112689	..
-Stønader til utlandet, netto	1217	1177	1335	2161	1458	..
Disponibel inntekt for Norge	103483	100857	106860	115257	111231	110223
Disponibel realinntekt for Norge 2)	107398	102806	105153	111101	104351	101827

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

2) Deflatert med prisindeks for innenlandsk anvendelse, eksl. kapitalslit.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A10: EKSPORT. 1)
Mill.kr.

	-----1986-----				-----1987-----	
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.
Eksport i alt	51816	44896	45340	51993	51438	51972
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	606	717	587	828	819	1106
Råolje	9543	4854	5858	8271	9022	9348
Naturgass	8076	5199	5483	5793	5463	4647
Bergverksprodukter	320	404	323	397	355	411
Industriprodukter	16712	17029	16099	18026	18574	18408
Levert fra						
Skjermet industri	1969	2419	2323	2642	2272	2587
Nærings- og nyttelsesmidler	1940	2391	2290	2607	2235	2552
Grafiske produkter .	30	28	33	36	38	35
Utekonkurrerende industri	8542	8675	7928	8241	9310	8979
Treforedlings- produkter	1601	1693	1725	1773	1950	1840
Kjemiske råvarer ...	1574	1524	1418	1425	1710	1713
Raffinerte olje- produkter	1134	1051	698	717	1076	960
Metaller	4233	4407	4086	4326	4574	4467
Hjemmekonkurrerende industri	6201	5935	5849	7143	6992	6842
Tekstil- og bekleddingsvarer ...	354	373	384	471	422	386
Trevarer, møbler og innredninger	248	275	238	325	291	316
Kjemiske og mine- ralske produkter ...	1723	1762	1652	1897	1800	2019
Skip og oljeplatt- former, nybygde og reparasjoner	712	315	427	451	741	572
Andre verksted- produkter	3165	3210	3147	4000	3738	3549
Skip og oljeplatt- former mv., eldre	2912	1961	1918	3988	4282	3450
Elektrisk kraft	51	28	68	26	97	39
Boring etter olje og gass (inkl. utleie av oljeplattformer)	231	168	218	160	121	..
Bruttofrakter ved skipsfart	7636	8210	7882	8261	6552	..
Direkte eksport av tjenester ved olje- virksomhet	231	159	231	261	262	..
Rørtjenester	975	607	682	770	940	..
Utlendingers konsum i Norge	1668	1981	2709	1526	1559	..
Tjenester ellers	2857	3580	3283	3686	3391	..

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

10*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A11: IMPORT. 1)
Mill.kr.

	-----1986-----				-----1987-----	
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.
Import i alt	49463	54829	52437	54924	50109	52259
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	1510	1570	1179	1555	1673	1394
Råolje	595	833	326	79	410	489
Bergverksprodukter	461	446	491	457	460	402
Industriprodukter	31174	34149	31544	35204	32526	32972
Skjermet industri	1426	1627	1650	2031	1808	1762
Nærings og nytellesmidler	1061	1245	1208	1555	1312	1337
Grafiske produkter .	365	382	442	475	495	425
Utekonkurrerende industri	5873	5601	5342	5846	5553	5480
Treforedlings- produkter	769	874	822	916	944	920
Kjemiske råvarer ...	1398	1431	1439	1477	1555	1586
Raffinerte olje- produkter	1126	693	753	1004	744	650
Metaller	2579	2603	2328	2448	2310	2323
Hjemmekonkurrerende industri	23876	26920	24553	27328	25164	25729
Tekstil- og be- kledningsvarer	3366	3232	4030	3678	3736	3029
Trevarer	1304	1524	1380	1884	1564	1624
Kjemiske og mineral- ske produkter	5266	6070	5786	6397	5968	5992
Skip og olje- plattformer (inkl. repara- sjoner)	2949	2923	1561	2165	1860	2200
Andre verksted- produkter	10991	13172	11795	13204	12037	12884
Transportmidler mv. uten tilsvarende norsk produksjon	2584	3381	2745	2293	2262	2183
Elektrisk kraft	34	181	49	142	15	36
Diverse vare- og tjenesteimport til oljevirkosomhet	541	509	838	769	611	..
Skipsfartens ut- gifter i utlandet (ekskl. reparasjoner) ..	5557	5257	4872	5580	4652	..
Nordmenns konsum i utlandet	3713	4631	6244	4537	3785	..
Tjenester ellers	3293	3873	4148	4307	3714	..

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

11*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B1: OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Produksjon av råolje i millioner tonn og naturgass i milliarder standard kubikkmeter. Tallene for årene viser gjennomsnittlig månedsproduksjon.

	1982	1983	1984	1985	1986	-----1987-----					
						Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun
Råolje	2.0	2.6	2.9	3.2	3.5	4.5	3.8	4.1	4.2	4.3	3.5
Naturgass	2.1	2.1	2.3	2.2	2.3	2.9	2.5	2.8	2.6	2.4	2.2

TABELL B2: PRODUKSJONSINDEKS ETTER NÆRING OG ANVENDELSE

Sesongjusterte indekser. 1980=100.

Årsindeksene er et gjennomsnitt av månedsindeksene for året.

	1982	1983	1984	1985	1986	-----1987-----					
						Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni
Produksjon etter næring:											
Bergv.dr., industri og kraftf. 1)	100	102	105	107	108	110	110	112	109	114	107
Bergverksdrift 1)	99	114	111	115	124	112	121	116	110	122	125
Industri	97	96	102	105	107	108	109	109	107	112	104
Kraftforsyning	112	127	121	118	111	126	115	125	118	122	113
Produksjon etter anvendelse:											
Eksport 1)	103	110	117	118	119	122	123	123	121	126	120
Konsum	99	100	102	104	104	106	106	107	105	109	106
Investering 2)	117	112	162	174	175	172	174	186	171	182	165
Vareinnsats i bygg og anlegg	102	101	100	104	109	107	113	113	108	115	105
Vareinnsats ellers	95	92	93	94	94	96	97	97	95	99	94

1)Utenom utvinning av olje og naturgass.

2)Se merknad etter tabell 17.

TABELL B3: INDUSTRIPRODUKSJON - PRODUKSJONSINDEKSEN

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et tremåneders glidende gjennomsnitt 1).

	1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
				Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai
Industri ialt	5.3	2.5	1.6	2.3	1.7	6.8	4.0	4.9	-2.0
Næringsmidler, drikkev. og tobakk	-1.8	-0.8	1.7	3.0	1.5	9.8	5.4	5.0	-7.1
Tekstilvarer, bekledn.v., lær mv.	0.8	2.9	-1.0	-3.4	-6.0	0.6	-3.0	-2.1	-10.8
Trevarer	0.0	1.4	2.1	0.7	0.6	8.5	1.2	2.1	-7.0
Treforedling	19.4	3.7	-1.3	3.7	1.8	6.2	1.3	3.2	-5.0
Grafisk produksjon og forlagsv.	3.7	2.1	2.7	2.6	2.0	5.9	1.6	2.8	-2.0
Kjemiske prod., mineraloljep. mv.	16.9	1.0	-0.4	1.4	1.9	5.5	2.5	4.0	1.1
Mineralske produkter	-6.8	7.2	9.6	5.7	4.7	7.5	3.4	4.0	-1.2
Jern, stål og ferrolegeringer	8.2	1.0	-5.7	0.4	-1.2	0.7	2.7	0.5	-6.9
Ikke-jernholdige metaller	0.6	-3.1	1.8	2.0	3.6	8.5	13.9	15.5	14.4
Metallvarer	3.1	5.2	3.7	5.2	3.3	7.8	4.5	5.2	-4.0
Maskiner	15.9	8.2	3.0	0.3	0.5	5.7	5.3	6.7	-0.8
Elektriske apparater og materiell	4.7	8.1	5.8	9.2	8.3	14.1	11.3	11.5	3.2
Transportmidler	-6.1	-3.2	-2.0	-1.3	-1.7	3.6	0.8	1.3	-6.4
Tekn. og vitensk. instr. mv.	3.6	3.7	4.7	1.0	-0.5	5.8	-0.5	2.3	-3.8
Industriproduksjon ellers	5.2	7.9	6.2	0.6	-3.1	2.5	-3.0	-1.1	-12.4

1)Tallene i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode året før for summen av produksjonen for den aktuelle måneden, måneden før og måneden etter.

12*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B4: ORDRETILGANG - INDUSTRI

Ordretilgang til utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Sesongjusterte verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1983	1984	1985	1986	-----1985-----			-----1986-----			--1987---		
					2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv

Produksjon av kjemiske råvarer:													
Ordretilgang i alt	189	215	233	210	246	226	228	211	215	216	199	236	210
For eksport	195	237	239	218	275	245	228	199	224	237	213	262	244
Fra hjemmemarkedet	181	185	225	199	213	213	215	222	208	198	167	192	171
Produksjon av metaller:													
Ordretilgang i alt	198	224	231	220	239	227	213	199	235	222	223	216	241
For eksport	218	243	246	228	259	237	227	209	225	235	241	232	258
Fra hjemmemarkedet	133	158	181	193	171	206	164	161	266	189	157	166	180
Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:													
Ordretilgang i alt	147	168	200	203	206	199	201	202	201	196	212	206	216
For eksport	164	213	231	224	214	252	227	212	265	205	213	246	271
Fra hjemmemarkedet	141	150	188	194	214	173	189	195	187	186	209	185	206

TABELL B5: ORDRERESERVER - INDUSTRI

Orderreserver i utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1983	1984	1985	1986	-----1985-----			-----1986-----			--1987---		
					2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv

Produksjon av kjemiske råvarer:													
Orderreserver i alt	182	221	258	228	249	259	260	239	218	227	229	231	196
For eksport	189	259	247	186	231	249	244	185	168	189	201	196	154
Fra hjemmemarkedet	172	172	272	282	273	271	279	308	280	275	265	274	249
Produksjon av metaller:													
Orderreserver i alt	127	141	132	116	140	130	107	121	117	117	107	127	120
For eksport	152	167	151	127	161	148	120	137	121	127	123	149	143
Fra hjemmemarkedet	63	71	81	85	86	81	72	77	104	91	66	70	60
Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:													
Orderreserver i alt	169	175	222	249	224	230	234	251	250	248	247	259	259
For eksport	187	202	260	305	256	265	278	295	316	302	307	335	322
Fra hjemmemarkedet	161	164	205	225	210	215	215	233	221	224	222	227	233

13*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B6: LAGERBEHOLDNING

Lagerbeholdning i industri og engroshandel. Verdiindekser. 1982=100.

	1983	1984	1985	1986	-----1985-----				-----1986-----				1987
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	
Industri og engroshandel:													
Lager i alt:	90	87	86	86	88	84	87	85	86	82	89	87	86
Norskproduserte varer:													
For innenlandsk bruk	101	96	94	95	97	91	95	93	94	86	100	99	98
For eksport	74	72	73	67	75	72	79	67	68	65	70	66	65
Importerte varer:													
Lager i alt	90	87	86	89	86	85	81	90	89	92	88	88	86
Industri:													
Lager i alt	87	84	81	80	83	83	80	79	79	78	84	80	80
Lager av egne produkter	86	83	82	79	84	83	83	78	81	77	79	78	81
Lager av råstoffer	89	87	80	84	81	83	75	80	77	80	93	87	78
Lager etter vare:													
Jern og stål	86	79	84	79	92	82	82	78	80	78	82	77	77
Andre uedle metaller	57	59	62	60	68	59	60	60	59	55	62	62	59
Tre- og treforedl.prod.	93	86	79	75	85	81	77	72	78	78	75	68	77

TABELL B7: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN

Tallet på arbeidssøkere uten arbeidsinntekt og tallet på sysselsatte. 1000 personer.

	1983	1984	1985	1986	-----1985-----			-----1986-----			--1987--		
					2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv
Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt:													
Kvinner	32	28	28	24	24	39	23	23	23	31	17	24	22
Menn	37	36	26	18	23	26	19	20	16	19	18	28	17
Totalt	69	64	54	42	46	65	42	42	40	50	36	52	39

Tallet på sysselsatte 1) 1945 1970 2014 2086 2007 2009 2049 2068 2098 2072 2106 2114 2140

1)F.o.m. 1986 inkluderes også familiemedarbeidere med ukentlig arbeidstid under 10 timer.

TABELL B8: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKONTORENEs REGISTRERINGER

Tallet på registrerte arbeidsløse og ledige plasser. Arbeidsløshetsprosenten.

	1984	1985	1986	-----1987-----						
				Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni	Juli	
Sesongjusterte tall:										
Registrerte arbeidsløse 1000 pers.	66.6	51.4	36.2	32.3	33.9	31.1	33.9	34.7	31.4	
Ujusterte tall:										
Registrerte arbeidsløse 1000 pers.	66.6	51.4	36.2	39.7	36.5	31.0	26.7	28.8	29.0	
Herav: Permitterte 1000 pers.	8.3	5.6	3.5	5.9	6.0	4.5	3.6	3.5	3.2	
Ledige plasser 1000 pers.	4.3	5.8	10.5	13.1	16.7	13.8	16.0	14.9	10.0	
Arbeidsløshetsprosenten 1)	3.2	2.5	1.8	1.9	1.7	1.5	1.3	1.4	1.4	
Arb.løse/led.plasser	16.1	8.9	3.5	3.0	2.2	2.2	1.7	1.9	2.9	

1)Registrerte ledige i prosent av arbeidsstyrken ifølge AKU.

14*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B9: INDUSTRIINVESTINGER I VERDI - INVESTERINGSUNDERSØKELSEN

Antatte og utførte industriinvesteringer. Mill.kr. Sesongjustert.
Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1984	1985	1986	---1985---		-----1985-----				---1987---	
				3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv
Utførte	1853	2371	3354	2429	2826	2899	3289	3622	3605	3556	NA
Antatte	2002	2655	3440	2787	3061	3199	3499	3571	3491	3856	3876

TABELL B10: BOLIGBYGGING

Antall boliger i 1000. Sesongjustert. 1). Tallene for årene
viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1984	1985	1986	-----1987-----						
				Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni	
Boliger satt igang		2.2	2.2	2.4	2.2	2.5	2.5	2.3	2.2	2.1
Boliger under arbeid		29.7	27.4	30.0	31.5	31.9	31.9	32.0	32.1	31.7
Boliger fullført		2.6	2.2	2.1	2.6	2.3	2.6	2.4	2.3	2.3

1) Seriene er sesongjustert uavhengig av hverandre.

TABELL B11: DETALJOMSETNINGSVOLUM

Sesongjustert indeks. 1979=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av
månedstallene for det samme året.

	1982	1983	1984	1985	1986	-----1987-----						
						Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni	
Omsetning ialt		102	101	102	113	119	115	110	109	118	114	115

TABELL B12: DETALJOMSETNINGSVOLUM MV.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et
tremåneders glidende gjennomsnitt. 1)

	1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
				Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai
Omsetning ialt	1.1	10.5	5.5	-2.7	-3.7	-5.4	-7.0	-7.3	-7.4
Detaljomsättning etter næring:									
Nærings- og nytelsesmidler	-0.5	0.2	0.7	0.2	0.5	-2.8	-3.0	-3.9	-2.5
Bekledning og tekstilvarer	1.7	5.9	2.7	4.1	4.6	2.4	-12.3	-12.6	-15.0
Møbler og innbo	2.6	6.9	8.9	10.4	9.2	6.4	0.1	-4.4	-9.1
Jern, farge, glass, stent. og sport	1.0	1.8	1.0	-6.2	-2.4	0.6	3.3	2.6	1.5
Ur, opt., musikk, gull og sølv	-0.4	1.5	7.4	3.2	1.6	-0.7	-8.9	-10.5	-9.3
Motorkjøretøyer og bensin	2.3	31.3	12.7	-11.7	-14.6	-13.6	-13.6	-13.3	-13.0
Reg. nye personbiler	-1.7	49.5	6.6	-32.7	-33.6	-35.1	-38.8	-41.0	-42.3

1) Tallet i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode
året før for summen av omsetningsvolumet for den aktuelle måneden,
måneden før og måneden etter.

15*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B13: TIMEFORTJENESTE

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og i bygge- og anleggsvirksomhet.
Kroner.

	1984	1985	1986	1985			1986			-1987	
				2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv		4.kv
Industri, kvinner	49.1	52.8	58.4	52.2	53.1	54.7	55.3	56.9	59.9	61.5	65.6
Industri, menn	58.6	63.3	69.7	62.9	63.6	65.3	65.9	68.4	71.4	73.1	78.3
Bygge- og anl., menn	65.9	71.0	79.5	70.2	71.1	74.2	74.2	79.1	80.8	84.0	89.0

TABELL B14: KONSUMPRISINDEKSEN.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme måned ett år tidligere.

	1984	1985	1986	1987						
				Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni	Juli	
Ialt		6.3	5.7	7.2	10.0	10.4	10.0	10.1	8.9	8.1
Varer og tjenester etter konsumgruppe:										
Matvarer ialt		6.9	6.5	9.2	10.2	9.8	8.4	8.5	7.1	7.1
Drikkevarer og tobakk		5.4	4.4	9.2	12.9	12.7	12.7	10.7	10.0	8.1
Klær og skotøy		5.7	7.2	8.9	9.9	10.2	10.2	10.8	9.0	8.0
Bolig, lys og brensel		7.7	6.2	4.8	6.3	7.1	7.1	7.5	7.7	7.7
Møbler og husholdningsartikler		4.7	4.8	7.4	10.2	9.7	9.6	10.2	8.8	7.8
Helsepleie		5.0	6.4	7.2	7.3	6.2	6.2	6.2	6.3	6.0
Reiser og transport		6.3	3.7	6.0	14.2	15.4	15.3	15.0	12.0	9.9
Fritidssysler og utdanning		6.3	6.4	7.0	7.4	8.2	8.1	8.6	8.6	8.2
Andre varer og tjenester		4.6	6.0	8.1	10.6	11.0	10.0	10.2	7.7	6.6
Varer og tjenester etter leveringssektor:										
Jordbruksvarer		5.7	6.0	10.0	11.3	11.5	10.6	11.3	9.2	9.3
Andre norskproduserte konsumvarer		7.0	5.7	4.4	8.8	9.3	9.4	10.2	9.2	7.7
Importerte konsumvarer		5.7	5.9	10.0	12.9	13.1	11.9	11.4	8.3	7.5
Husleie		7.4	4.9	4.8	5.4	5.7	5.7	5.7	6.1	6.1
Andre tjenester		5.6	5.5	8.3	10.7	11.4	10.9	10.0	9.9	9.2

TABELL B15: ENGROSPRISER.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode ett år tidligere.

	1984	1985	1986	1987						
				Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni	Juli	
Ialt		6.3	5.0	2.8	7.0	6.9	7.8	6.8	5.7	5.9
Matvarer og levende dyr		7.3	7.6	9.5	7.7	6.8	6.3	4.8	4.2	2.9
Drikkevarer og tobakk		6.3	5.3	8.3	12.0	11.8	11.8	10.5	9.6	8.3
Råvarer, ikke spis., u. brenselst.		10.1	2.3	-0.5	6.1	7.3	7.5	6.1	5.1	4.4
Brenselstoffer, -olje og el.kraft		7.7	5.0	-10.6	1.5	1.2	6.9	7.4	8.2	11.9
Dyre- og plantefett, voks		24.0	-1.0	-14.6	-7.6	-3.4	-2.4	-1.3	-2.0	-2.5
Kjemikalier		5.7	2.6	2.2	5.7	6.6	6.8	5.7	4.2	4.4
Bearbeidde varer etter materiale		5.3	4.2	4.1	7.6	8.3	8.4	7.3	5.7	5.5
Maskiner og transportmidler		3.7	4.4	7.6	11.3	10.3	10.2	7.9	5.4	5.1
Forskjellige ferdigvarer		4.9	5.1	6.0	8.6	8.8	8.9	8.2	6.9	6.7

16*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B16: UTENRIKSHANDELEN - VERDITALL

Verditall for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken. Milliarder kroner. Sesongjustert. Tallene for årene viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1982	1983	1984	1985	1986	-----1987-----					
						Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul
Eksport 1)	4.4	5.0	5.8	6.2	5.8	6.4	6.2	6.0	6.9	6.6	6.3
Import 2)	7.6	7.6	9.0	10.7	12.2	11.8	12.1	12.7	12.0	12.4	11.5
Import 1)	7.2	7.4	8.6	10.4	12.0	11.7	11.9	12.4	12.0	12.1	NA

1)Uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.

2)Uten skip og oljeplattformer.

TABELL B17: UTENRIKSHANDELEN - INDEKSER

Volum- og prisindekser for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken. 3 måneders sentrert gjennomsnitt. 1980=100. Årsindeksene er gjennomsnitt av tall for enkeltmånedene.

	1982	1983	1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
						Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai
Sesongjusterte tall:											
Eksportvolum 1)	102	112	119	121	119	121	123	127	122	123	127
Importvolum 2)	105	103	118	134	152	146	144	142	143	142	142
Ujusterte tall:											
Eksportpriser 1)	110	114	126	133	127	131	131	130	130	131	131
Importpriser 2)	111	115	119	127	128	131	132	134	136	137	137

1)Uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.

2)Uten skip, oljeplattformer og råolje.

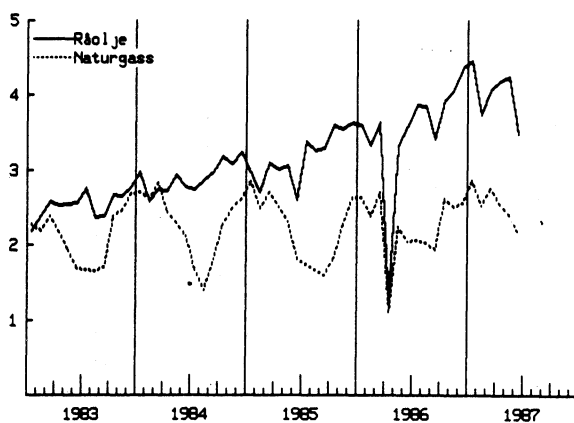
MERKNAD TIL TABELL B2.

2) For tilbakegående år er produksjonsindeksen etter anvendelse avstemt mot de endelige, årlige nasjonalregnskapene, der verdien av skip og oljeplattformer først regnes som investert når skipet er ferdigbygd eller plattformen er slept ut på feltet. I byggeperioden regnes produksjonen som levert til lager av varer under arbeid og ikke investeringer, noe som vil gi store variasjoner i indeksen mellom de berørte årene.

KONJUKTURINDIKATORER FOR NORGE

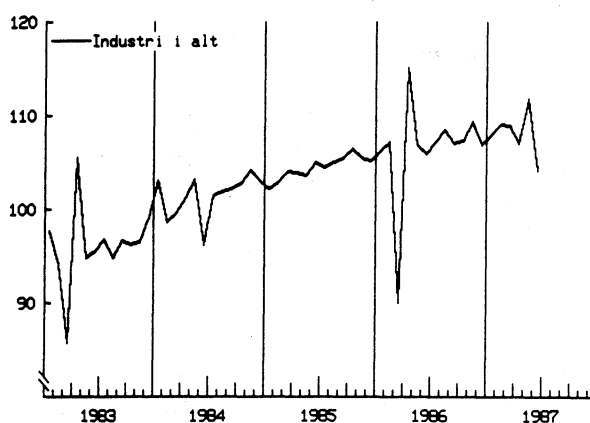
OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Råolje (mill.tonn) og naturgass (milliarder S m³ (kubikkmeter)).
Ujusterte tall

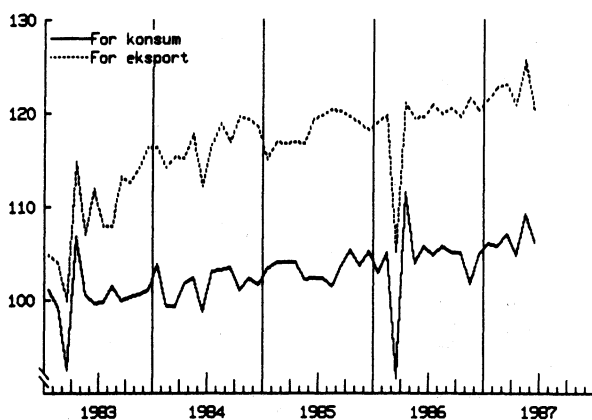
PRODUKSJONSINDEKS

Sesongjustert. 1980=100

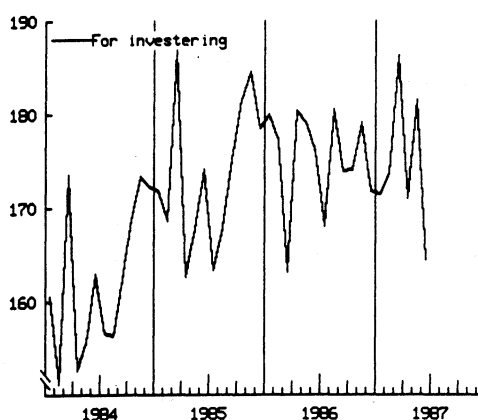
PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE

Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

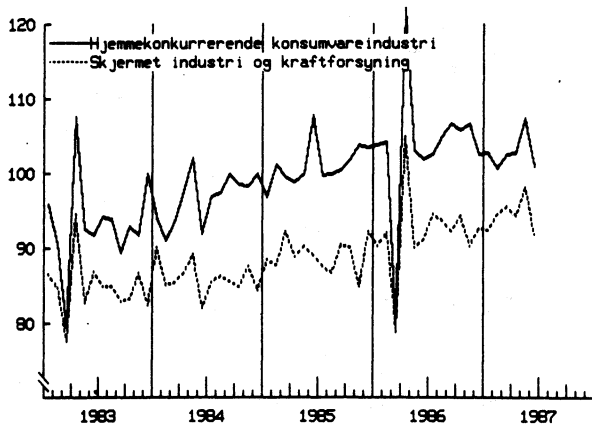
PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE

Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

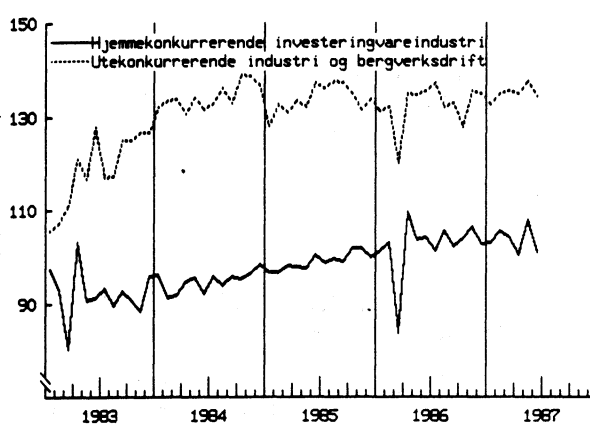
PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE

Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

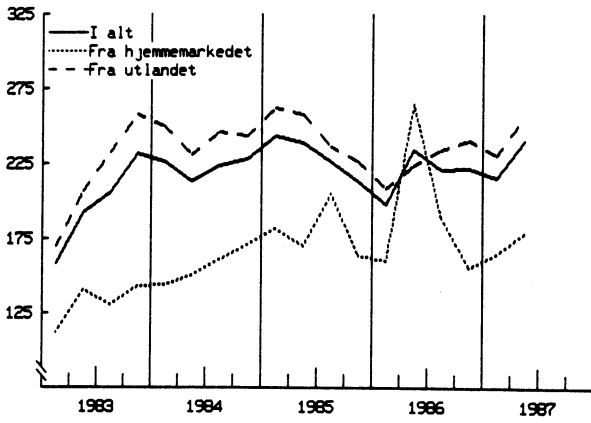
PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE

Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

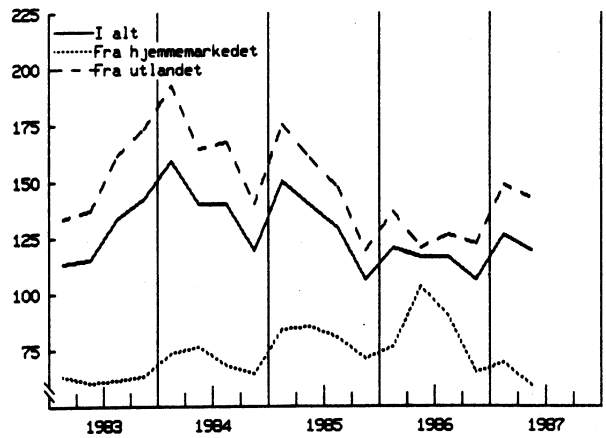

KONJUKTURINDIKATORER FOR NORGE

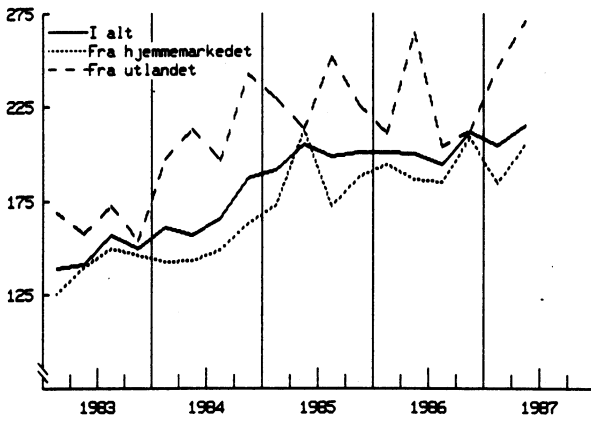
ORDRETILGANG
Metaller.
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

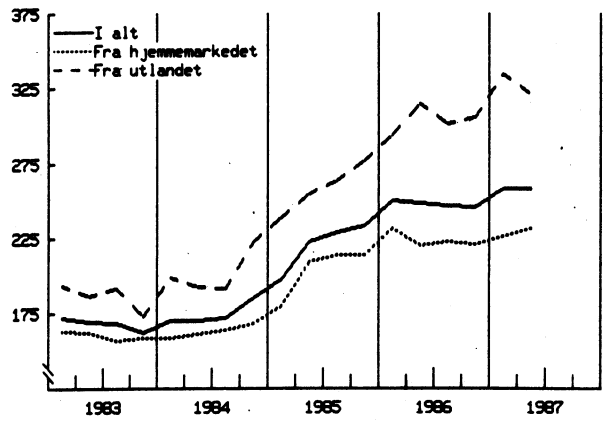
ORDRERESERVER
Metaller
Ujustert verdiindeks. 1976=100

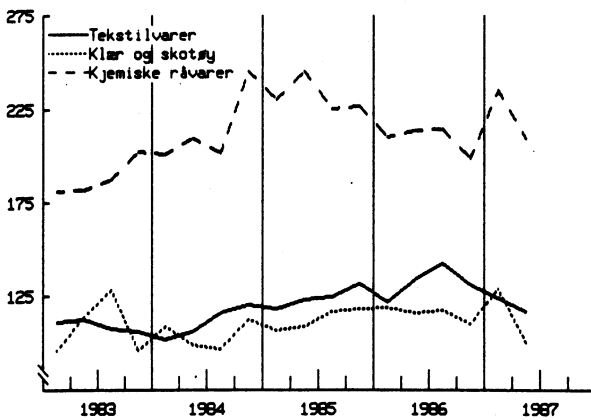
ORDRETILGANG.
Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

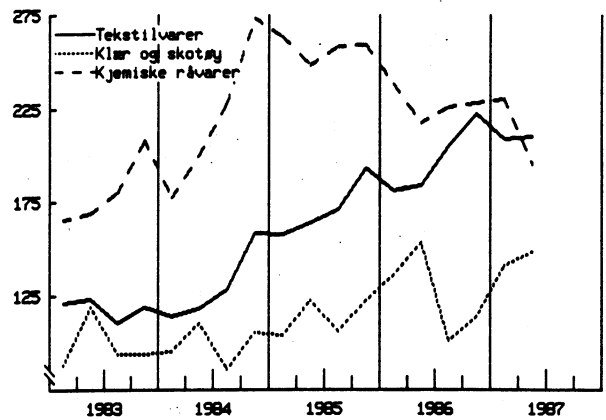
ORDRERESERVER
Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
Ujustert verdiindeks. 1976=100

ORDRETILGANG.
Tekstilvarer klar og skotøy og kjemiske råvarer.
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

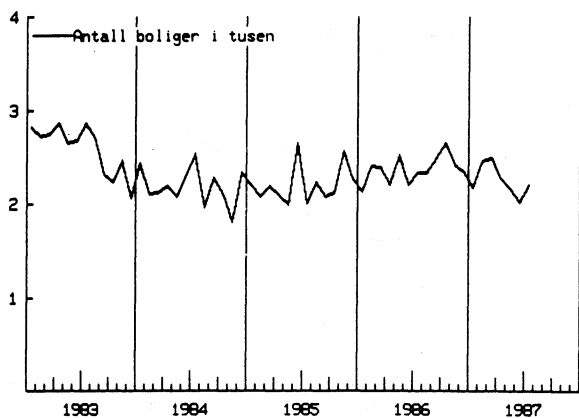

ORDRERESERVER
Tekstilvarer klar og skotøy og kjemiske råvarer
Ujustert verdiindeks. 1976=100

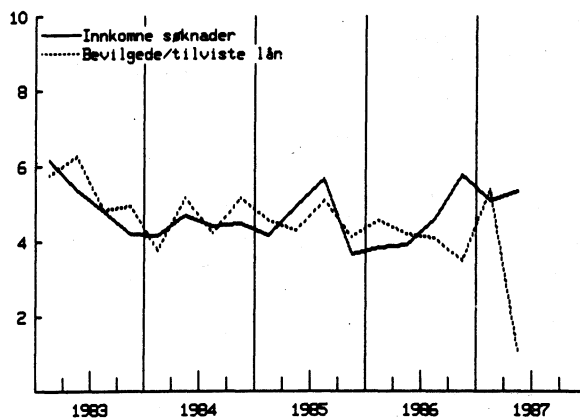

KONJUKTURINDIKATORER FOR NORGE

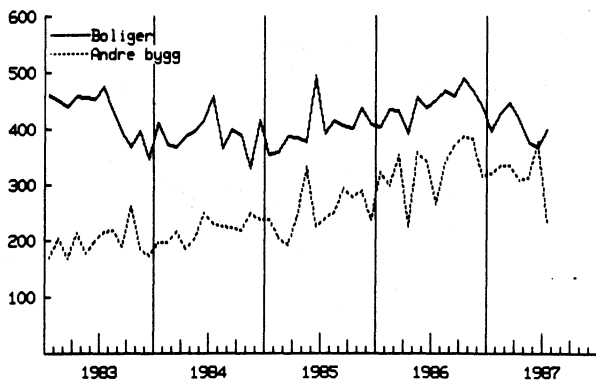
BYGG
Boliger satt i gang. Sesongjustert.

BOLIGLÅN NYE BOLIGER
Antall Husbanklån og PSV-tilvisninger i 1000.
Sesongjustert.

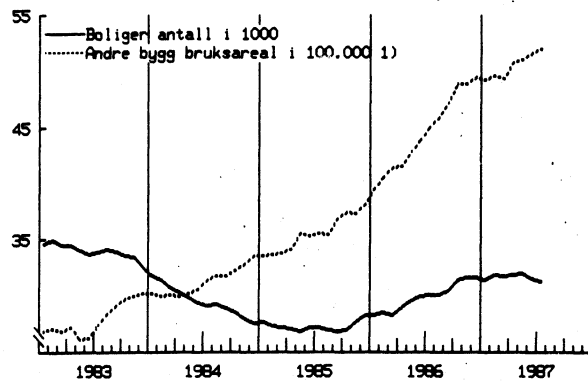

BYGG SATT I GANG
Bruksareal i 1000 kvm. Sesongjustert.

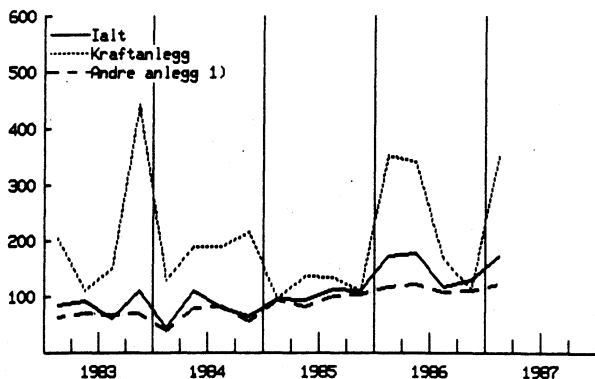
1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

BYGG UNDER ARBEID
Sesongjustert

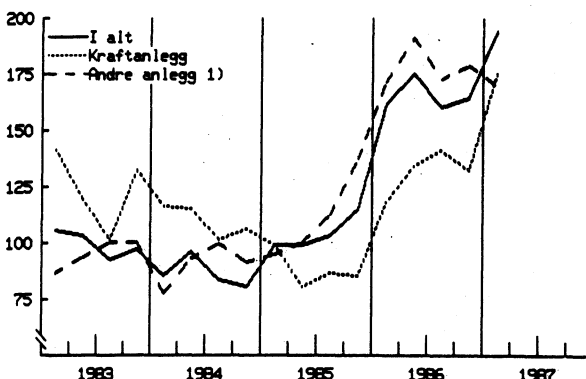
1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

ANLEGGSVIRKSOMHET
Ordretilgang. Verdiindeks 1. kv. 1985 = 100.

1) Sesongjustert.

ANLEGGSVIRKSOMHET
Ordreserve. Verdiindeks 1. kv. 1985 = 100.

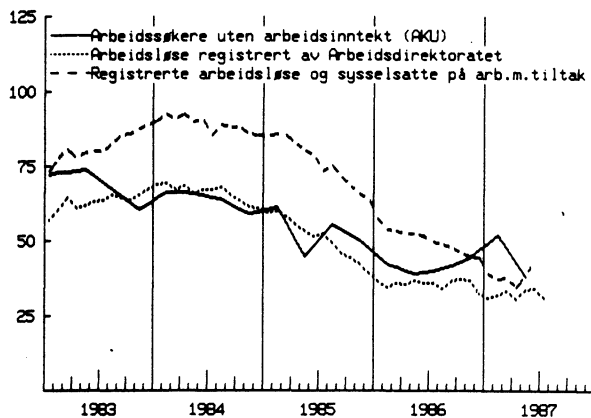

1) Sesongjustert.

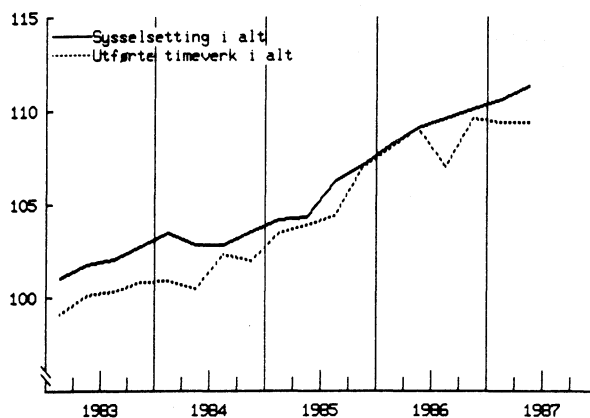
KONJUKTURINDIKATORER FOR NORGE

ARBEIDSLLEDIGE

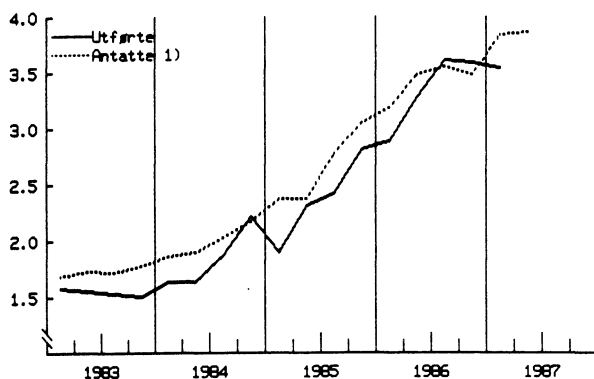
Arbeidssøkere uten arbeidsinnt., reg. arbeidsløse ved arbeidskontorene og syssels. på arb.m.tiltak. Sesongjusterte tall i tusen.

SYSSELSETTING OG UTFØRTE TIMEVERK I ALT IFØLGE ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN. 1980=100. Sesongjustert.

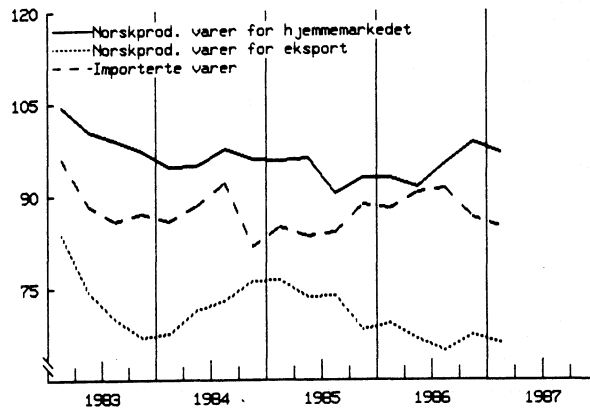
ANTATTE OG UTFØRTE INVESTINGER I INDUSTRIEN
Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner pr. kvartal.

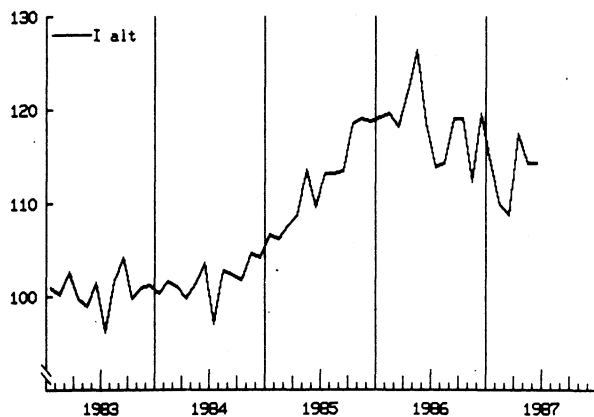
1) Anslag gitt i samme kvartal.

LAGER

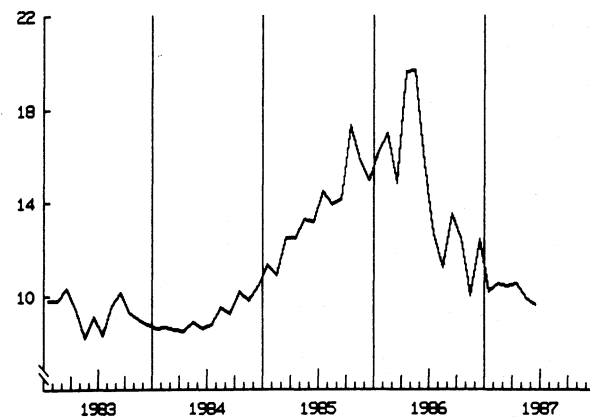
Industri og engroshandel.
Sesongjustert volumindeks. 1982=100

DETALJOMSETNING
Sesongjustert volumindeks. 1979=100

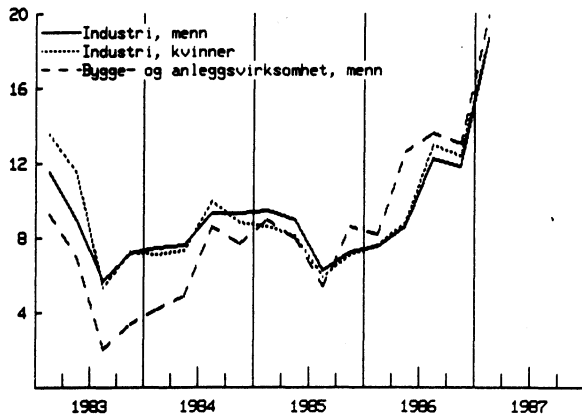
REGISTRERTE NYE PERSONBILER
1000 stk. Sesongjustert.

KONJUKTURINDIKATORER FOR NORGE

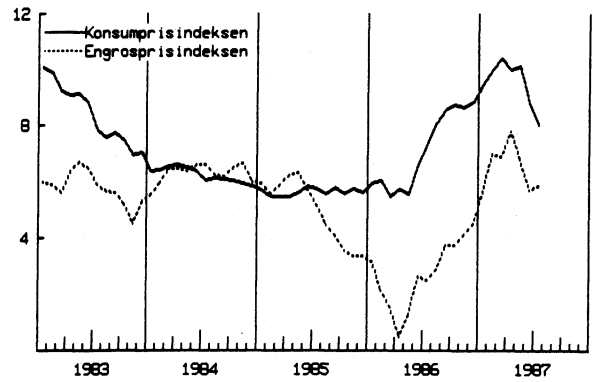
LØNNINGER

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og bygge- og anleggsvirksomhet, prosentvis endring fra ett år tidligere.

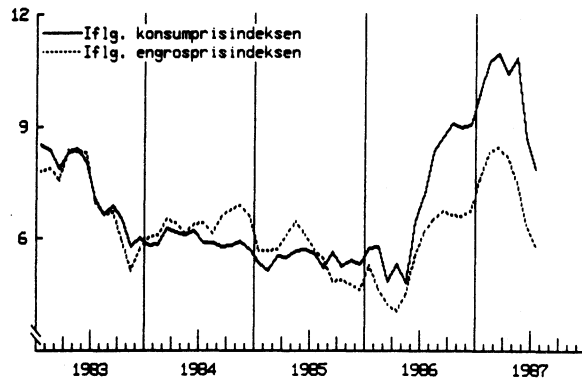
INNELANDSKE PRISER

Prosent endring fra ett år tidligere.

PRISSTIGNING FOR KONSUMVARER 1)

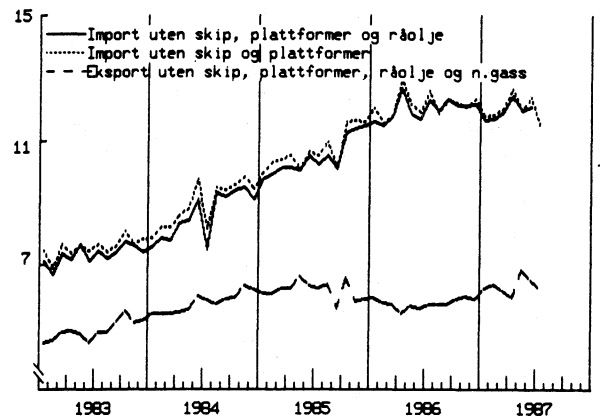
Prosent endring fra ett år tidligere.

1) Konsumprisindeksen for varer omsatt gjennom detaljhandelen og engrosprisindeksen for varer levert til konsum.

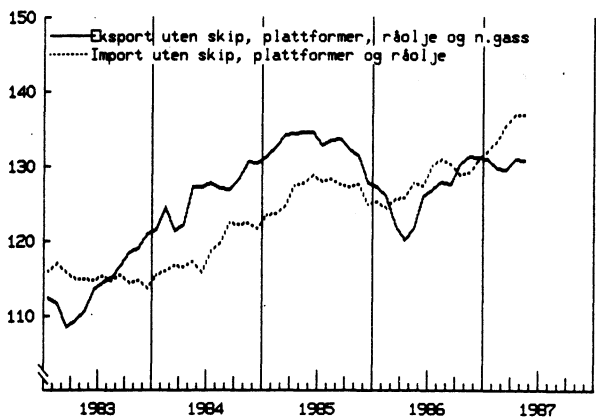
UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER.

Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner.

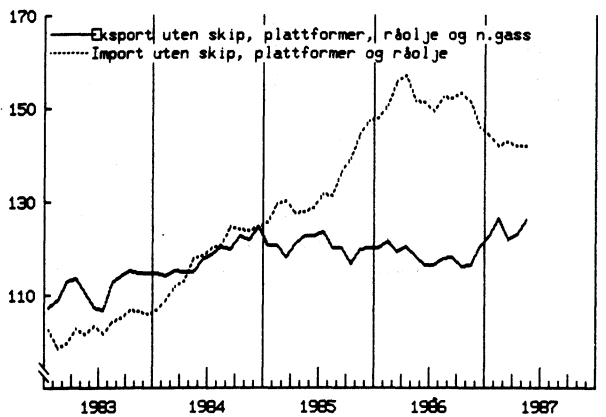
UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER

Prisindekser (enhetspriser). 3 mnd. gj.snitt. 1980=100.

UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER

Sesongjustert volumindeks. 3 mnd. gj.snitt. 1980=100.

INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C1: PRODUKSJON OG EKSPORT AV RÅOLJE¹ FRA NORSK SOKKEL. 1000 TONN².

	Produksjon										Eksport
	Total	Ekofisk	Frigg	Statfjord	Murchison	Valhall	Heimdal	Ula	Gullfaks	Oseberg	Total
1980	24.451	21.531		2.839	81						23.197
1981	23.450	16.273		6.575	602						20.453
1982	24.515	14.150		9.441	857	67					20.666
1983	30.482	13.031		15.803	880	769					25.623
1984	34.682	11.172	34	18.610	2.447	2.419					30.064
1985	38.410	10.417	60	24.036	1.445	2.452					32.602
1986*	42.451	8.658	47	29.402	770	2.254	311	734	34	241	35.376
Januar-juli											
1986	22.718	5.060	22	15.683	617	1.203	134	-	-	-	18.882
1987	28.538	4.283	27	17.429	169	1.864	280	2.388	1.631	469	24.473
1985											
Januar	2.997	958	7	1.596	199	237					2.734
Februar ...	2.725	846	7	1.480	181	211					2.111
Mars	3.111	920	7	1.782	154	248					2.672
April	3.033	886	7	1.764	137	240					2.667
Mai	3.079	901	6	1.816	102	254					2.596
Juni	2.617	818	4	1.462	89	243					2.196
Juli	3.403	894	3	2.179	98	230					2.777
August	3.278	854	2	2.160	101	161					2.910
September .	3.318	835	3	2.243	92	144					3.060
Oktober ...	3.622	861	5	2.504	100	152					3.045
November ..	3.571	813	4	2.496	93	165					2.814
Desember ..	3.656	831	5	2.554	99	167					3.020
1986*											
Januar	3.622	816	5	2.513	101	186	2				2.924
Februar ...	3.343	733	6	2.333	89	182	1				2.717
Mars	3.657	777	5	2.586	89	193	7				3.089
April	1.271	254	2	862	94	55	5				1.285
Mai	3.344	869	4	2.160	84	195	33				2.670
Juni	3.604	808	0	2.468	81	196	48				2.825
Juli	3.877	803	0	2.761	79	196	38				3.372
August	3.872	753	2	2.830	54	200	33				3.204
September ..	3.480	706	5	2.473	26	206	30			35	2.604
Oktober	3.946	713	6	2.761	25	218	40	116		66	3.505
November ...	4.082	698	5	2.791	24	208	36	251		70	3.695
Desember ...	4.351	728	5	2.863	25	219	39	366	34	71	3.486
1987*											
Januar	4.480	713	6	2.861	24	256	43	374	132	70	3.706
Februar	3.772	585	4	2.269	23	250	39	333	163	106	3.160
Mars	4.086	601	4	2.587	25	272	44	300	219	34	3.213
April	4.221	636	5	2.600	17	255	43	369	226	71	3.673
Mai	4.279	590	4	2.648	27	272	44	377	265	53	3.916
Juni	3.500	529	3	2.073	25	266	25	247	264	69	2.935
Juli	4.200	629	1	2.391	28	293	42	388	362	66	3.870

¹ Inkluderer NGL og kondensat.² Uoverensstemmelser i tabellen skyldes maskinell avrunding.

INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C2: PRODUKSJON OG EKSPORT AV NATURGASS FRA NORSK SOKKEL. MILLIONER SM³.¹

	Produksjon										Eksport
	Total	Ekofisk	Frigg	Statfjord	Murchison	Valhall	Heimdal	Ula	Gullfaks	Oseberg	Total
1980	25.973	15.938	9.991	44							25.119
1981	26.162	14.760	11.312	86		4					25.197
1982	25.534	14.583	10.810	109		31					24.457
1983	25.831	13.690	11.797	234	22	88					24.528
1984	27.375	12.800	13.670	291	103	511					26.240
1985	26.668	11.653	13.691	827	61	435					25.429
1986*	27.025	8.115	12.850	3.464	38	377	2.131	50	-	-	25.653
Januar-juli											
1986	15.374	4.658	7.740	1.955	23	199	786	-	-	-	14.520
1987	17.497	5.070	7.392	2.203	17	330	2.202	240	43	-	16.491
1985											
Januar	2.874	1.256	1.542	23	6	47					2.751
Februar ...	2.515	1.082	1.365	23	6	39					2.423
Mars	2.732	1.174	1.480	26	4	48					2.623
April	2.525	1.061	1.386	27	6	46					2.425
Mai	2.334	1.068	1.188	26	5	46					2.245
Juni	1.823	965	789	20	5	44					1.739
Juli	1.765	977	712	30	5	41					1.670
August	1.685	908	712	35	6	24					1.589
September .	1.615	778	778	31	5	22					1.517
Oktober ...	1.854	772	917	136	5	24					1.738
November ..	2.295	774	1.358	131	5	27					2.182
Desember ..	2.651	838	1.464	319	3	27					2.529
1986*											
Januar	2.662	800	1.487	340	3	30	1				2.547
Februar ...	2.410	728	1.346	298	2	30	4				2.315
Mars	2.776	851	1.530	300	2	30	54				2.575
April	1.131	233	756	93	2	9	39				1.081
Mai	2.262	707	1.009	274	6	33	233				2.142
Juni	2.055	662	810	328	2	34	218				1.885
Juli	2.078	677	802	322	6	33	237				1.975
August	2.042	698	801	282	3	33	225				1.929
September .	1.954	620	855	223	3	35	225				1.906
Oktober ...	2.569	736	1.130	344	3	37	308	2		-	2.431
November ..	2.518	690	1.160	327	2	34	283	20		-	2.373
Desember ..	2.580	720	1.155	332	3	37	304	28		-	2.496
1987*											
Januar	2.892	822	1.340	332	2	43	320	33		-	2.750
Februar ...	2.542	669	1.199	298	3	43	295	35		-	2.393
Mars	2.785	735	1.325	320	3	46	322	31	3	-	2.631
April	2.556	697	1.101	353	1	44	315	39	6	-	2.411
Mai	2.427	720	1.016	270	3	47	327	38	6	-	2.315
Juni	2.177	727	761	300	2	49	306	25	6	-	2.055
Juli	2.119	700	650	330	3	58	317	39	22	-	1.936

¹ Uoverensstemmelser i tabellen skyldes maskinell avrunding.

INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C3: LETEAKTIVITET PÅ NORSK SOKKEL.¹

	Antall hull påbegynt			Boremeter	Borefartøydøgn			Gjennomsnitt varndyp (m)	Gjennomsnitt totaldyp (m)
	Totalt	Undersøkelshull	Avgrensningshull		Totalt	Norske	Utenlandske		
1980	36	26	10	136683	3877			176	3115
1981	39	26	13	135054	4131			181	3235
1982	49	35	14	155299	4376			162	3314
1983	40	33	7	135801	3900			201	3155
1984	47	35	12	149034	4235	3803	432	213	3116
1985	50	29	21	143473	4037	3544	493	235	3208
1986	36	26	10	123771	3283	2937	346	236	3353
Januar-juli									
1986	27	17	10	82991	2352	2128	224		
1987	20	12	8	60539	1307	1276	31		
1985									
Januar	2	2	-	9977	310	248	62		
Februar	5	4	1	9550	272	213	59		
Mars	5	3	2	14966	324	287	37		
April	3	1	2	11449	358	328	30		
Mai	5	3	2	14284	396	365	31		
Juni	4	2	2	9532	265	235	30		
Juli	4	1	3	10911	387	352	35		
August	6	5	1	18493	407	351	56		
September ...	2	-	2	10359	334	304	30		
Oktober	5	3	2	7861	321	268	53		
November	4	3	1	8554	314	274	40		
Desember	5	2	3	14842	349	319	30		
1986									
Januar	4	-	4	10014	400	369	31		
Februar	3	2	1	9944	364	336	28		
Mars	5	2	3	11381	366	335	31		
April	4	3	1	16274	298	268	30		
Mai	3	3	-	7502	268	237	31		
Juni	3	3	-	12782	312	282	30		
Juli	5	4	1	15094	344	301	43		
August	2	2	-	13097	324	262	62		
September ...	1	1	-	8203	206	147	59		
Oktober	3	3	-	6141	148	147	1		
November	2	2	-	8313	134	134	-		
Desember	1	1	-	5026	119	119	-		
1987									
Januar	1	-	1	5197	115	115	-		
Februar	4	2	2	3837	123	123	-		
Mars	1	1	-	10182	167	167	-		
April	2	1	1	2904	150	150	-		
Mai	7	5	2	17260	214	214	-		
Juni	4	2	2	14719	262	262	-		
Juli	1	1	-	6440	276	245	31		

¹ Kilde: Oljedirektoratet.

INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

 TABELL C4: PÅLØPTE KOSTNADER TIL LETING ETTER OLJE OG GASS PÅ NORSK SOKKEL.¹
 MILLIONER KRONER.

	-----1985-----			-----1986-----				-1987
	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Letekostnader i alt	1872	2019	2465	1808	1813	1719	1395	760
Undersøkellesboringer .	1376	1435	1699	1393	1315	1176	737	493
Borefartøyer	465	631	631	553	455	497	255	165
Transportkostnader ..	169	158	211	190	197	146	59	55
Varer	216	211	296	221	204	163	131	115
Tekniske tjenester ..	526	433	508	429	459	369	291	158
Generelle undersøkelser	120	178	193	78	110	149	178	50
Feltevaluering og feltutvikling	181	185	340	220	190	235	289	117
Administrasjon og andre kostnader	195	221	233	117	198	159	191	100

¹ Tabellen dekker letefasen, dvs. kostnader som påløper etter at letetillatelse er gitt og fram til en eventuell utbygging er godkjent av myndighetene.

 TABELL C5: PÅLØPTE INVESTERINGSKOSTNADER TIL FELTUTBYGGING PÅ NORSK SOKKEL.¹
 MILLIONER KRONER.

	-----1985-----			-----1986-----				-1987
	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Feltutbygging i alt	5176	4473	5978	4538	5439	5595	6186	4214
Varer	2859	2171	3473	2423	3346	2926	3619	2642
Bærestruktur inkl. utrustning av skaft ...	794	540	646	706	904	537	822	550
Dekk/dekkramme	714	586	898	466	616	1088	882	796
Moduler	1006	773	1226	955	1294	712	1347	1013
Andre varer	345	272	703	296	530	589	568	284
Tjenester	2136	2159	2301	1861	1904	2208	2220	1274
Prosjektering og prosjekttjenester	725	841	988	703	540	591	599	261
Maritime tjenester	541	398	370	211	172	489	428	166
Andre tjenester ²	289	205	180	192	312	372	249	263
Egne arbeider ²	580	715	763	755	901	756	945	584
Produksjonsboring	181	143	204	254	189	461	346	298

¹ Omfatter Ekofisk vanninjeksjon, Gullfaks B og C, Oseberg A og B, Øst-Frigg, Tommeliten, Oseberg gassinjeksjon, Troll Øst, Sleipner Øst, Veslefrikk og Gyda.

² Driftsforberedelseskostnader er inkludert.

INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C6: RÅOLJEPRISER PR. FAT.¹

	Normpriser i US\$			Offisielle salgspriser i US\$			Spotpriser i US\$			Eksportpris for verden 2)		Spotpris i Nkr	
	Ekofisk fjord	Stat- blend	Brent-	Arabian light	Arabian heavy	Bonny light	Arabian light	Arabian heavy	Bonny light	Ekofisk	US\$	Nkr	Ekofisk
1985													
Januar	26.80	26.60	26.90	29.00	26.00	30.00	28.08	26.70	27.53	27.05	28.38	260.24	248.05
Februar	27.35	27.15	27.45	28.00	26.50	28.65	27.91	26.65	28.55	28.73	28.13	265.83	271.50
Mars	28.05	27.85	28.15	28.00	26.50	28.65	27.81	26.63	28.44	28.28	27.96	265.06	268.09
April				28.00	26.50	28.65	27.66	26.53	28.29	28.23	27.77	247.15	243.86
Mai	27.40	27.10	27.40	28.00	26.50	28.65	27.01	25.59	27.02	26.89	27.67	247.92	241.92
Juni				28.00	26.50	28.65	26.79	25.05	26.53	26.58	27.37	241.40	236.82
Juli				28.00	26.00	28.65	27.05	25.19	27.21	27.01	27.21	229.92	230.69
August	27.05	26.80	27.00	28.00	26.00	28.65	27.50	25.39	27.88	27.44	27.11	223.12	227.97
September				28.00	26.00	28.65	27.79	25.66	28.55	28.15	27.29	227.60	233.52
Oktober				28.00	26.00	28.65	27.80	25.78	29.07	28.88	27.41	216.81	230.58
November	28.55	28.30	28.55	28.00	26.00	28.65	27.86	25.81	30.38	30.08	27.61	215.36	234.00
Desember				28.00	26.00	28.65	26.92	25.17	27.78	26.78	27.29	208.77	201.96
1986													
Januar	25.60	25.35	25.70	28.00	26.00	28.65	23.50	22.60	26.36	199.02	170.63
Februar	19.05	18.80	19.15	28.00	26.00	28.65	17.80	17.50	24.44	178.17	127.58
Mars	15.90	15.65	16.00	28.00	26.00	28.65	14.20	14.00	14.85	105.88	99.82
April	12.95	12.60	12.90	12.80	12.40	12.65	90.45	88.66
Mai	13.35	12.95	13.25	14.20	13.95	13.15	97.84	103.79
Juni	13.25	12.85	13.15	12.25	12.00	11.76	89.49	91.32
Juli	10.90	10.55	10.85	9.80	9.60	9.63	71.94	71.71
August	11.25	10.90	11.20	14.05	13.85	11.80	86.73	101.80
September	14.45	14.10	14.40	14.35	14.00	13.58	99.68	102.76
Oktober	13.90	13.60	13.90	13.95	13.65	13.25	97.39	100.33
November	13.90	13.60	13.90	14.80	14.50	13.38	100.75	109.19
Desember	14.80	14.55	14.85	16.15	15.85	13.84	104.22	119.35
1987													
Januar	17.50	17.20	17.55	18.50	18.40	17.14	122.89	131.92
Februar	18.25	17.95	18.30	17.52	16.27	18.92	17.45	17.20	17.19	120.50	120.57
Mars	17.15	16.85	17.20	17.52	16.27	18.92	17.95	17.85	17.35	120.24	123.70
April				17.52	16.27	18.92	18.35	18.40	17.44	118.07	124.57
Mai				17.52	16.27	18.92	18.85	18.65	17.63	117.24	124.02
Juni				17.52	16.27	18.92	18.95	18.80	17.66	118.50	126.15
Juli				17.52	16.27	18.92	19.85	19.80	17.56	118.53	133.65

¹ Kilder: Normpriser: Olje- og energidepartementet. (Faktaheftet).

Offisielle salgspriser: Petroleum Economist til 1984. IEA Oil Market Report fra 1985.

Spotpriser: OPEC Bulletin til og med 1985. Petroleum Intelligence Weekly fra og med 1986.

Eksportpris for verden: Oil and Gas Journal.

Valutakurser: Statistisk Månedshefte.

² Offisielle salgspriser veid sammen med eksportvolum.

NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTVALGTE OECD-LAND

TABELL D1: BRUTTONASJONALPRODUKT

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1982	1983	1984	1985	1986 anslag	1987 prognose	1988 prognose
Danmark	3,0	2,0	3,5	4,2	3,4	-3/4	0
Frankrike	1,8	0,7	1,5	1,4	2,0	1 1/4	2
Italia	-0,5	-0,2	2,8	2,3	2,7	3	2 1/2
Japan	3,3	3,2	5,1	4,7	2,5	2	2
USA	-2,1	3,6	6,4	2,7	2,5	2 1/2	2 3/4
Storbritannia	1,9	3,4	3,0	3,5	2,7	3 1/4	2 1/4
Sverige	0,8	2,4	4,0	2,2	1,3	1 3/4	1 1/2
Forbundsrepublikken Tyskland	-1,0	1,8	3,0	2,5	2,4	1 1/2	2
Norge	0,3	4,6	5,7	5,4	4,4	2 3/4	1 1/4

Kilde: OECD og Statistisk Sentralbyrå (regnskapstall for Norge).

TABELL D2: PRIVAT KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1982	1983	1984	1985	1986 anslag	1987 prognose	1988 prognose
Danmark	1,5	2,0	2,8	5,3	4,2	-1/2	1
Frankrike	3,4	1,0	1,1	2,4	3,1	1 1/2	1 3/4
Italia	-0,7	-0,3	1,9	1,9	3,2	4 1/4	3 1/4
Japan	4,3	3,2	2,7	2,6	2,7	3	2 3/4
USA	1,3	4,7	4,7	3,5	4,1	2	2
Storbritannia	0,7	4,0	2,1	3,6	4,7	3 3/4	3 1/2
Sverige	1,4	-1,8	1,4	2,7	4,1	3	2
Forbundsrepublikken Tyskland	-1,3	1,7	1,5	1,8	4,2	3 1/4	3 1/4
Norge	1,8	1,5	2,7	10,4	6,1	-1 1/4	-2

Kilde: OECD og Statistisk Sentralbyrå (regnskapstall for Norge).

TABELL D3: OFFENTLIG KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1982	1983	1984	1985	1986 anslag	1987 prognose	1988 prognose
Danmark	2,8	-0,8	-1,0	2,5	-0,7	1	3/4
Frankrike	2,5	1,4	1,1	1,3	1,5	3/4	1/2
Italia	2,6	2,4	2,4	2,5	2,9	3	2
Japan	1,8	2,9	2,8	2,0	6,6	-1/4	2 1/4
USA	2,0	1,1	4,0	6,8	3,5	2 1/2	1 1/4
Storbritannia	0,9	1,9	0,7	0,2	1,2	1 1/2	1
Sverige	0,8	0,8	2,4	1,9	1,7	1 1/4	1 1/4
Forbundsrepublikken Tyskland	-0,9	0,2	2,5	2,2	2,5	2 1/4	2
Norge	3,9	4,6	2,4	3,4	3,1	1	1/2

Kilde: OECD og Statistisk Sentralbyrå (regnskapstall for Norge).

NASJONALREGSKAPSTALL FOR UTVALGTE OECD-LAND

TABELL D4: BRUTTOINVESTERINGER I FAST REALKAPITAL

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1982	1983	1984	1985	1986 anslag	1987 prognose	1988 prognose
Danmark	5,4	0,9	10,5	11,9	16,8	-6 1/2	-6
Frankrike	0,7	-2,3	-1,3	3,2	4,2	3	3 3/4
Italia	-5,2	-3,8	6,2	4,1	1,2	4 1/2	3 1/4
Japan	1,9	-0,3	4,9	5,6	6,5	2 3/4	1 1/4
USA	-6,8 ¹	8,2 ¹	16,1 ¹	7,7 ¹	1,9 ¹	-1 1/4 ¹	2 1/4 ¹
Storbritannia	6,4	5,7	9,1	1,8	0,6	2 3/4	3 1/2
Sverige	-1,1	1,6	5,1	6,3	-0,8	2 3/4	2
Forbundsrepublikken Tyskland	-5,3	3,2	0,8	-0,4	3,3	1 1/4	2 3/4
Norge	-11,0	5,8	10,9	-21,0	27,0	-5	-5 1/2

Kilde: OECD og Statistisk Sentralbyrå (regnskapstall for Norge).¹ Private bruttoinvesteringer.

TABELL D5: EKSPORT AV VARER OG TJENESTER

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1982	1983	1984	1985	1986 anslag	1987 prognose	1988 prognose
Danmark	2,6	3,7	3,4	4,2	0,2	1/2	1 3/4
Frankrike	-2,6	4,4	7,2	2,4	0,1	2 1/2	3 3/4
Italia	1,2	3,4	6,5	8,2	3,0	1 1/4	3 3/4
Japan	3,5	4,2	17,5	5,3	-4,8	-2	1 1/4
USA	-7,8	-3,8	6,2	-2,0	2,5	8 1/4	11
Storbritannia	1,2	2,2	6,9	5,8	3,0	4 1/2	1 1/2
Sverige	4,4	10,7	6,7	2,3	2,1	2	2 1/2
Forbundsrepublikken Tyskland	3,2	-0,6	8,5	7,3	-0,5	-1	1
Norge	-0,1	7,6	8,2	10,7	0,6	5 1/4	2 1/4

Kilde: OECD og Statistisk Sentralbyrå (regnskapstall for Norge).

TABELL D6: IMPORT AV VARER OG TJENESTER

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1982	1983	1984	1985	1986 anslag	1987 prognose	1988 prognose
Danmark	2,9	0,5	5,1	8,6	6,5	-4	0
Frankrike	6,8	-0,6	3,6	5,2	7,1	4	4
Italia	1,7	-0,4	9,2	9,4	5,2	7	7
Japan	2,6	-5,1	11,1	-0,1	3,3	1/2	3
USA	1,3	9,6	23,2	3,8	10,4	1/4	3 1/4
Storbritannia	4,8	5,5	9,2	3,1	5,8	4 1/2	4 1/4
Sverige	4,3	0,4	4,5	7,7	3,6	3 3/4	3 1/2
Forbundsrepublikken Tyskland	-0,1	0,8	5,5	4,7	3,2	3	3 3/4
Norge	3,7	0,0	9,5	6,5	9,6	-3	-2 1/4

Kilde: OECD og Statistisk Sentralbyrå (regnskapstall for Norge).

KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

TABELL E1: S V E R I G E

		1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
					Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni	Juli

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	107.0	109.0	110.0	114.0	111.0	113.0	115.0	115.0	..
Arbeidsløshet	1000 personer	136	124	117	94	94	82	74
Ujusterte tall:										
Ordretilgang 1)	1980=100	164.7	174.7	185.0	182.0	210.0	205.0
Konsumpriser	1980=100	143.2	153.7	160.3	164.4	164.7	165.1	165.2	164.9	166.9

1) Verdi av tilgang på nye ordrer til industrien.

TABELL E2: S T O R B R I T A N N I A

		1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
					Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	100.8	103.8	104.7	106.2	108.2	107.9	108.0	109.1	..
Ordretilgang 1)	1980=100	112.0	113.0	120.0	118.0	122.0
Detaljomssetningsvolum	1980=100	111.3	116.4	122.6	123.6	127.0	125.5	130.0	125.4	..
Arbeidsløshet	1000 personer	2999	3114	3180	3114	3066	3040	3018	2952	2925
Ujusterte tall:										
Konsumpriser	1980=100	133.1	141.5	146.2	149.5	149.9	150.4	151.9	152.0	..

1) Volumet av tilgangen på nye ordrer til verkstedindustrien fra innenlandske kunder.

TABELL E3: F O R B U N D S R E P U B L I K K E N T Y S K L A N D

		1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
					Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai

Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1980=100	99.5	105.1	107.8	105.3	103.7	105.9	105.5	107.7	108.1
Ordretilgang 1)	1980=100	96.1	104.0	106.3	103.0	96.0	105.0	102.0	104.0	105.0
Detaljomssetningsvolum	1980=100	96.3	96.9	100.5	101.0	100.0	102.0	99.0	107.0	..
Arbeidsløshet	1000 personer	2266	2304	2228	2175	2192	2190	2227	2228	2219
Konsumpriser	1980=100	118.4	121.0	120.7	120.2	120.4	120.5	120.7	121.0	121.1

1) Volumet av tilgangen på nye ordrer til investeringsvareindustrien fra innenlandske kunder.

TABELL E4: F R A N K R I K E

		1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
					Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai

Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1980=100	99.0	99.0	102.0	101.0	99.0	102.0	103.0	102.0	..
Arbeidsløshet	1000 personer	2340	2458	2517	2574	2613	2655	2676	2659	2661
Ujusterte tall:										
Konsumpriser	1980=100	149.3	158.0	162.2	163.7	165.2	165.5	165.7	166.6	166.9

30*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

TABELL E5: U S A

	1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
				Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai

Sesongjusterte tall:									
Total industriproduksjon 1980=100	112.1	114.0	115.1	116.7	116.5	117.1	117.2	117.1	117.7
Ordretilgang 1) Mrd. dollar	100.6	104.4	105.9	106.0	95.5	101.9	106.2	106.9	106.9
Detaljomsætningsvolum 2)	102.3	107.4	113.0	117.5	108.7	113.5	113.4	113.0	112.0
Arbeidsløshet 1000 personer	8539	8312	8237	7949	8023	7967	7854	7500	7546
Konsumpriser 1980=100	126.1	130.5	130.9	134.3	135.2	135.7	136.3	136.9	137.4

1) Verdi av tilgang på nye ordrer på varige varer.
2) Mrd. dollar i 1982-priser

TABELL E6: J A P A N

	1984	1985	1986	-----1986/1987-----					
				Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai

Sesongjusterte tall:									
Industriproduksjon 1) 1980=100	116.7	122.0	121.7	123.2	122.8	122.1	124.2	122.1	121.4
Ordretilgang 2) Mrd. yen	875	881	903	959	940	906	938	923	..
Arbeidsløshet 1000 personer	1608	1563	1668	1720	1790	1770	1740	1800	1940
Konsumpriser 1980=100	112.3	114.6	115.3	114.5	113.7	113.7	114.1	114.9	114.7

1) Industriproduksjon og gruvedrift.
2) Verdien av tilgangen på nye ordrer til maskinindustrien fra innenlandske kunder.

STATISTISK SENTRALBYRÅS RESSURS- OG MILJØMODELLER

SSB's analyser av ressurs- og miljøforhold tar utgangspunkt i ressursregnskapene. Ressursregnskapene gir oversikt over reserver, uttak, omforming og bruk av viktige naturressurser som petroleum, mineraler, vannkraft, fisk, skog og areal. I tillegg utarbeides oversikter over utslipp av forurensede stoffer til luft, spesialavfall o.l. Ressurs- og miljøregnskapene er i stor grad utarbeidet slik at dataene kan koples til vare- og sektorinndelingene i nasjonalregnskapet og de makroøkonomiske modellene som MSG og MODAG. Framtidig ressursbruk og forurensninger knyttet til økonomisk aktivitet kan dermed anslås ved enkle tilleggsberegninger eller modifikasjoner av de makroøkonomiske modellene.

MSG er ved siden av å være en anvendt likevektsmodell for bruk i langsiktige makroøkonomiske analyser, også en energimodell der varene elektrisitet og olje er forholdsvis detaljert behandlet. Beregninger med modellen danner et vesentlig grunnlag for vurderinger av mulige utviklingsbaner for etterspørselen etter elektrisitet og olje i energiplanleggingen. Spesielt har den vært nyttet for å anslå mulige utviklingsbaner for etterspørselen etter elektrisitet i alminnelig forsyning på 10–20 års sikt.

MODAG har på samme måte som MSG en direkte spesifisering av varene elektrisitet og olje. Modellen nyttes for å vurdere utviklingen i norsk økonomi og dermed også utviklingen i forbruket av elektrisitet og olje på mellomlang sikt.

ANNA er en modell for temperaturkorrigering av elektrisitets- og oljeforbruket. Modellen bygger på månedlige registreringer av salget av elektrisitet og olje, samt temperaturobservasjoner. Ved vurdering av utviklingen i forbruket av elektrisitet og olje, er det av vesentlig betydning å benytte temperaturkorrigerte tall.

SSB har utviklet modeller for det internasjonale oljemarkedet og markedet for naturgass i Vest-Europa. Disse modellene brukes hver for seg eller sammen med de makroøkonomiske modellene (som MODAG og MSG) til å analysere hvordan ulike markedsforhold og utbyggingsalternativer for petroleumsvirksomheten påvirker norsk økonomi.

WOM er en enkel likevektsmodell for verdens råoljemarked. Modellen brukes til å anslå prisutviklingen og etterspørselen etter råolje basert på ulike forutsetninger om økonomisk vekst, prisen på alternativ energi, tilbudsforhold i og utenfor OPEC, valutakurser, skatter o.l.

GASDEMAND er en etterspørselsmodell som brukes til å beregne gassforbruket i de viktigste vesteuropeiske konsumentlandene.

GASTRADE er en handelsmodell for det vesteuropeiske gassmarkedet. Modellen kan brukes for å vurdere mulighetene for norsk salg av gass i konkurranse med andre tilbydere.

SSB har utviklet rutiner for å anslå utslipp av forurensende stoffer til luft som følge av økonomisk utvikling.

UTMOD er en etterberegningsrutine til MSG som ut fra økonomiske beregninger på nasjonalt nivå gir anslag for framtidige nasjonale utslipp til luft. Anslagene er beregnet ut fra framtidig forbruk av energivarer og annen vareinnsats i produksjonssektorene, samt forbruk av bensin og fyringsolje i husholdningene. I beregningene tas det hensyn til planlagte tiltak mot luftforurensninger som forskrifter for maksimalt svovelinnhold i tungolje, katalytisk rensing av avgasser fra biler o.l.

RUM er en regnerutine for å bryte ned nasjonale utslipp til luft til kommunenivå.

EMMA er en rutine for korttidsanalyser av utslipp til luft, basert på månedlige salgstall for petroleumsprodukter og utvalgte produksjonsindekser.

Økonomiske analyser

Utkommer med omlag 10 nummer pr. år.
Prisen for et årsabonnement er kr 120,—,
løssalgpris kr 15,—. Forespørsler om
abonnement eller løssalg kan rettes til
opplysningskontoret i Statistisk Sentralbyrå.

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1
Tlf. (02) 41 38 20